

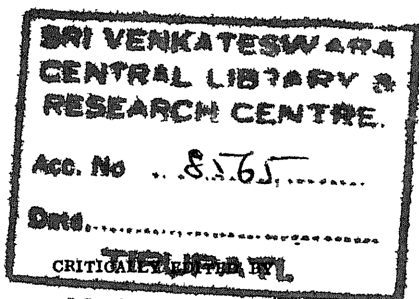
Sources of Indo-Aryan Lexicography

6

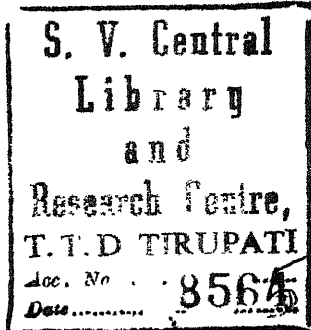
ŚĀRADĪYĀKHYA-NĀMAMĀLĀ

OF

HARṢAKĪRTI

CRITICALLY EDITED BY
M. M. PATKAR

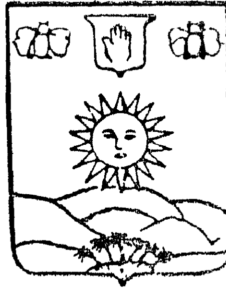
DECCAN COLLEGE
Postgraduate and Research Institute
POONA

ŚĀRADĪYĀKHYA-NĀMAMĀLĀ

OF

HARṢAKĪRTI

CRITICALLY EDITED BY
MADHUKAR MANGESH PATKAR, B.A., PH.D.
Department of the Dictionary of Sanskrit,
Deccan College Postgraduate and Research Institute, Poona.

POONA
1951

CODE No. I. L. 23

First Edition, 1000 Copies, June 1951

Price Rs. 5

Pp. 1-47—Printed at the Poona University Press, Ganeshkhind, Poona 7.
Preface, Introduction and Glossary printed at the Samarth Bharat Press, Poona 2.
Published by—Dr. S. M. Katre, for the Deccan College
Postgraduate and Research Institute, Yeravda, Poona 6.

PREFACE

It gives me great pleasure to present to the world of scholars the present edition of the *Śāradīyākhyanāmamālā* of Harṣakīrti shortly after my edition of the *Anekārthatilaka* of Mahīpa published in the same Series in 1947. The work of preparing a critical edition of the *Śāradīyākhyanāmamālā* was entrusted to me in the year 1950 by Dr. S. M. KATRE, Director of the Deccan College Research Institute, Poona, for being included in the Institute's Series called the 'Contributory Studies towards A Dictionary of Sanskrit on Historical Principles' in general and the 'Sources of Indo-Aryan Lexicography' in particular. I started my work on the critical edition of the *ŚN* soon after it was entrusted to me by procuring five manuscripts of the work—four from the Government Manuscripts Library at the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona and one from the Manuscripts Library of the Deccan College Research Institute and having worked at it at different intervals, submitted to the Institute my press-copy early in January 1951. I am glad that the work is now available in print without any delay.

Before concluding the preface it is my pleasant duty to acknowledge with gratitude the help I received from several persons in bringing out this volume. In this connection my thanks are due to Dr. S. M. KATRE, for giving me an opportunity to edit for the second time a lexicographical work in the 'Sources of Indo-Aryan Lexicography' Series undertaken by the Institute. I am also thankful to Prof. P. K. GODE, M.A., Curator, Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona, for the loan of the four manuscripts of the *ŚN* from the Government Manuscripts Library, and to Dr. R. G. HARSHE, D.LITT. (Paris), Registrar, Deccan College Research Institute, for allowing me the use of one manuscript of the work from the Institute's collection of manuscripts. I must also thank Miss Suman N. DHAVALE, G.A., but for whose help in the irksome task of preparing the glossary appended to the text, it would not have been possible for me to complete my press-copy so early. Lastly, I have to put on record my sincere thanks to Pt. K. V. K. SHARMA, Vyākaraṇavidvān, my colleague in the Sanskrit Dictionary Department,

for helping me in correcting the proofs with valuable suggestions at times and to Mr. S. R. PARANJPE, the enthusiastic Manager of the Poona University Press for the prompt and efficient printing of this work. The Samartha Bharat Press, Poona, also deserves my thanks for the printing of the preliminary portion and the glossary.

D. C. P. and R. Institute,
POONA, 6
7th April 1951

M. M. PATKAR

INTRODUCTION

The *Śāradīyākhyanāmamālā* or *Śāradīyābhidhānamālā*, as it is sometimes called, is a glossary of synonymous words and is divided into three kāṇḍas, each of which is again sub-divided into different vargas. Thus the first kāṇḍa is divided into 1 *devavarga*, 2 *vyomavarga* and 3 *dharāvarga*; the second is divided into 1 *aṅgavarga*, 2 *saṁyogādivarga*, 3 *saṁgītavarga* and 4 *paṇḍitavarga*. The last kāṇḍa is divided into 1 *brahmavarga*, 2 *rājavarga*, 3 *vaiśyavarga*, 4 *śūdravarga*, and 5 *saṁkīrṇavarga*. The whole work consists of about 465 stanzas.

The Author

The author of the work belonged to a Jain sect, his name being Harṣakīrti. He was a High Priest belonging to the *Nāgapurīyatapāgaccha* branch of the Jain priests,[1] and was the pupil of Candrakīrti, who was highly honoured by emperor Jehangir of Delhi, who ruled from A.D. 1545 to 1553. In his praśasti to the *Dhātupāṭhataraṅgiṇī*, Harṣakīrti gives the following list of persons in his line who were honoured by royal personages :—

1. Jayaśekhara, honoured by Hammīra (1301–1365 A.D.)
2. Vajrasena, honoured by Allāvadi[2] (1295–1316 A.D.)
3. Ratnaśekhara, honoured by Perojshah (1351–1388 A.D.)
4. Haṁsakīrti, honoured by Sikandara Shah, probably Sikandar Shah Lodi[3] (1488–1518)
5. Ānandarāya, obtained the title Rāya from Humayun (1530–1540)
6. Candrakīrti, teacher of Harṣakīrti, who wrote the present work. Candrakīrti was honoured by Shah Salem or Jehangir (1545–1553)
7. Padmasundaragaṇi, honoured by Akbar (1556–1605)
8. Pacca, honoured by a Hindu king named Māladeva, who was the ruler of Yodhapura i.e. modern Jodhpur. R. G. BHANDARKAR states that Māladeva was a prince of the Rāṭhoḍ family which ruled at Jodhpur from A.D. 1532 to 1583.[4]

Harṣakīrti's Works and Date

Harṣakīrti was a versatile writer and wrote on different subjects such as grammar, medicine, astrology and so on. Most of his writing

---

1. Cf. the colophon to the author's *Dhātupāṭhaṭīkā* which reads as follows :—

इति श्रीमन्नागपुरीयत्तपागच्छाधिप-भट्टारक-श्रीहर्षकीर्तिसूरि-

विरचितं स्वोपज्ञधातुपाठविवरणं सम्पूर्णम् । etc.

2. R. G. BHANDARKAR is inclined to identify Allāvadi with Allaudin Khilji. See *Report for 1882–83* p. 43.

3. Ibid.

4. Ibid, p. 44.

exists in the form of commentaries although the composition of original treatises is also ascribed to him. The following are some of the works[5] attributed to Harṣakīrti :—

1 *Bṛhacchāntistotraṭīkā* ; (composed in saṁvat 1655)[6] ; 2 *Kalyāṇamandirastotraṭīkā* ; (Ms. of saṁvat 1635)[7] ; 3 *Sindūraprakaraṇaṭīkā* ; 4 *Sārasvatadīpikā* ; 5 *Seṭaniṭkārikāvivaraṇa* (composed in saṁvat 1669); 6 *Dhātupāṭhataraṅgiṇī*; 7 *Dhātupāṭhavivaraṇa* ; 8 *Śāradīyākhyanāmamālā*; 9 *Śrutabodhaṭīkā* ; 10 *Yogacintāmaṇi* ; 11 *Vaidyakasāroddhāra* ; 12 *Jyotiḥsāra*[8] ; and 13 *Jyotissāroddhāra*[9].

Another work on lexicography viz. *Śabdānekārtha* is also attributed to Harṣakīrti[10]. In verse 34 on folio 85ᵇ of the India Office manuscript of this work it is stated that the glossary was composed by Harṣakīrti in saṁvat 1665 which corresponds to A.D. 1609. This verse reads as under:

बाणतर्करसग्लौ तु १६६५ वर्षे तपसि मासि च ।
राकायां हर्षकीर्त्याह्वसूरिश्चक्रे सतां मते ॥

Scholars differ in their opinion concerning the date of Harsakīrti. According to WEBER[11] Harṣakīrti, the author of the *Śāradīyākhyanāmamālā,* lived towards 'the end of the sixteenth century'. BELVALKAR[12] assigns the date 'circa 1560 A.D.' to Harsakīrti, probably relying on the fact that Harsakīrti was a pupil of Candrakīrti who was honoured by Salimshah alias Jehangir who ruled from A.D. 1545 to 1553. Judging, however, from the works ascribed to Harṣakīrti in the above list we are inclined to assign Harsakīrti a period 'between A.D. 1575 to 1625' for his literary activity. From the list of works ascribed to Harṣakīrti we come to know that he composed the *Bṛhacchāntistotraṭīkā* in saṁvat 1655 i.e. A.D. 1599, and the *Seṭaniṭkārikāvivaraṇa* in saṁvat 1669 or A.D. 1613.

---

5. M. D. DESAI in his '*Jain Gurjar Kaviō*' (vol. 1, p. 470) records the following information about Harṣakīrti, the pupil of Candrakīrti and his works :—

" पार्श्वचन्द्रगच्छना राजचन्द्रसूरि (जन्म सं. १६०६; आचार्य सं. १६२६; स्व. १६६९) ना समकालीन राजरत्नसूरिशिष्य चन्द्रकीर्तिसूरि हता. तेना शिष्य आ हर्षकीर्तिसूरिए पोताना गुरुना नामनी सारस्वतव्याकरणनी टीका, नवस्मरणनी टीका, सिन्दुरप्रकरटीका, शारदीयाख्यनाममालाकोश, धातुतरङ्गिणी, योगचिन्तामणि, वैद्यकसारोद्धार, वैद्यकसारसंग्रह, श्रुतबोधवृत्ति, तिजयपहुत्त अने बृहत्शान्तिपर वृत्तिओ तेमज सं. १६६३ मां अनिट्कारिकाविवरण अने सं. १६६८ मां कल्याणमन्दिरस्तववृत्ति आदि अनेक ग्रन्थो संस्कृतमां रच्या छे. "

6. R. MITRA : *Notices*, No. 3058.

7. *BBRAS. Des. Cat.* No. 1801.

8. *Cat. Cat.* i. 763ᵇ.

9. Ibid.

10. Vide *I. O. Cat.* No. 5175.

11. T. ZACHARIAE : *Indischen Wörterbucher*, 37

12. *Systems of Sanskrit Grammar*, 103.

It is also stated that a manuscript of *Nyāyāvatāra* was copied for him in saṁvat 1635 i.e. A.D. 1579.

It will be seen from the foregoing remarks that Harṣakīrti must have already commenced his literary studies in A.D. 1579 when he got a manuscript of *Nyāyāvatāra* copied for his use. It is also evident that his literary activity continued at least up to A.D. 1613 when he wrote his commentary on the *Seṭaniṭkārikā*. I am, therefore, inclined to assign a period of about fifty years roughly from A.D. 1575 to A.D. 1625 to the literary activity of Harṣakīrti.

Manuscript–material

The present edition of the *Śāradīyākhyanāmamālā* is based on five manuscripts, four from the Government manuscripts Library at the Bhandarkar Oriental Research Institute, designated as B_1 (= No. 1409 of 1887–91), B_2 (= No. 281 of 1873–74), B_3 (= No. 1382 of 1884–87) and B_4 (No. 780 of 1875–76). The fifth manuscript designated as D_1 belongs to the Deccan College Mss. Library. This manuscript being very corrupt had to be rejected after the 75th stanza of the second Kāṇḍa. All the manuscripts are written in Devanāgarī characters and with the exception of $B_{3,4}$ are dated as follows :—

B_1—*saṁvat 1760*, B_2–*saṁvat 1792* and D_1–*saṁvat 1723*. Unfortunately none of the five manuscripts utilized for this edition is complete and in some cases the readings had to be fixed with the help of the readings found in other lexicons.

हर्षकीर्तिविरचिता

शारदीयाख्यनाममाला

ॐ नमः ॥

प्रणम्य परमात्मानं सच्चिदानन्दमीश्वरम् ।
ग्रथ्नाम्यहं नाममालां मालामिव मनोरमाम् ॥ १ ॥

वाग्देवी शारदा ब्राह्मी भारती गीः सरस्वती ।
हंसयाना ब्रह्मपुत्री सा सदा वरदास्तु नः ॥ २ ॥

विनायकः पर्शुपाणिर्विघ्नराजो गजाननः ।
द्वैमातुर एकदन्तो लम्बोदरगणाधिपौ ॥ ३ ॥

गौरीसुतश्च हेरम्बस्तथा मूषकवाहनः ।
कार्यारम्भेषु सर्वेषु सिद्धिबुद्धिप्रदोऽस्तु सः ॥ ४ ॥

परमात्मा परब्रह्म परं ज्योतिरगोचरः ।
निरञ्जनश्चिरानन्दः परमः परमेश्वरः ॥ ५ ॥

देवाधिदेवः सर्वज्ञो वीतरागो जिनेश्वरः ।
तीर्थंकरो जगन्नाथो जिनोऽर्हन्भगवान्प्रभुः ॥ ६ ॥

सुगतः श्रीघनो बुद्धो बोधिसत्त्वस्तथागतः ।
द्वयवादी दशबलो जिनः सौ[शौ]द्धोदनिर्मुनिः ॥ ७ ॥

☞ The references in the critical apparatus are to the stanza-numbers

1 B1.2 missing. B3 ॐसिद्धिश्रीः.– d) D1 missing मालामिव.

2 B1.2 missing. – d) B4 adds (in marg. *sec m.*) सावित्री सारदा.

3 B1.2 missing.– b) B4 (marg. *sec. m.*) गणाधिपः for गजाननः.– c) D1 द्विमातुर.– d) B4 (marg. *sec. m.*) गजाननः for गणाधिपः.

4 B1.2 missing.– d) B4 नः for सः.

5 B1.2 missing.

6 B1.2 missing.– d) D1 missing अर्हन्.

7 B1.2 missing. – a) D1 श्रीनघो बुधो.

ब्रह्मा प्रजापतिः स्रष्टा विधिर्वेधाः पितामहः ।
हिरण्यगर्भो द्रुहिणः परमेष्ठी चतुर्मुखः ॥ ८ ॥

धाता विधाता लोकेशो विरञ्चिर्विश्वसृड्ध्रुवः ।
सुरज्येष्ठः कमलभूः स्वयंभूर्नाभिभूरजः ॥ ९ ॥

पद्मनाभादियोनिः क आत्मभूः कमलासनः ।
तत्पुत्रो नारदो वीणायुतो हंसश्च वाहनः ॥१०॥

श्रीपतिः केशवः कृष्णो गोविन्दो माधवोऽच्युतः ।
दामोदरो दैत्यरिपुर्विष्णुर्नारायणो हरिः ॥११॥

जनार्दनश्चक्रपाणिर्वासुदेवश्चतुर्भुजः ।
उपेन्द्रः पुण्डरीकाक्षो मुरारिः पुरुषोत्तमः ॥१२॥

पीताम्बरः पद्मनाभो मुकुन्दो मधुसूदनः ।
विश्वंभरो विश्वरूपो विश्व[ष्व]क्सेनो वृषाकपिः ॥१३॥

यदुनाथो हृषीकेशः शौरिः श्रीवत्सलाञ्छनः ।
वैकुण्ठ इन्द्रावरजो वनमाली त्रिविक्रमः ॥ १४ ॥

अब्धिशायी शेषशायी श्रीधरो गरुडध्वजः ।
जलशायी यज्ञमूर्त्यः[र्तिः] पुराणपुरुषः स्वभूः ॥ १५ ॥

अधोक्षजः कैटभजिद्बलिभिद्विष्टरश्रवाः ।
देवकीनन्दनः शार्ङ्गी कंसारिर्नरकान्तकृत् ॥ १६ ॥

---

8 B1.2 missing.

9 B1.2 missing.

10 B1.2 missing.– c) D1 वाणीसुता for वीणायुतो.– d) B3 वाहनं for वाहनः.

11 B1.2 missing.

12 B1.2 missing.

13 D1 missing विश्वक्सेनो.

14 B2 missing.

15 B2 missing.

16 B2 missing.–d) D1 बलिसिद्धि (?) for बलिभिद्.

गदाधरश्चक्रधरो गोवर्धनधरो विधुः ।
गोपीप्रियो गिरिधरः श्यामो गरुडवाहनः ॥ १७ ॥

यशोदातनयो राधावल्लभो नन्दनन्दनः ।
विठ्ठलो मोहनः कुञ्जविहारी द्वारकेश्वरः ॥ १८ ॥

महेश्वरो महादेवः श्रीकण्ठः शंकरः शिवः ।
उग्रः शूली मृडः शंभुस्त्र्यम्बकश्चन्द्रशेखरः ॥ १९ ॥

रुद्रस्त्रिलोचनः शर्वः स्थाणुर्गङ्गाधरो हरः ।
ईशान ईशो गिरिशो गिरीशः प्रमथाधिपः ॥ २० ॥

मृत्युंजयः पशुपतिः कृत्तिवासाः कपालभृत् ।
वामदेवो भवो भर्गः पिनाकी वृषभध्वजः ॥ २१ ॥

व्योमकेशः क्रतुध्वंसी भूतनाथ उमापतिः ।
अष्टमूर्तिर्नीलकण्ठः पुरभिन्नीललोहितः ॥ २२ ॥

षण्ढः कपर्दी सर्वज्ञो धूर्जटिस्त्रिपुरान्तकः ।
कृशानुरेता दिग्वासा अन्धकारिविषान्तकृत् ॥ २३ ॥

ष[ख]ण्डपर्शुर्विरूपाक्षो वरदो भाललोचनः ।
इन्दुमौलिः स्मरारिश्च भीमो वृषभवाहनः ॥ २४ ॥

लक्ष्मीः श्रीः कमला पद्मा मा रमा कमलालया ।
इन्दिरा हरिपत्नी सा लोकमाताब्धिनन्दिनी ॥ २५ ॥

---

17 B2 missing.
18 B2 missing.
19 B2 missing.
20 B2 missing.–a). B1 रौद्रः.
21 B2 missing.
22 B2 missing.
23 B2 missing.–a) B1D1 षण्डः for षण्ढः.
24 B2 missing.
25 B2 missing.–b) D1 कमलाशया.

ईश्वरी पार्वती गौरी भवानी हिमवत्सुता ।
उमा शिवाम्बिका दुर्गा काली कात्यायनीश्वरा ॥ २६ ॥

रुद्राणी चण्डिका चण्डी मृडानी मैनाकस्वसा ।
अपर्णार्या सती देवी गिरिजा सर्वमङ्गला ॥ २७ ॥

दाक्षायणी च शर्वाणी महामाया महेश्वरी ।
भैरवी भूतनाथा च शंकरी सिंहवाहना ॥ २८ ॥

अनङ्गो मदनः कामो मारः पञ्चशरः स्मरः ।
मनोभवो रतिपतिर्मन्मथो मकरध्वजः ॥ २९ ॥

पुष्पधन्वा मनसिजः कन्दर्पो विषमायुधः ।
सम्बरारिः सूर्पकारिर्दर्पको मीनकेतनः ॥ ३० ॥

अनन्यजो मधुसखः प्रद्युम्नः कुसुमायुधः ।
शृङ्गारयोनिः पुष्पेषुः संकल्पात्मा रमासुतः ॥ ३१ ॥

हृच्छयः कमनः कन्तुर्जराभीरुश्च तच्छराः ।
मोहनोन्मादनौ शोषणश्च तापनमारणौ ॥ ३२ ॥

कार्त्तिकेयो गुहः स्कन्दः सेनानीः पार्वतीसुतः ।
षाण्मातुरो महासेनः षण्मुखः शिखिवाहनः ॥ ३३ ॥

शरजन्माग्निभूः स्वामी विशाखः क्रौञ्चभेदनः ।
तारकारिः शक्तिधरः कुमारो बहुलात्मजः ॥ ३४ ॥

---

26 B2 missing.

27 B2 missing.

28 B2 missing. D1 missing महेश्वरी भैरवी भूतनाथा.–d) B3.4 शांकरी for शंकरी.

29 B2 missing.–b) B1 स्मृतः for स्मरः.

30 B2 missing. D1 missing संबरारिः सूर्पकारिः.

31 B2 missing.

32 B2 missing.–d) B4. (also marg. *sec.m.*) D1 ताडन° for तापन°.

33 B2 missing.–c) D1 षण्मातुरः.

विबुधा देवता देवास्त्रिदशा निर्जराः सुराः ।
आदित्या मरुतो लेखा निलिम्पा नाकिनोऽमराः ॥ ३५ ॥

वृन्दारकाः सुमनसः सुपर्वाणः सुधाभुजः ।
त्रिदिवेशा आदितेया अमर्त्या दानवारयः ॥ ३६ ॥

दिवौकसो दिविषदो गीर्वाणा अमृतान्धसः ।
अस्वप्ना ऋभवो बर्हिर्मुखाः क्रतुभुजोऽरुजः ॥ ३७ ॥

स्वः स्वर्गं त्रिदिवं नाकः सुरलोकस्त्रिविष्टपम् ।
सुरालयश्चोर्ध्वलोको द्यौर्गौस्तविषताविषौ ॥ ३८ ॥

इन्द्रः पुरंदरः शक्रो वासवः पाकशासनः ।
संक्रन्दनः सहस्राक्षः सुत्रामा मघवा वृषा ॥ ३९ ॥

आखण्डलः सुनासीरः पुरुहूतः शतक्रतुः ।
दिवस्पतिर्दुश्च[श्च्य]वनो जम्भारातिः शचीपतिः ॥ ४० ॥

जिष्णुर्वृद्धश्रवा वज्री बिडौजा नाकनायकः ।
बलारातिः सुरपतिर्मरुत्वान्मेघवाहनः ॥ ४१ ॥

प्राचीनबर्हिर्मघवाञ्शतमन्युः सुरर्षभः ।
ऋभुक्षा नमुचिद्विट् च वृत्रहा कौशिको हरिः ॥ ४२ ॥

वास्तोष्पतिस्तुराषाट् च पुलोमारिर्मरुत्सखः ।
गोत्रभेदी हरिहयो देवराजोऽस्य तु प्रिया ॥ ४३ ॥

---

35 B2 missing.
36 B2 missing.
37 B2 missing.–d) B1.3 D1 वह्निमुखाः.
38 B2 missing.–d) D1 ताविपो for ताषिपौ.
39 B2 missing.–ab) D1 missing शक्रो वासवः.
40 B2 missing.–a) B1 सुनाशीर.–d) B1 जंभाराति; D1 missing जंभारातिः.
41 –a) D1 जिष्णु.–b) B3 नायकः प्रभुः for नाकनायकः.–b) D1 missing बिडौजा नाक.
42 –a) B1.3 °वह्निः for °बर्हिः.–c) D1 om. च.
43 –b) B1 पुलौमा.–c) D1 °हयौ.

पुलोमजा शचीन्द्राणी पीयूषममृतं सुधा ।
हाहा हूहूश्च गन्धर्वौ विश्वकर्मा तु शिल्पिकृत् ॥ ४४ ॥

सुतो जयन्तः प्रासादो वैजयन्तोऽमरावती ।
पुरी सभा सुधर्मा च मातलिः सारथिर्हरेः ॥ ४५ ॥

ऐरावतो गजो वज्रमायुधं नन्दनं वनम् ।
उच्चैःश्रवा हयो यानं विमानं व्योमगामि च ॥ ४६ ॥

द्वारपालो देवनन्दी बृहस्पतिः पुरोहितः ।
स्वर्वैद्यावश्विनीपुत्रौ नारदाद्याः सुरर्षयः ॥ ४७ ॥

घृताची मेनका रम्भा मञ्जुघोषा तिलोत्तमा ।
उर्वशी च सुकेशी चेत्याद्या अप्सरसः स्मृताः ॥ ४८ ॥

संतानः पारिजातश्च कल्पश्च हरिचन्दनः ।
मन्दारश्चेति देवानां वृक्षाः पञ्च बुधैः स्मृताः ॥ ४९ ॥

विद्याधराप्सरोयक्षरक्षोगन्धर्वकिंनराः ।
पिशाचो गुह्यकः सिद्धो भूतोऽमी देवयोनयः ॥ ५० ॥

कुबेरो धनदः श्रीदो यक्षराजो धनाधिपः ।
किंनरेशो राजराजः पौलस्त्यो गुह्यकेश्वरः ॥ ५१ ॥

ऐलविलः शंभुसखः कुहः पुण्यजनेश्वरः ।
एकपिङ्गो वैश्रवणो निधीशो नरवाहनः ॥ ५२ ॥

---

44 –c) B1.2.4 गंधर्वौ.–d) B2 शिल्प–; D1 शल्प (corrupt).
45 –a) B1 सुतौ.
46 –d) D1 missing विमानं व्योमगामि.
47 –a) B5 missing द्वारपालो देवनंदी. –c) B5 missing अश्विनीपुत्रौ.
48 D1 missing उर्वशी .... चेत्याद्या.
49 –c) B2 कल्पद्रु for कल्पश्च; D1 missing कल्पश्च.
50 –a) D1 missing विद्याधराप्सरो. –d) D1 missing योनयः.
51 –a) B2 वृंदो (?) for श्रीदो.–b) B2 यक्षः for यक्ष°.–d) D1 पौलस्त्यौ.
52 –b) B2 'जिने' for 'जने'.

मनुष्यधर्मा कैलासनाथः किंपुरुषाधिपः ।
उत्तराशापतिः शक्रकोशाध्यक्षोऽलकापतिः ॥ ५३ ॥

वरुणः पाशभृच्चैव प्रचेता अब्धिमन्दिरः ।
यादःपतिर्जलपतिः पाशी पश्चिमदिक्पतिः ॥ ५४ ॥

यमः कृतान्तः शमनो धर्मराजः परेतराट् ।
समवर्ती श्राद्धदेवः कालः सूर्यसुतोऽन्तकः ॥ ५५ ॥

यमराजः पितृपतिर्मृत्युर्दक्षिणदिक्पतिः ।
कीनाशो यमुनाभ्राता दण्डभृन्माहिषध्वजः ॥ ५६ ॥

असुरा दानवा दैत्याः शुक्रशिष्याः सुरद्विषः ।
पूर्वदेवा दितिसुता दैत्येन्द्रा दनुजा अपि ॥ ५७ ॥

असुरा राक्षसा जातुधाना रक्षांसि नैर्ऋताः ।
रात्रिंचराः पुण्यजनाः पलादाश्चरक्तपाः ॥ ५८ ॥

॥ इति देववर्गः समाप्तः ॥

आकाशमभ्रं गगनं व्योम विष्णुपदं नभः ।
अम्बरं पुष्करं खं द्यौरन्तरिक्षं मरुत्पथः ॥ ५९ ॥

वियद्विहायोऽनन्तं च सुरवर्त्म घनाश्रयः ।
आदित्यः सविता सूर्यो रविर्भानुर्दिनेश्वरः ॥ ६० ॥

अर्कः सूरः खगः पूषा पतंगो भास्करो भगः ।
तपनस्तरणिर्मित्रश्चित्रभानुस्त्रयीतनुः ॥ ६१ ॥

---

54 –c) B2 D1 याद्° for यादः°.
55 B1 missing परेतराट्........न्तकः.
56 B1 missing.–a) D1 यमराज.
57 B1 missing.–d) B4 दितिजा (दनुजा in marg. *sec. m.*).
58 B1 missing –c) B2.4 रात्रि°.
Colophon · B3.4 om. the colophon.
59 B1 missing.–c) D1 द्यो for द्यौः.
60 B1 missing.
61 B1 missing.

सप्ताश्वोऽहस्करो भास्वान्द्वादशात्मा विरोचनः ।
प्रभाकरः सहस्रांशुर्मार्तण्डो मिहिरोऽर्यमा ॥ ६२ ॥

प्रद्योतनो जगच्चक्षुः कर्मसाक्षी दिवाकरः ।
हरिदश्वो हरिर्हेलिर्ब्रध्नो हंसो विकर्तनः ॥ ६३ ॥

उष्णरश्मिर्ग्रहपतिर्गभस्तिश्चक्रबान्धवः ।
इनोंऽशुमाली तीक्ष्णांशुः सप्तसप्तिर्विभाकरः ॥ ६४ ॥

नभोमणिर्धामपतिर्द्युमणिः पद्मिनीपतिः ।
पद्मबन्धुर्विवस्वांश्च ध्वान्तारातिरहर्पतिः ॥ ६५ ॥

तिमिरारिर्दिनकरो यमुनाजनकोऽरुणः ।
चन्द्रः सोमो मृगाङ्को ग्लौर्हिमांशुश्चन्द्रमाः शशी ॥ ६६ ॥

विधुः शशाङ्कः शीतांशुर्द्विजराजः सुधाकरः ।
जैवातृकः शशधरो नक्षत्रेशो निशाकरः ॥ ६७ ॥

ओषधीशो निशानाथ इन्दुः कुमुदिनीपतिः ।
अब्जो राजा चोडुपतिः कलानाथो हिमद्युतिः ॥ ६८ ॥

रोहिणीरमणः सिन्धुसुतः कुमुदबान्धवः ।
चन्द्रोद्योतः स्मृता ज्योत्स्ना चन्द्रिका कौमुदीन्दुरुक् ॥ ६९ ॥

नक्षत्रमृक्षं भं धिष्ण्यं तारा ज्योतिरुडुर्ग्रहः ।
मयूखः किरणो भानुर्मरीचिर्दीधितिः करः ॥ ७० ॥

---

62 B1 missing.–ab) D1 सप्ताश्वो........विरोचनः (in marg. *sec. m.*) ; –d) B3 D1 मिहर.
63 B1 missing.–d) B4 D1 °ब्रंध्नो.
64 B1 missing.
65 B1 missing.
66 B1 missing.
67 B1 missing.–a) D1 शीतांशु. –c) D1 शशीधरो. –d) B2 नशाकरः
68 B1 missing.–a) B4 औषधीशो.–b) B3 °प्रियः (in marg. *sec. m.*) for °पतिः.
69 B1 missing.
70 B1 missing.–b) B2.4 उडुग्रहः.

पादो गभस्तिरुस्रो गौर्ज्योतिर्धामांशुरश्मयः ।
अर्चिः पृश्णिर्घृणिस्तेजो भाः प्रभा त्विट् छविर्द्युतिः ॥ ७१ ॥

शोचिर्दीप्तिर्महो वर्चो रोचिर्भा रुग्रुचिर्वसुः ।
शिशिरः शीतलः शीतस्तुषारश्च हिमो जडः ॥ ७२ ॥

उष्णं तिग्मं खरं तीक्ष्णं चण्डं तीव्रं तथा पटुः ।
मङ्गलोऽङ्गारको भौम आरो वक्रः कुजः स्मृतः ॥ ७३ ॥

बुधस्तु सौम्यो ज्ञश्चान्द्रिर्गुरुर्जीवो बृहस्पतिः ।
वाचस्पतिः सुराचार्यो गीष्पतिर्धिषणोऽङ्गिराः ॥ ७४ ॥

शुक्रो दैत्यगुरुः काव्य उशना भार्गवः कविः ।
शनिः शनैश्चरः शौरिर्मन्दश्छायासुतोऽसितः ॥ ७५ ॥

राहुस्तमः सैंहिकेयः स्वर्भाणु[नु]स्तु विधुंतुदः ।
केतुः शिखी चाहिकः स्याद्ध्रुवस्तूत्तानपादजः ॥ ७६ ॥

सप्तर्षयोऽत्रिप्रमुखा अगस्तिः कुम्भजोऽब्धिपः ।
अश्विन्यादीनि नक्षत्राण्यष्टाविंशतिसंख्यया ॥ ७७ ॥

लग्नानि राशयश्चैव मेषाद्या द्वादश स्मृताः ।
अहर्दिनं दिवं घस्रं दिवसो वासरो दिवा ॥ ७८ ॥

प्रातः प्रभातं प्रत्यूषो उषः कल्यमहर्मुखम् ।
रजनी यामिनी रात्रिस्त्रियामा शर्वरी निशा ॥ ७९ ॥

निशीथिनी क्षपा दोषा क्षणदा च विभावरी ।
अन्धकारं च तिमिरं ध्वान्तं संतमसं तमः ॥ ८० ॥

---

missing.–a) B2D1 गो for गौः.
missing.–d) B2 हिमौ for हिमो.
missing.
missing.–a) B2 बुद्धः for बुधः.–b) B2 जीवौ for जीवो.
missing.
missing. राहुस्तम .... केतुः.
b) B4 अब्धिजः; D1 अब्जजः.
a) B3.4 क्षिपा for क्षपा.

तमिस्रमन्धतमसं मूर्छाया तामसं रजः ।
क्षणः पलं घटी यामदिनमासर्तवोऽयनम् ॥ ८१ ॥

संवत्सरो युगः कल्पं कालस्येत्यादयो भिदाः ।
वसन्तग्रीष्मवर्षाश्च शरद्धेमन्त एव च ॥ ८२ ॥

शिशिरश्चेति विज्ञेया ऋतवः षट् द्विमासिकाः ।
अब्दः संवत्सरो वर्षं वत्सरो हायनः शरत् ॥ ८३ ॥

कल्पो युगान्तः संहारः कल्पान्तः प्रलयः क्षयः ।
दिशा आशा दिशः काष्ठा हरितः ककुभश्च ताः ॥ ८४ ॥

चतस्रोऽष्टौ च दश वा स्युरिन्द्राद्यास्तदीश्वराः ।
पूर्वाग्नेयी दक्षिणा च नैर्ऋती पश्चिमा तथा ॥ ८५ ॥

वायवी चोत्तरेशानी ब्राह्मी नागीति ता दश ।
वारिवाहो घनो मेघः स्तनयित्नुर्घनाघनः ॥ ८६ ॥

अभ्रं तडित्वान्मुदिरो जलमुग्जलदोऽम्बुभृत् ।
धाराधरो जलधरो धूमयोनिर्बलाहकः ॥ ८७ ॥

जीमूतो वारिदो नभ्राट् पर्जन्योऽम्भोधरोऽम्बुदः ।
विद्युत्सौदामिनी शम्पा चञ्चला चपला तडित् ॥ ८८ ॥

ऐरावती क्षणरुचिर्ह्लादिनी च शतहृदा ।
गर्जितं स्तनितं गर्जा रसितं मेघनिस्वनः ॥ ८९ ॥

बप्पीह (?) श्चातकसारङ्गस्तोककौ नभोऽम्बुपः ।
नीलकण्ठः शिखी केकी मयूरो जलमुक्सुहृत् ॥ ९० ॥

---

81 —a) B1 2.4 D1 तिमिश्र° for तमिस्र°. -c) D1 पल्यं.

83 —a) B1 शिशिरं. -ab) D1 in marg. *sec. m.* -D1 om. 83 bc.

84 —c) B2 दिशा for दिशः. -d) B1 ककुभाः.

87 —b) B1 जलदंबु° for जलदोऽम्बु°.

89 —a) B2 क्षणे° for क्षण. -d) B All mss. निस्वने.

शिखण्डी बर्हिणो बर्ही कलापी च भुजंगभुक् ।
परपुष्टा परभृता ताम्राक्षी कोकिला पिकी ॥ ९१ ॥

मधुरालापिनी श्यामा कलकण्ठी वनप्रिया ।
रथाङ्गाह्वश्चक्रवाकः कोको द्वंद्वचरश्च सः ॥ ९२ ॥

यामिनीविरहश्चक्रो रामशापनिशावियुक् ।
जीवंजीवश्चलचञ्चुश्चकोरो विषसूचकः ॥ ९३ ॥

ताम्रचूडः कुर्कुटश्च कृकवाकुः शिखण्डिकः ।
प्रभातज्ञो निशावेदी वृक्षाक्षश्चरणायुधः ॥ ९४ ॥

अनुवादी रक्ततुण्डः शुकः कीरः फलादनः ।
खञ्जनः खञ्जरीटश्च नीलश्चाषः किकीदिविः ॥ ९५ ॥

हंसो मरालश्चक्राङ्गो मानसौकाः शितच्छदः ।
हंसभेदा राजहंसाः कादम्बा धार्तराष्ट्रकाः ॥ ९६ ॥

तार्क्ष्यः सुपर्णो गरुडो वैनतेयोऽरुणानुजः ।
गरुत्मान्पक्षिराजश्च सर्पारिः कश्यपात्मजः ॥ ९७ ॥

खगो विहंगमः पक्षी विहंगो विहगो द्विजः ।
पत्री पतत्री शकुनिः शकुन्तः शकुनः पतत् ॥ ९८ ॥

विहायो विः पत्ररथो विकिरः पतगोऽण्डजः ।
नगौका नीडनिलयः खचरो विष्किरो वयः ॥ ९९ ॥

पक्षश्छदो गरुत्पत्रं पतत्रं च तनूरुहम् ।
वाजोऽस्य पक्षतिर्मूलं चञ्चुस्त्रोटिः सृपाटिका ॥ १०० ॥

---

94 —a) B4 कुक्कट.
95 —a) D1 रक्ततुंडी. –b) D1 पलादनः. –c) D1 खंजनं.
96 —d) B1.2 D1 धृत° for धार्त°.
98 —c) B2 शकुनी.
99 —a) B1 पत्ररथी.
100 —d) B2 चंचू for चञ्चुः.

वायुः समीरणो वातः समीरो मारुतो मरुत् ।
गन्धवाहो गन्धवहो मातरिश्वा प्रभञ्जनः ॥ १०१ ॥

सदागतिर्जगत्प्राणो नभस्वान्पवनोऽनिलः ।
श्वसनः पवमानश्च पृषदश्वः प्रकम्पनः ॥ १०२ ॥

अहिप्रियो दैत्यदेव आशुगः स्पर्शनोऽस्य तु ।
पुत्रौ भीमहनूमन्तौ झञ्झा वृष्टियुतो मरुत् ॥ १०३ ॥

॥ इति श्रीव्योमवर्गः समाप्तः ॥

विष्टपं भुवनं विश्वं जगल्लोकश्चराचरम् ।
मनुष्यलोकः संसारो नागलोको रसातलम् ॥ १०४ ॥

भूमिर्भूर्वसुधा पृथ्वी धरित्री धरणी धरा ।
मही वसुंधरा धात्री क्षोणी क्ष्मा मेदिनी क्षितिः ॥ १०५ ॥

विश्वंभरा वसुमती स्थिरानन्ताचलावनिः ।
सर्वंसहा क्षमा गोत्रा काश्यपी सागराम्बरा ॥ १०६ ॥

उर्वी ज्या कुर्भूतधात्री विपुला जगती रसा ।
इला गौ रत्नगर्भा च पृथिवी सिन्धुमेखला ॥ १०७ ॥

पर्वतः शिखरी क्ष्माभृन्नगः शैलोऽचलो गिरिः ।
अद्रिः शिलोच्चयो गोत्रो भूधरः सानुमान्धरः ॥ १०८ ॥

मेरुर्हिमालयो विन्ध्यः कैलासो मलयाचलः ।
उदयाद्री रोहणश्च लोकालोकादयो नगाः ॥ १०९ ॥

नीरं वारि जलं तोयं पानीयं सलिलं कुशम् ।
अम्भोऽर्णोऽम्बु पयः पाथः शम्बरं जीवनं वनम् ॥ ११० ॥

Colophon: B3.4 व्योमवर्गः. B2-4D1 om. समाप्तः.
104 D1 missing.
105 D1 missing.–a) B3 transp. भूमिः and भूः.
106 D1 missing.–c) B2 गोत्री.
107 D1 missing.
108 D1 missing.
109 D1 missing.
110 D1 missing.

उदकं पुष्करं क्षीरममृतं सर्वतोमुखम् ।
कङ्कबन्धं घनरसमापो वा कमलं विषम् ॥ १११ ॥

समुद्रः सागरः सिन्धुरुदधिः सरितां पतिः ।
वारिराशिरकूपारः सरस्वान्मकरालयः ॥ ११२ ॥

यादःपतिर्जलनिधिरुदन्वानब्धिरर्णवः ।
रत्नाकरो मितद्रुश्च पारावारो नदीश्वरः ॥ ११३ ॥

नदी तरङ्गिणी सिन्धुस्तटिनी निम्नगा धुनी ।
श्रो[स्रो]तस्विनी शैवलिनी स्रवन्ती ह्रदिनी सरित् ॥ ११४ ॥

कूलंकषा निर्झरिणी कर्षूः स्रोतोवहापगा ।
रोधोवक्रा जलधिगा द्वीपवत्यब्धिवल्लभा ॥ ११५ ॥

स्वर्नदी जाह्नवी गङ्गा त्रिस्रोता सुरदीर्घिका ।
मन्दाकिनी त्रिपथगा भीष्मसूर्वियदापगा ॥ ११६ ॥

भागीरथी विष्णुपदी पवित्रा हरशेखरा ।
कालिन्दी यमुना सौरी सूर्यपुत्री यमस्वसा ॥ ११७ ॥

उर्मिस्तरङ्गः कल्लोलो भङ्ग उत्कलिकावलिः ।
उल्लोलो लहरी वीचिरावर्तः पयसां भ्रमः ॥ ११८ ॥

ओघः स्रोतः प्रवाहश्च वेला स्याद्वृद्धिरम्भसः ।
कूलं तीरं तटं रोधः पुलिनं सैकतं च तत् ॥ ११९ ॥

बोहित्थं वहनं पोतो यानपात्रं वहित्रकम् ।
द्रोणी तु मङ्गिनी वेडा नौका नौस्तरणिस्तरी ॥ १२० ॥

---

111 D1 missing.–d) B1 बिसं for विषम्.
112 D1 missing.
113 —d) B3.4 वारपारः for मितद्रुश्च.
114 —d) B1-3 D1 श्रवंती for स्रवन्ती. B4 ह्रादिनी for ह्रदिनी.
117 —b) B2 D1 हरि° for हर°. –c) B2 D1 शौरी for सौरी.
118 D1 missing कल्लोलो .... भ्रमः.
119 D1 missing.–a) B1.2 श्रोतः for स्रोतः.

उडुपं तु प्लवः कोलस्तरण्डो भेल इत्यपि ।
निर्यामकः कर्णधारो नाविकः पोतवाहकः ॥ १२१ ॥

पृथुरोमा संघचारी मत्स्यो मीनो झषोऽण्डजः ।
वैसारिणो विसारी च शम्बरोऽनिमिषस्तिमिः ॥ १२२ ॥

पाठीनः शफरी शल्की रोहितश्च तिमिंगिलः ।
भेकमण्डूकवर्षाभूशालूरप्लवदर्दुराः ॥ १२३ ॥

कच्छपः कमठः कूर्मो दौलेयः कमठी दुलिः ।
यादांसि जलजीवाः स्युस्ते नक्रमकरादयः ॥ १२४ ॥

उदपानं प्रहिः कूपश्चान्धुर्वापी तु दीर्घिका ।
पुष्करिणी खातकं च निपानं तु जलाश्रयः ॥ १२५ ॥

सरस्तडागः कासारः सरसी च सरोवरः ।
पद्माकरः स एव स्याद्वसन्तः पल्वलं लघु ॥ १२६ ॥

कमलं पुष्करं पद्ममरविन्दं कुशेशयम् ।
अम्भोरुहं तामरसं राजीवं च महोत्पलम् ॥ १२७ ॥

वि[बि]सप्रसूनं नलिनं शतपत्रं सरोरुहम् ।
सहस्रपत्रं जलजं सरोजं सरसीरुहम् ॥ १२८ ॥

पङ्केरुहं सरसिजमब्जं वारिजमम्बुजम् ।
नालीकं पङ्कजाम्भोजे कजं चाह्नि विकासभाक् ॥ १२९ ॥

रक्तोत्पलं कोकनदं पुण्डरीकं सिताम्बुजम् ।
पद्मिनी च कमलिनी नलिनी बिस[सि]नीत्यपि ॥ १३० ॥

---

122 —d) B1 संबरो for शम्बरो.

125 —a) B2 प्रहिकूपं.

128 —d) B1.3.4 D1 सरसिरुहं.

129 B1 missing अह्निविकासभाक्.

130 B1 missing.–d) B2 om. नलिनी.

अम्भोजिनी नीरजिनी पङ्कजिन्यब्जिनी स्मृता ।
अथोत्पलं कुवलयं कुमुदं कैरवं सितम् ॥ १३१ ॥

इन्दीवरं च तन्नीलोत्पलं रात्रिविकासभाक् ।
कुमुद्वती कुमुदिनी कैरविणी शशिप्रिया ॥ १३२ ॥

दण्डो नालं मृणालं च बिसतन्तुश्च तन्तुलम् ।
द्विरेफो भ्रमरो भृङ्गो रोलम्बोऽलिः शिलीमुखः ॥ १३३ ॥

इन्दिन्दिरश्चञ्चरीकः षट्पदश्च मधुव्रतः ।
मधुपोऽली[लिः] मधुकरो मधुलिट् पुष्पलिट् स्मृतः ॥१३४॥

वल्ली प्रतानिनी वीरुद्व्रततिर्वल्लरी लता ।
पुष्पं प्रसूनं कुसुमं सूनं सुमनसः सुमम् ॥ १३५ ॥

मकरन्दः पुष्परसः परागं पुष्पजं रजः ।
पत्रं पर्णं दलं बर्हं पलाशं छदनं छदः ॥ १३६ ॥

नवं तत्स्यात्किसलयं प्रवालः पल्लवो नवः ।
फुल्लं विकसितं स्मेरं प्रबुद्धं विकचं स्मृतम् ॥ १३७ ॥

उज्जृम्भितं चोन्मिषितं हसितं च विजृम्भितम् ।
स्फुटं प्रफुल्लमुत्फुल्लं विनिद्रं दलितं तथा ॥ १३८ ॥

संकुचित मीलितं च निद्राणं मुद्रितं स्मृतम् ।
पण्ड आराम उद्यानं विपिनं काननं वनम् ॥ १३९ ॥

वाटिकोपवनं दावः कक्षः कान्तारनिःकुटौ ।
अटव्यरण्यं गहनं सान्द्रे कुञ्जो निकुञ्जवत् ॥ १४० ॥

---

131 B1 missing.
132 B1 missing. –d) B2 कैरवण्यं for कैरविणी.
133 B1 missing.
134 B1 missing.
135 B1 missing.–a) B2 वल्लि॰ for वल्ली.
136 B1 missing –a) D1 मकरन्दं.
137 B1 missing.–d) D1 स्मितं for स्मृतम्.
138 B1 missing.
139 B1 missing

वृक्षो द्रुमस्तरुः शाखी पादपश्च महीरुहः ।
अनोकहोऽङ्घिपः सालः पलाशी विटपी कुटः ॥ १४१ ॥

अगो नगोऽगमो द्रुश्च फलवांश्च वनस्पतिः ।
केतकः केतकी जाती चम्पको मल्लिका जपा ॥ १४२ ॥

बन्धुको यूथिका कुन्द इत्याद्याः पुष्पजातयः ।
आम्रो रसालो माकन्दः सहकारश्चूतनूतवत् (?) ॥ १४३ ॥

रम्भा तु कदली मोचा समौ करकदाडिमौ ।
गन्धसारो मलयजः श्रीखण्डश्चन्दनद्रुमः ॥ १४४ ॥

तैलपर्णिकमेवेदं गोशीर्षं हरिचन्दनम् ।
सर्पो भुजंगो भुजगः पन्नगोऽहिर्भुजंगमः ॥ १४५ ॥

उरगो जिह्मगो भोगी दन्दशूकः सरीसृपः ।
दर्वीकरो विषधरो द्विजिह्वः पवनाशनः ॥ १४६ ॥

काकोदरो दीर्घपृष्ठः पृदाकुः कुण्डली फणी ।
आशीविषो गुप्तपादो व्यालो नागो बिलेशयः ॥ १४७ ॥

चक्षुःश्रवाः काद्रवेयः सर्पराजस्तु वासुकिः ।
शेषो नागाधिपोऽनन्तः सहस्रवदनश्च सः ॥ १४८ ॥

विषस्तु गरलं क्ष्वेडो रसरतीक्ष्णश्च तद्भिदः ।
हालाहलः कालकूटो वत्सनागः प्रदीपनः ॥ १४९ ॥

सौराष्ट्रिको ब्रह्मपुत्रः काकोलो दरदोऽपि च ।
मृगः कुरङ्गो हरिण एणः सारङ्ग एव च ॥ १५० ॥

---

141 B1 missing
142 B1 missing.
143 B1 missing.
144 B1 missing;–d) D1 समो for समौ.
145 B1 missing.
146 B1 missing
147 B1 missing.
148 B1 missing
149 B1 missing.
150 B1 missing

ायुः कृष्णसारश्च रुरुमुख्यास्तु तद्भिदः ।
हो मृगेन्द्रः पारीन्द्रो हर्यक्षः केसरी हरिः ॥ १५१ ॥

ठीरवो महानादो मृगारिर्नखरायुधः ।
ाननो गजारातिः पुण्डरीकस्तु चित्रकः ॥ १५२ ॥

पी व्याघ्रश्चित्रकायः शार्दूलः शरभोऽष्टपाद् ।
ो मतङ्गजो हस्ती मातङ्गः कुञ्जरः करी ॥ १५३ ॥

ः स्तम्बेरमः कुम्भी दन्ती दन्तावलो द्विपः ।
रदः सिन्धुरो नागः सामयोनिर्महामृगः ॥ १५४ ॥

नेकपश्च करटी करेणुः पीलुवारणौ ।
टकस्तुरगो वाजी तुरंगोऽश्वस्तुरंगमः ॥ १५५ ॥

र्वा वाहो हयः सप्तिर्गन्धर्वो वीतिरेव च ।
म्बोजाः सैन्धवा देश्या अ[आ]जानेया वनायुजाः ॥ १५६ ॥

श्वा वामी च वडवा किशोरो बालघोटकः ।
नश्च शकटो गन्त्री शताङ्गः स्यन्दनो रथः ॥ १५७ ॥

बिका याप्ययानं च दोला प्रेङ्खा सुखासनम् ।
हनं धोरणं यानं पत्रं युग्यं गतिर्ध्वजः ॥ १५८ ॥

जश्च केतनं केतुः पताका चिह्नमेव च ।
र्गोऽध्वा निगमः पन्था पदवी वर्त्म पद्धतिः ॥ १५९ ॥

यनं सरणिः पथ्या रथ्या वीथी च संचरः ।
क्षा गौर्वृषभोऽनड्वान्भद्रः शार्करशर्करौ ॥ १६० ॥

---

issing.
issing.
issing.–c) B2 मातंगजो for मतङ्गजो.–d) B2 कुंजरी for कुञ्जरः.
ssing. –d) B2 श्यामयोनिः for सामयोनिः.
issing. –c) B1 तुरंगः for तुरगः.
issing.
issing.
issing.
issing.
issing. –b) B 2 मंचरं for संचरः.

बलीवर्दः सौरभेयः ककुद्मान्शांकरो वृषः ।
सुरभिर्गौरनड्वाही सौरभेयी च रोहिणी ॥ १६१ ॥
तम्पा तम्बार्जुनी धेनुर्माहेयी च निलिम्पिका ।
क्रमेलकोष्ट्रकरभा दासेरः कण्टकाशनः ॥ १६२ ॥
वराहः शूकरः कोलो गर्दभो रासभः खरः ।
कुक्कुरः सारमेयः श्वा भषणः श्वानमण्डलः ॥ १६३ ॥
शाखामृगो मर्कटश्च वनौका वानरः कपिः ।
शृगालो जम्बुकः क्रोष्टा फेरुगोमायुफेरवाः ॥ १६४ ॥
उरभ्रो मेण्ढको मेष एडकोऽविहुडोरणाः ।
अजस्तु छगलश्छागश्छगो बस्तः स्तभः पशुः ॥ १६५ ॥
अग्निर्वह्निर्बृहद्भानुर्दहनो ज्वलनोऽनलः ।
वैश्वानरः कृष्णवर्त्मा चित्रभानुर्धनंजयः ॥ १६६ ॥
आशुशुक्षणिरग्निस्त्वं जातवेदा हुताशनः ।
हव्यवाहो हुतवहो बर्हिः शुष्मा विभावसुः ॥ १६७ ॥
आश्रयाशो वायुसखः पावको हुतभुक्शिखी ।
वृषाकपिर्वीतिहोत्रः कृशानुश्छागवाहनः ॥ १६८ ॥
हिरण्यरेताः सप्तार्चिः शोचिष्केशस्तनूनपात् ।
कृपीटयोनिर्दमुना रोहिताश्व उषर्बुधः ॥ १६९ ॥
स्वाहापतिः शुचिः शुक्रो बर्हिर्ज्योतिर्विरोचनः ।
ज्वालाजिह्वः सप्त मन्त्रः शुष्मा धूमध्वजोऽपि च ॥ १७० ॥

---

161 B1 missing. -d) B2D1 सौरभेया for सौरभेयी.
162 B1 missing.
163 B1 missing.
164 B1 missing.-c) D1 क्रोष्ट्री for क्रोष्टा.
165 B1 missing.
166 B1 missing.-b) B2 ज्वलः for अनलः.
167 B1 missing.-d) D1 वह्निः for बर्हिः.
168 B1 missing.
169 B1 missing.
170 B1 missing.

वडवानल औेर्वश्च वाडवो वडवामुखः ।
संवर्तकः समुद्राग्निर्दवो दावो वनानलः ॥ १७१ ॥
सुवर्णं कनकं स्वर्णं हिरण्यं हेम काञ्चनम् ।
चामीकरं शातकौम्भं गाङ्गेयं भर्म हाटकम् ॥ १७२ ॥
कार्तस्वरं जातरूपं कलधौतं च कर्बुरम् ।
तपनीयं च कल्याणं रुक्मं जाम्बूनदं वसु ॥ १७३ ॥
अष्टापदं भूरिचन्द्रो महारजतमूत्तमे ।
दुर्वर्णं रजतं रूप्यं तारं खर्जूरमित्यपि ॥ १७४ ॥
रत्नं वसु मणिस्तस्य भेदा मरकतादयः ।
वैडूर्यवज्रमाणिक्यनीलमौक्तिकविद्रुमाः ॥ १७५ ॥
द्रव्यं स्वं द्रविणं वित्तं द्युम्नं रा विभवो धनम् ।
अर्थो लक्ष्मीः स्वापतेयं रिक्थमृक्थ तथा वसु ॥ १७६ ॥
भूतिर्विभूतिरैश्वर्यमणिमादिकमष्टधा ।
अणिमा महिमा चैव गरिमा लघिमा तथा ।
प्राप्तिः प्राकाम्यमीशित्वं वशित्वं चाष्ट सिद्धयः ॥ १७७ ॥
महापद्मस्तथा पद्मः शङ्खो मकरकच्छपौ ।
मुकुन्दकुन्दौ नीलश्च खर्वश्च निधयो नव ॥ १७८ ॥
अस्यां श्रीहेममालायां हर्षकीर्तिकवेः कृतौ ।
देवव्योमधरावर्गैः काण्डोऽयं प्रथमोऽजनि ॥ १७९ ॥

इति श्रीहर्षकीर्त्युपाध्यायविरचितायां शारदीयाभिधायां लघुनाममालायां प्रथमः काण्डः ॥ १ ॥

---

171 B1 missing.–a) B2 वाडवानल for वडवानल. D1 ऊर्ध° for और्व°. –b) B2 वडवानलः for वडवामुखः.–c) D1 संवर्तकाः for संवर्तकः.
172 B1 missing.–b) B3 हाटकं for काञ्चनं.–d) B2 कांचनं for हाटकम्.
173 B1 missing.–d) B4 D1 जंबू° for जम्बु°.
174 B1 missing.–c) B2 रूपं for रूप्यं.
175 B1 missing.–c) B2 माणिक्यं for माणिक्य–.–B2 मुक्तिकः for मौक्तिक–.
176 B1 missing.
177 B1 missing.–a) B2 वीतिः for विभूतिः.
178 B1 missing. –d) All mss. read चर्चश्च (corrupt) for खर्वश्च.
Colophon: B1 missing; B3 हर्षकीर्तिसूरिविर°.

मनुष्यो मानवो मर्त्यो मनुजो मानुषो नरः ।
ना विट् पञ्चजनो भूस्पृक् पुरुषः पूरुषः पुमान् ॥ १ ॥

स्त्री नारी वनिता योषा ललना महिलाबला ।
कामिनी भामिनी रामा रमणी च नितम्बिनी ॥ २ ॥

अङ्गना मानिनी योषिद्वर्णिनी वामलोचना ।
बाला सीमन्तिनी भीरुः सुन्दरी युवती वशा ॥ ३ ॥

मृगाक्षी प्रमदा भामा मुग्धा वामा विलासिनी ।
कृशोदरी पुरन्ध्री च तन्वी लीलावती वधूः ॥ ४ ॥

उपयामः परिणयो विवाहः पाणिपीडनम् ।
पाणिग्रहणमुद्वाहो दारकर्म विवाहनम् ॥ ५ ॥

भर्ता विवोढा रमणो भोक्ता नाथः पतिर्धवः ।
वरो वरयिता कान्तो वल्लभो दयितः प्रियः ॥ ६ ॥

प्राणेशः प्रणयी प्रेयान्प्रेष्ठः प्राणसमोऽधिकः ।
प्रीतः प्रियतमः सेक्ता आर्यपुत्रश्च नायकः ॥ ७ ॥

भार्या सहचरी पत्नी वल्लभा प्रेयसी प्रिया ।
कान्ता जाया जनी जानिर्गृहं दाराः परिग्रहः ॥ ८ ॥

ऊढा पाणिगृहीता च कलत्रं गृहिणी वधूः ।
दयिता च प्रियतमा द्वितीया च सधर्मिणी ॥ ९ ॥

पिता तु जनकस्तातो वप्ता जनयितापि च ।
अम्बा माता सवित्री च जनयित्री जनन्यपि ॥ १० ॥

नन्दनस्तनयः पुत्रो दारकः सूनुरुद्वहः ।
सुतोऽङ्गज आत्मजश्च पुत्री तु दुहिता सुता ॥ ११ ॥

---

1 B1 missing.–b) B2 मानवो for मानुषो.
2 B1 missing.
3 B1 missing.
4 — a) B2 repeats दरी.–b) B2 पुरंदरी for पुरन्ध्री.

बालः स्तनंधयः पोतः पाको डिम्भोऽर्भकः शिशुः ।
कुमारः पृथुकः शावः क्षीरकण्ठः किशोरकः ॥ १२ ॥

कुमारी कन्यका कन्या बालिका दिक्करी कनी ।
तोकापत्ये प्रसूतिस्तुक् संतानं संततिः प्रजाः ॥ १३ ॥

भ्राता सहोदरो बन्धुः सहजो बान्धवोऽपि च ।
भगिनी तु स्वसा जामिर्दंपती दयितापती ॥ १४ ॥

वंशोऽन्वयः कुलं गोत्रं जननाभिजने अपि ।
सती पतिव्रता साध्वीं दासी चेटी च चेटिका ॥ १५ ॥

दूती संचारिका चुन्दी कुट्टिनी सम्भली समाः ।
पण्यस्त्री गणिका वेश्या रूपाजीवा पणाङ्गना ॥ १६ ॥

असती पांशुलाशीला स्वैरिणी कुलटेत्वरी ।
पुंश्चली बन्धुकी धृष्टा चर्षणी व्यभिचारिणी ॥ १७ ॥

मित्रं सखा सहचरौ वयस्यः सवयाः सुहृत् ।
आली सखी वयस्या च सध्रीची सहचारिणी ॥ १८ ॥

शरीरं विग्रहो देहो गात्रं क्षेत्रं तनुस्तनूः ।
अङ्गः कायो वपुर्वर्ष्म मूर्तिर्वेरं कलेवरम् ॥ १९ ॥

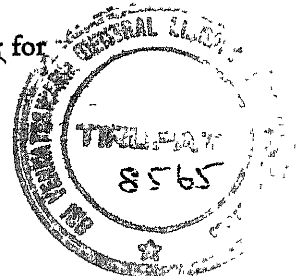
संहननं घनो बन्धः पुरः पिण्डं च पुद्गलम् ।
हृषीकमक्षं करणं ग्रहणं च खमिन्द्रियम् ॥ २० ॥

आत्मा जीवोऽशुमाञ्जन्तुर्देही प्राणी च चेतनः ।
जन्युः शरीरी पुरुषो हंसः सत्त्वं पुनर्भवा (?) ॥ २१ ॥

स्वान्तं चित्तं मनश्चेतो मानसं हृदयं च तत् ।
अन्तःकरणमप्यस्य संकल्पश्च मनोरथः ॥ २२ ॥

---

18 —b) B4 सवयः.
19 D1 missing.
20 D1 missing.–a) B3 बन्धुः for बन्धः.–d) B2 चक्षुरिंद्रियम् for च खमिन्द्रियम्.
21 D1 missing.
22 D1 missing.

शीर्षकं मस्तकं मुण्डं मौलिर्मस्तं च मस्तिकम् ।
उत्तमाङ्गं शिरो मूर्धा करणत्राणमेव च ॥ २३ ॥

केशा बालाश्च चिकुरा अलकाः कुन्तलाः कचाः ।
शिरोरुहास्तीर्थवाका मूर्धजास्तत्समुच्चये ॥ २४ ॥

केशात्कलापरचनापाशभारचया अपि ।
कवरी वेणिका वेणी धम्मिल्ला गुम्फिताः कचाः ॥ २५ ॥

केशेषु वर्त्म सीमन्तः कुरलो भ्रमरालकः ।
शिखा शिखण्डिका चूडा बालानां काकपक्षकः ॥ २६ ॥

मुखकेशाः श्मश्रु कूर्चो लोम रोम तनूरुहम् ।
रोमावली रोमलता रोमराजी ह्रदूदरे ॥ २७ ॥

मुखं तु वदनं वक्त्रं तुण्डमास्यं तथाननम् ।
ललाटमलिकं भालं गोध्यलीके ललाटिका ॥ २८ ॥

कर्णः श्रोत्रं श्रवणं च शब्दग्राहः श्रुतिः श्रवः ।
नक्रं तु नासिका नासा घ्राणं घोणा च शिङ्घिनी ॥ २९ ॥

नयनं लोचनं नेत्रमीक्षणं चक्षुरम्बकम् ।
अक्षि दृग्दृष्टिरस्यान्तस्तारका च कनीनिका ॥ ३० ॥

अर्धदृग्वीक्षणं काक्षः कटाक्षोऽपाङ्गदर्शनम् ।
क्रोधाद्भवो विकारो यो भ्रकुटिर्भ्रूकुटिश्च सा ॥ ३१ ॥

पक्ष्म स्यान्नेत्ररोमाणि भ्रूरूर्ध्वं रोमपद्धतिः ।
गल्लो गण्डः कपोलश्च चिबुकं त्वधरादधः ॥ ३२ ॥

---

23 D1 missing.–d) B1 करणः त्राण° for करणत्राण°.
24 D1 missing.
25 D1 missing.
26 D1 missing.–d) B3.4 °पक्षकं.
27 D1 missing.–a) B4 कूर्चं.–b) B1 in marg. *sec. m.*
28 D1 missing.–c) B1 ललाटः.
29 D1 missing.
30 D1 missing.
31 D1 missing.–b) B2 अनंग° for अपाङ्ग°. –c) B1 क्रोधाद्भुवो.
32 D1 missing.

ओष्ठोऽधरो दन्तवस्त्रं तथा च रदनच्छदम् ।
रदना दशना दन्ता द्विजा दंशा रदा अपि ॥ ३३ ॥

जिह्वा रसज्ञा रसना कण्ठो निगरणो गलः ।
अंशः स्कन्धो भुजशिरो बाहुर्बाहा च दोर्भुजः ॥ ३४ ॥

हस्तः करः शयः पाणिः पञ्चशाखश्च स स्मृतः ।
अङ्गुल्यः करशाखाः स्युस्तथाङ्गुष्ठाङ्गुलौ समौ ॥ ३५ ॥

कामाङ्कुशो महाराजः करजो नखरो नखः ।
करशूकः कररुहो भुजाकण्टः पुनर्भवः ॥ ३६ ॥

शिरोधिः कंधरा ग्रीवा धमनिश्च शिरोधरा ।
उरो हृद्धृदयं वक्षः स्तनान्तरभुजान्तरे ॥ ३७ ॥

स्तनौ कुचावुरोजौ च वक्षोजौ च पयोधरौ ।
उदरं जठरं तुन्दं पिचण्डः कुक्षिरेव च ॥ ३८ ॥

त्रिवलिस्तूदरे रेखा नाभिः स्यात्तुन्दकूपिका ।
अङ्कस्तु क्रोड उत्सङ्गः पृष्ठं वंशाग्निकं तथा ॥ ३९ ॥

मध्योऽवलग्नं विलग्नं मध्यमोऽलङ्क एव च ।
काञ्चीपदं कटिः श्रोणिः कटीरं च ककुद्मती ॥ ४० ॥

अधो नितम्ब आरोहः स्त्रीकट्या जघनं पुरः ।
उपस्थं च भगो योनिः स्त्रीचिह्नं स्मरमन्दिरम् ॥ ४१ ॥

पुंश्चिह्नं मेहनं मेढ्रं शिश्नं शेफ इति स्मृतम् ।
अपानं तु गुदं पायुरूरू सक्थि समे उभे ॥ ४२ ॥

---

33 D1 missing.
34 D1 missing.
35 D1 missing.
36 D1 missing.
37 D1 missing.
38 D1 missing.–c) B2 तुंद॰.
39 D1 missing.
41 —b) B1. 2 पुरं.
42 —d) B4 ऊरूः (in marg.)

जानूरुपर्व चाष्ठीवत्प्रतिजङ्घा तु पिण्डिका ।
पादः पदोऽङ्घ्रिश्चरणश्चलनः क्रमणः क्रमः ॥ ४३ ॥

मण्डनं स्यादलंकारो भूषणाभरणे अपि ।
शीर्षाभरणं शीर्षपुष्पं चूडामणिः शिरोमणिः ॥ ४४ ॥

मौलिः किरीटं कोटीरमुष्णीषं मुकुटं तथा ।
आपीडः शेखरोत्तंसावतंसाः शिरसः स्रजि ॥ ४५ ॥

ललामकं ललाटस्थं कर्णपूरं तु कर्णगम् ।
तिलकं तमालपत्रं चित्रं पुण्ड्रं विशेषकम् ॥ ४६ ॥

पत्रलेखा पत्रलता पत्रभङ्गी ललाटिका ।
ताडङ्कस्तु ताडपत्रं कुण्डलं कर्णवेष्टकम् ॥ ४७ ॥

नासानामग्रतः पुष्पमाभरणं च मौक्तिकम् ।
अञ्जनं कज्जलं चैव ताम्बूलं मुखरञ्जनम् ॥ ४८ ॥

ग्रैवेयं कण्ठाभरणं कण्ठसूत्रं च कण्ठिका ।
हारो मुक्तावली मुक्तामाला मुक्ताकलापकम् ॥ ४९ ॥

हारमध्यमणिः प्रोक्तो नायकस्तरलोऽपि च ।
केयूरमङ्गदं बाहुरक्षकं करभूषणम् ॥ ५० ॥

मुद्रिका ऊर्मिका मुद्राभिज्ञानं चाङ्गुलीयकम् ।
कटको वलयावापौ कङ्कणं करभूषणम् ॥ ५१ ॥

रसना मेखला काञ्ची कलापश्चापि सप्तकी ।
कटिसूत्रं सारसनं किङ्किणी क्षुद्रघण्टिका ॥ ५२ ॥

मञ्जीरं पादकटकं तुलाकोटिश्च नुपुरम् ।
हंसकं सिञ्जिनी चेति यावकोऽलक्तकः स्मृतः ॥ ५३ ॥

---

45 —a) B1 कोटीरः

49 —a) B1 कण्ठाभरणे; –d) B1 om. माला मुक्ता.

51 —a) B1 transp मुद्रिका and ऊर्मिका; B2 om. cd.

52 B3 om. –a) B1 कांचिः.

माला स्रग्दाम माल्यं च स्नानं मज्जनमाप्लवः ।
चार्चिक्यं समालम्भनमङ्गरागो विलेपनम् ॥ ५४ ॥

अंशुकं वसनं वस्त्रं वासश्चीवरमम्बरम् ।
पटश्च सिचयश्चेलं वस्त्रस्यान्तोऽञ्चलः स्मृतः ॥ ५५ ॥

क्षौमं दुकूलं दुगुलं पट्टकूलं पटोत्तमम् ।
वेषो नेपथ्यमाकल्पमुष्णीषो मूर्धवेष्टनम् ॥ ५६ ॥

प्रावार उत्तरासङ्गो वैकक्षं बृहतिकापि च ।
परिधानं वेष्टनकं कच्छा तत्पश्चिमाञ्चलम् ॥ ५७ ॥

कक्षापटस्तु कौपीनं नक्तकः कर्पटोऽपि च ।
प्रच्छादनं प्रावरणं संव्यानं चोत्तरीयकम् ॥ ५८ ॥

कूर्पासः कञ्चुकश्चैव चोलः कञ्चुलिकाङ्गिका ।
चण्डातकं चलनकं साटी चोटी च साटिका ॥ ५९ ॥

अन्तरीयं निवसनं परिधानमधोंशुकम् ।
नीवी तद्बन्धनं ग्रन्थिः प्रालम्बं झुम्बणं समे ॥ ६० ॥

चूर्णानि वासयोगाः स्युः पिष्टातः पटवासकः ।
वस्त्रादेर्यस्तु गन्धाद्यैः संस्कारः सोऽधिवासनम् ॥ ६१ ॥

आमोदश्च परिमलो गन्धो वासो विमर्दजः ।
इष्टगन्धः सुगन्धिः स्यात्सुरभिर्घ्राणतर्पणः ॥ ६२ ॥

कुङ्कुमं घुसृणं वर्ण्यं रक्तं काश्मीरजन्म च ।
श्रीखण्डो मलयजश्च गोशीर्षं चन्दनं स्मृतम् ॥ ६३ ॥

कर्पूरो घनसारश्च चन्द्राख्यो हिमवालुका ।
कस्तूरिका मृगमदो मृगनाभिर्मृगाण्डकः ॥ ६४ ॥

---

56 —c) B2 आकल्पः.
57 —d) B1 कक्षा for कच्छा. B3 om. 57cd.
58 B3 om. 58 ab. –c) B4 प्राच्छादनं.
59 —a) B1 कन्चुकं.
62 —c) B1 इष्टगंधिः. B3 om. सुगन्धिः स्यात्... ...तर्पणः
63 B3 om. कुंकुमं... ...श्रीखण्डो.

कस्तूरी गन्धधूली च मदना मृगनाभिजा ।
कृष्णागरुः काकतुण्डो राजार्हं वंशिकागरुः ॥ ६५ ॥
चोचाह्वयं तस्य सत्त्वं तद्रूपो देववल्लभः ।
परिकर्माङ्गसंस्कारो मण्डनं च प्रसाधनम् ॥ ६६ ॥
दर्पणो मुकुरादर्शौ व्यजनं तालवृन्तकम् ।
शोभा कान्तिर्विभूषा श्रीर्लक्ष्मीश्छाया द्युतिश्छविः ।
राढाभिख्या च लावण्यं सुषमा विभ्रमोऽपि च ॥ ६७ ॥

॥ इत्यङ्गवर्गः ॥

मन्दिरं सदनं सद्म निलयो भवनं गृहम् ।
ओको निवास आवासो धिष्ण्यं धाम निकेतनम् ॥ ६८ ॥
आगारं वेश्म वसतिर्निशान्तं शरणं क्षयः ।
प्रासाद आलयः सौधं हर्म्यं गेहं कुटाश्रयौ ॥ ६९ ॥
गर्भागारोऽपवरको मण्डपो जनताश्रयः ।
भाण्डागारः कोशकोषावङ्गण्यं[णं] चत्वराजिरे ॥ ७० ॥
अट्टमट्टालकं क्षौमं गृहस्योपरिभूमिका ।
चित्रशाला चतुर्द्वारं चन्द्रशाला शिरोगृहम् ॥ ७१ ॥
शय्यागृहं वासगृहं क्रीडासद्म रतास्पदम् ।
वातायनं गवाक्षश्च जालको लघुमण्डपः ॥ ७२ ॥
दीपो गृहमणिर्ज्योतिः प्रदीपः कज्जलध्वजः ।
आसनं विष्टरः पीठं भद्रासनं तदुत्तमम् ॥ ७३ ॥
खट्वा पर्यङ्कपल्यङ्काष्टशल्यामञ्चमञ्चकाः ।
शय्या च शयनं तल्पं शयनीयं च तूलिका ॥ ७४ ॥

---

68 —c) B1 आवारौ for आवासो.
69 —a) B1 अंगारं. –b) B1 क्षयं.
73 —c) B2 विष्टरं.
74 —d) B1 शयनीय for शयनं.

उच्छीर्षकमुपधानमुपबर्हं च गिन्दुकम् ।
चन्द्रोदयो वितानं चोल्लोचः कदक इत्यपि ॥ ७५ ॥

आलिङ्गनं परिष्वङ्गः संश्लेष उपगूहनम् ।
अङ्कपाली परिरम्भो मेलकः सङ्गसंगमौ ॥ ७६ ॥

मैथुनं कामकेलिश्च संभोगः सुरतं रतम् ।
रहोरतिर्निधुवनं ग्राम्यधर्मश्च मोहनम् ॥ ७७ ॥

क्रीडा लीला विलासश्च केलिर्नर्म रतिर्द्रवः ।
स्नेहः प्रीतिः प्रेमरागौ मैत्री सख्यं च सौहृदम् ॥ ७८ ॥

लज्जा व्रीडा त्रपा ह्रीश्च मन्दाक्षं स्यादपत्रपा ।
हासस्तु हासिका हास्यं हसनं हसितं स्मितम् ॥ ७९ ॥

हर्षः प्रमोद आनन्दो ह्लादो मुन्मोदसंमदाः ।
हावः सुखविकारः स्याद्भावश्चित्तसमुद्भवः ॥ ८० ॥

विलासः सहजो ज्ञेयो विभ्रमो भ्रूसमुद्भवः ।
तुष्टिः प्रीती रतिः स्वास्थ्यं संतोषो निर्वृतिर्धृतिः ॥ ८१ ॥

शान्तं सौख्यं सुखं शर्म शंसा वा शुभवेदनम् ।
विधिश्च नियतिर्दिष्टं दैवं भाग्यं शुभ त्वयः ॥ ८२ ॥

दयानुकम्पा करुणानुक्रोशश्च कृपा घृणा ।
प्रसन्नता प्रसत्तिश्च प्रसादोऽनुग्रहो हितम् ॥ ८३ ॥

भावो मतमभिप्रायश्छन्द आकूत आशयः ।
शीलं स्वभावः सहजो निसर्गः प्रकृती रुचिः ॥ ८४ ॥

आश्चर्यमद्भुतं चित्रं विस्मयश्चोद्यमित्यपि ।
कौतूहलं च कुतुकं कौतुकं च कुतूहलम् ॥ ८५ ॥

लोभस्तृष्णा स्पृहा लिप्सा काङ्क्षा सेहा च लालसा ।
कामस्तर्षोऽभिलाषस्तृडिच्छा वाञ्छा मनोरथः ॥ ८६ ॥

—a) B1 उपधानः
—c) B1 प्रेमरागो.

गर्वोऽभिमानोऽहंकारो मानश्चित्तसमुन्नतिः ।
हठो मदः स्मयो दर्प औद्धत्यमवलिप्तता ॥ ८७ ॥

कोपः क्रोधोऽमर्षरोषौ प्रतिघो मन्युरुट्क्रुधः ।
ईर्ष्यासूयाभिषङ्गश्च संरम्भोऽक्षान्तिरक्षमा ॥ ८८ ॥

कैतवं कपटं दम्भः कूट छद्मोपधिश्छलम् ।
व्यपदेशो मिषं व्याजं निभं लक्ष्यं छलं च तत् ॥ ८९ ॥

माया तु शठना शाठ्यं वञ्चनं विप्रतारणम् ।
शङ्कातङ्कौ दरस्त्रासो भीतिर्भीः साध्वसं भयम् ॥ ९० ॥

निद्रा तन्द्रा प्रमीला च स्वापः संवेशसंलयौ ।
उपांशुश्छन्नमेकान्तं विविक्तं विजनं रहः ॥ ९१ ॥

प्रस्तावोऽवसरो वेला वारश्च समयः क्षणः ।
आगोऽपराधो मन्तुश्च व्यलीकं विप्रियाहिते ॥ ९२ ॥

विप्रलम्भो विप्रयोगो वियोगो विरहः स्मृतः ।
रोदनं रुदितं क्रन्दो विलापः परिदेवनम् ॥ ९३ ॥

बाष्पो श्रमांशु (?) नेत्राम्बु घर्मः स्वेदः श्रमाम्बु च ।
पुलकः कण्टको रोमहर्षो रोमाञ्च इत्यपि ॥ ९४ ॥

उत्कण्ठोत्कलिकौत्सुक्यं हृल्लेखारलकारती (?) ।
मौनं चाजल्पनं तूष्णी[ष्णीं?] चिन्तनं स्मरणं स्मृतिः ॥९५॥

शोकः शुक् शोचनं खेदः पश्चात्तापोऽप्यनिर्वृतिः ।
विषाद आधिरुद्वेगश्चिन्ता कम्पश्च वेपथुः ॥ ९६ ॥

---

88 —b) B2 प्रतिघौ.
90 —d) B3 वीतिः for भीतिः
92 —b) B3 क्षयः for क्षणः
93 —c) B2 रुदनं for रुदितं.
94 —d) B1 रोमः हर्षो for रोमहर्षो.
96 B1 missing अधिरुद्वेग......वेपथुः.

दुःखं कष्टं व्यथा पीडा वेदना यातनासुखम् ।
कृच्छ्रं बाधार्तिराभीलं विधुरं व्यसनं विपत् ॥ ९७ ॥

प्रयासायासव्यायामा ग्लानिः खेदः क्लमः श्रमः ।
व्यर्थं वृथा मुधा मोघं निःफलं च निरर्थकम् ॥ ९८ ॥

शाप आक्रोश आक्षेपो भर्त्सनं तर्जनं च धिक् ।
परिभाषणमुपालम्भः शपथः शपनं शपः ॥ ९९ ॥

अवधिः पूर्णता सीमा मर्यादा धारणा स्थितिः ।
वार्ता प्रवृत्तिर्वृत्तान्त उदन्तः किंवदन्त्यपि ॥ १०० ॥

संदेशो वाचिकं वाच्यं लेखः पत्रं च पत्रिका ।
प्रसादनमनुनयः सान्त्वनं चटु चाटु च ॥ १०१ ॥

व्याहारो भाषितं चोक्तिर्वाग्वाक्यं वचनं स्मृतम् ।
प्रश्नः पृच्छानुयोगश्च प्रतिवाक्यं तदुत्तरम ॥ १०२ ॥

॥ इति संयोगादिवर्गः ॥

गीतं नृत्यं च वादित्रं त्रयं संगीतमुच्यते ।
गीतं गानं गेयं गीतिर्नादो गन्धर्व एव च ॥ १०३ ॥

नर्तनं नाटकं नृत्यं लास्य नाट्यं च ताण्डवम् ।
अङ्गहारोऽङ्गविक्षेपो व्यञ्जकोऽभिनयो लयः ॥ १०४ ॥

षड्जर्षभगान्धारा मध्यमः पञ्चमस्तथा ।
धैवतो निषधः सप्त स्वरास्तन्त्र्यादिषूद्भवाः ॥ १०५ ॥

---

97 B1 missing.
98 B1 missing. –a) B2 °व्यायाम.
99 B1 missing.
100 B1 missing. B3 om. d.
101 B1 missing. B3 om. –ab) B2 corrupt.
102 B1 missing. –a) B3 व्यवहारो for व्याहारो.
Colophon: B3.4 संभोगादि, B1 colophon missing.
103 B1 missing.
104 B1 missing. –a) B2 नाटिका नृत्त fot नाटकं नृत्यं.
105 B1 missing. –a) B2 °गंधारा for °गान्धारा.

द्रुतं विलम्बितं मध्यमिति गीते त्रयो लयाः ।
ग्रामा घोरमन्द्रतारास्तालाश्च चपुटादयः ॥ १०६ ॥

सप्त स्वरास्त्रयो ग्रामा मूर्छनाश्चैकविंशतिः ।
ताना एकोनपञ्चाशत्तालाः स्युर्द्विचतुर्मिताः ॥ १०७ ॥

वाद्यं वादित्रमातोद्यं तूर्यं तूरः स्मरध्वजः ।
ततं वीणाप्रभृतिकं वंशतालादिकं घनम् ॥ १०८ ॥

वंशादिकं तु सुषिरमानद्धं मुरजादिकम् ।
विपञ्ची वल्लकी वीणा मुरलीवंशवेणवः ॥ १०९ ॥

मृदङ्गो मुरजश्चैव मर्दलः पुष्करस्त्रिधा ।
स्याद्यशःपटहो ढक्का भेरी दुन्दुभिरानकः ।
वाद्यभेदाः शङ्खताला झल्लरीपटहादयः ॥ ११० ॥

शृङ्गारहास्यकरुणरौद्रवीरभयानकाः ।
बीभत्साद्भुतशान्ताश्चेत्येते नव रसाः स्मृताः ॥ १११ ॥

मभजासानयरता गणा अष्ट लघुर्गुरु ।
एकं द्विचतुःषट्स्वरैर्द्रुतो लघुर्गुरुः प्लुतः ॥ ११२ ॥

न स्यात्पञ्चस्वरान्नूनं पञ्चभिः षा[ओ]डवं स्मृतम् ।
षट्स्वरैः षाडवं प्रोक्तं सम्पूरणं तु सप्तभिः ॥ ११३ ॥

॥ इति श्रीसंगीतवर्गः ॥

---

106 B1 missing.
107 B1 missing.
108 B1 missing.–a) B2 वाद्दं for वाद्यं.
109 B1 missing.
110 B1 missing.
111 B1 missing.–a) B2 करुणा for करुण.
112 B1 missing.
113 B1 missing.–d) B4 संपूर्ण.

पण्डितः कोविदः प्राज्ञो धीमान्विद्वान्बुधः सुधीः ।
कृती मनीषी मेधावी कविः सूरिर्विशारदः ॥ ११४ ॥

कृष्टिर्विपश्चित्संख्यावान्दोषज्ञो ज्ञो विचक्षणः ।
प्रवीणश्चतुरो विज्ञो विदग्धः कुशलः पटुः ॥ ११५ ॥

निष्णातो निपुणो दक्षो लब्धलक्षः सुशिक्षितः ।
छेको नागरिकः सुज्ञो वाग्मी व्युत्पन्न एव च ॥ ११६ ॥

मूर्खो मन्दो जडो मूढो बालोऽज्ञो जाल्मबालिशौ ।
शठः कुण्ठश्च बठरो निर्बुद्धिश्च निरक्षरः ॥ ११७ ॥

उपाध्यायोऽध्यापकश्चोपदेष्टा पाठको गुरुः ।
आचार्यः शिक्षकः शास्तानूचानः साङ्गशास्त्रवित् ॥ ११८ ॥

शिष्यश्छात्रो विनेयोऽन्तेवासी शैक्षश्च दीक्षितः ।
आस्तिकः श्रावकः श्राद्धः स्याच्छ्रद्धालुरुपासकः ॥ ११९ ॥

यतिर्यती मुनिः साधुस्तपस्वी संयतो व्रती ।
भिक्षुर्मुमुक्षुर्निर्ग्रन्थः ऋषिर्योगी च संयमी ॥ १२० ॥

नतिः प्रणामः प्रणतिर्नमस्कारोऽभिवादनम् ।
वन्दनं प्रणिपातश्च नमस्या च नमस्क्रिया ॥ १२१ ॥

भक्तिः सेवा च सु[शु]श्रूषा परिचर्या प्रसादना ।
वरिवस्याराधनोपास्तिर्विनयः समुपासनम् ॥ १२२ ॥

पूजार्हणा सपर्यार्चोपहारोऽपचितिर्बलिः ।
सन्मानादरसत्कारा अभ्युत्थानं च गौरवम् ॥ १२३ ॥

---

114 B1 missing.–b) B2 बुद्ध· for बुध.
115 B1 missing.
116 B1 missing.–c) B4 स्त(सु in marg.)ज्ञो.
117 B1 missing.
118 B1 missing.–c) All mss. शिष्यकः for शिक्षक·.
119 B1 missing.
120 B1 missing up to मुमुक्षुः.

उपग्राह्यं ढौकनिका प्राभृतोपायनोपदाः ।
आज्ञा नियोग आदेशो निर्देशः शासनं वचः ॥ १२४ ॥

वाचा संधा प्रतिज्ञागूः संगरः संविदाश्रवः ।
आम्नायः संप्रदायश्च गुरुक्रमः परंपरा ॥ १२५ ॥

प्रशंसा वर्णना श्लाघा स्तवः स्तोत्रं स्तुतिर्नुतिः ।
कीर्तिः श्लोको यशो वर्णः साधुवादः समाज्ञया ॥ १२६ ॥

उपक्रोशोऽवर्णवादः कौलीनं वचनीयता ।
जुगुप्सा गर्हणा निन्दा निर्वादश्चापवादवत् ॥ १२७ ॥

अनादरः परिभवो रीढावज्ञा निरस्क्रिया ।
अवहेलावगणना तक्षणं चापमानता ॥ १२८ ॥

अभिधानं नामधेयं नामाख्या आह्वयोऽभिधा ।
गोत्रं संज्ञा च संबुद्धिर्हूतिराकरणं हवः ॥ १२९ ॥

अर्दना प्रार्थना याच्ञा दानं त्यागो विसर्जनम् ।
विश्राणनं वितरणं स्पर्शनं प्रतिपादनम् ॥ १३० ॥

याचकस्तर्कुको ग्राही मार्गणोऽर्थी वनीपकः ।
धर्मः पुण्यं वृषः श्रेयः सुकृतं शुभकर्म च ॥ १३१ ॥

किल्बिषं कल्मषं पापमेनः पाप्मा च पातकम् ।
दुरितं वृजिनं पङ्कमघमंहश्च दुःकृतम् ॥ १३२ ॥

असत्यं वितथं कूटं मिथ्यालीकं मृषानृतम् ।
सत्यं तथ्यमृतं सम्यक् सूनृतं च यथास्थितम् ॥ १३३ ॥

विधिः कल्पाचारमार्गा वृत्तं शीलं स्वभाववत् ।
क्षान्तिः क्षमा तितिक्षा च तपस्या नियमस्तपः ॥ १३४ ॥

---

124 —d) B1 शमनं for शासनं.

132 —c) B2 वृजनं for वृजिनं.

134 —b) B1 सुभाव° for स्वभाव°.

उपवासश्चोपवस्तं व्रतं नियमपालनम् ।
समाधिर्धारणा ध्यानं प्रणिधानं च चिन्तनम् ॥ १३५ ॥

बुद्धिर्मेधा मतिः प्रज्ञा धिषणा धीश्च शेमुषी ।
मनीषा प्रतिभा ज्ञप्तिः प्रेक्षा पण्डा च चेतना ॥ १३६ ॥

चित्संविज्ञानसंवित्तिर्भगबोधोपलब्धयः ।
तत्त्वं रहस्यं सारश्च परमार्थश्च निश्चयः ॥ १३७ ॥

सिद्धान्तागमराद्धान्तकृतान्ताः प्रोक्तयः श्रुतम् ।
समयः प्रवचनं सूत्रं ग्रन्थः शास्त्रं च पुस्तकम् ॥ १३८ ॥

स्वाध्यायः पठनं पाठोऽधीतिरध्ययनं पठः ।
जाप्यं जापो जपो मन्त्रे मानसे वचनेऽपि च ॥ १३९ ॥

शब्दो नादो ध्वनिर्ध्वानं निर्घोषो निस्वनः स्वनः ।
निर्ह्राद आरवो रावो निनादो निनदोऽपि च ॥ १४० ॥

प्रतिनादः प्रतिशब्दः प्रतिध्वानं प्रतिश्रुतिः ।
निदानं कारणं हेतुः कृत्यमर्थः प्रयोजनम् ॥ १४१ ॥

दैवज्ञो गणको ज्ञानी मौहूर्तिको निमित्तवित् ।
सांवत्सरो ज्योतिषिको ज्योतिर्वित्प्रश्नविच्च सः ॥ १४२ ॥

चिकित्सिको भिषग्वैद्योऽगदंकारश्च रोगहृत् ।
चिकित्सितज्ञो दोषज्ञ आयुर्वेदस्तु वैद्यकः ॥ १४३ ॥

ऋग्वेदश्च यजुर्वेदः सामवेदोऽप्यथर्वणः ।
शिक्षा कल्पो व्याकरणं छन्दोज्योतिर्निरुक्तयः ॥ १४४ ॥

षडङ्गा वेदाश्चत्वारो मीमांसान्विक्षिकी तथा ।
धर्मशास्त्रं पुराणं च विद्या एताश्चतुर्दश ॥ १४५ ॥

---

137 —a) B2 धि for चित्.
141 —b) B2 प्रतिधानं for प्रतिध्वानं.–d) B2 अर्थं for अर्थः.
142 —b) B2 मुहूर्त्तकः.–c) B2 संवत्सरः for सांवत्सरः.
143 —d) B2 वैद्यकं for वैद्यकः.
144 —c) All mss. शिष्या for शिक्षा.
145 —b) All mss. आन्विषिकी for आन्विक्षिकी.

देवालयो देवगृहं चैत्यमायतनं मठः ।
बिम्बं मूर्तिः प्रतिमार्चा महः पर्व महोत्सवः ॥ १४६ ॥

जैना मीमांसका बौद्धाः शैवा वैशेषिका अपि ।
नैयायिकाश्च मुख्यानि दर्शनानीह सन्ति षट् ॥ १४७ ॥

मोक्षोऽपवर्गो निर्वाणं मुक्तिर्निःश्रेयसं शिवः ।
महोदयोऽमृतं सिद्धिः कैवल्यमपुनर्भवः ॥ १४८ ॥

कुशलं मङ्गलं भद्रं कल्याणं भावुकं शुभम् ।
क्षेमं भव्यं शिवं श्रेयः शस्तं श्वःश्रेयसं स्मृतम् ॥ १४९ ॥

स्वागतं स्वस्तिमेदं च स्वास्थ्यं वार्तमनामयम् ।
सदा ददातु सानन्दं चिदानन्दो जगत्प्रभुः ॥ १५० ॥

॥ इति पण्डितवर्गः ॥

इति श्रीहर्षकीर्त्युपाध्यायविरचितायां शारदीयाभिधायां लघुनाममालायां द्वितीयः काण्डः ॥ २ ॥

ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्रा वर्णचतुष्टयम् ।
ब्रह्मचारी गृही वानप्रस्थो भिक्षुरिहाश्रमाः ॥ १ ॥

ब्रह्मचारी तु वर्णी स्याद्गृहस्थः स्नातको गृही ।
वैखानसो वानप्रस्थो भिक्षुः सांन्यासिको यतिः ॥ २ ॥

परिव्राट् परिरक्षी च परिव्राजकतापसौ ।
पाराशरी मस्करी च पाषण्डाः सर्वलिङ्गिनः ॥ ३ ॥

द्विजातिर्ब्राह्मणो विप्रो भूदेवो वाडवो द्विजः ।
अग्रजन्मा द्विजन्मा च षट्कर्मा मुखसंभवः ॥ ४ ॥

---

149 —b) B1.2 भावकं for भावुकं.
150 After st. 150 B4 adds:—
अंगसम्भोगसंगीतपण्डिताद्यैः सुसंस्कृतैः ।
वर्गैर्द्वितीयकाण्डोऽयं विदधे हर्षकीर्तिना ॥
2 —d) B2 संन्यासिको यती for सांन्यासिको यतिः,
3 —d) B2 पाषण्डी for पाषण्डाः,

यज्ञो याग: क्रतुः सत्रं सप्ततन्तुर्मखोऽध्वरः ।
होमो होत्रं वषट्कारो हवनं देवतर्पणम् ॥ ५ ॥

अजिनं चर्म कृत्तिस्त्वक्चीरं वल्कं च वल्कलम् ।
त्रितर्दिर्वेदिका वेदी गुहा स्यात्कन्दरा दरी ॥ ६ ॥

॥ इति ब्रह्मवर्गः ॥

क्षत्रियो बाहुजः क्षत्रं राजन्यो राजवंशजः ।
राजा राट् पार्थिवः क्ष्माभृन्महीक्षिन्नृपतिर्नृपः ॥ ७ ॥

प्रजापतिः क्षितिपतिर्नरदेवो नराधिपः ।
भूपः क्षितीशो भूपालः क्षोणीनाथो नरेश्वरः ॥ ८ ॥

नरेन्द्रो भूपतिर्भूभुक् सम्राट् तु शास्ति यो नृपः ।
चक्रवर्ती सार्वभौमः सर्वदेशाधिपो हि यः ॥ ९ ॥

नाथः प्रभुः पतिः स्वामी विभुः परिबृढोऽधिपः ।
ईश्वरो नायको नेता भर्तेन्द्र इन ईशिता ॥ १० ॥

राजचिह्नं त्वातपत्रं छत्रमातपवारणम् ।
चामरं वालव्यजनं सिंहासनं नृपासनम् ॥ ११ ॥

सभा समज्या परिषत्संसच्च समितिः सदः ।
गोष्ठ्यास्थानी समाजश्च पर्षत्सभ्याः समाजिकाः ॥ १२ ॥

अन्तःपुरं च शुद्धान्तोऽवरोधो नृप[ति?]स्त्रियः ।
महिषी पट्टराज्ञी स्यात्सौविदल्लश्च कञ्चुकी ॥ १३ ॥

परिवारः परिकरः परिबर्हः परिच्छदः ।
प्रतिहारो द्वारपालो दौवारिकश्च वेत्रभृत् ॥ १४ ॥

---

5 —b) B2 अध्वरं.

10 —d) B1 भर्ता च for भर्तेन्द्र. B2 ईप्सिता for ईशिता.

11 —d) B2 सिंहासनं तु.

13 —a) B2 शुद्धान्तं.

अवसर्पः स्पशश्चारो हेरिकः प्रण(णि)धिश्चरः ।
संदेशहारको दूतः पान्थस्तु पथिकोऽध्वगः ॥ १५ ॥

सेवकः किंकरो भृत्योऽनुजीव्यनुचरोऽनुगः ।
दासः प्रेक्षो भृतकश्च चेटः कर्मकरोऽपि च ॥ १६ ॥

पत्तिः पदातिः पदगः पुरोगामी पदातिकः ।
भटा योधाश्च योद्धारः सैन्याश्च सैनिका अपि ॥ १७ ॥

शूरो वीरश्चारभटो विक्रान्तः सुभटो बली ।
कातरो भीरुको भीरुः कांदिशीको भयद्रुतः ॥ १८ ॥

पराक्रमः पौरुषं च बलं शौर्यं च विक्रमम् ।
ओजः प्राणस्तरः स्थाम शक्तिर्वीर्यं तथोर्जवत् ॥ १९ ॥

अरिर्वैरी रिपुः शत्रुर्विपक्षो द्विट् द्विषत्परः ।
प्रत्यर्थी प्रत्यवस्थाता सपत्नः शात्रवोऽहितः ॥ २० ॥

परिपन्थी प्रत्यनीको दस्युदुर्हृदरातयः ।
अनीकं कटकं सैन्यं चक्रं दण्डो बलं चमूः ॥ २१ ॥

वाहिनी ध्वजिनी सेना पृतना च वरूथिनी ।
अनीकिन्यक्षौहिणी च स्कन्धावारः पताकिनी ।
हस्त्यश्वरथपद्भिश्च चतुरङ्गं बलं स्मृतम् ॥ २२ ॥

स्यात्सेनाक्षौहिणी नाम खागाष्टैकद्विकै(२१८७०)र्गजैः ।
रथैश्चेभ्यो हयैस्त्रिघ्नैः(६५६१०) पञ्चघ्नैश्च(१०९३५०) पदातिभिः ॥२३॥

आधोरणो हस्तिपको माहामात्रो निषाद्यपि ।
यन्ता सादी त्वश्ववारो नियन्ता सूतसारथी ॥ २४ ॥

संनाहः कवचं दंशस्तनुत्रं वर्म कङ्कटः ।
सारसनं त्वधिकाङ्गं वारवाणस्तु कञ्चुकः ॥ २५ ॥

---

17 —c) B2 भटो.–d) B2 सेवका for सैनिका.

21 —d) B3 चक्रदण्डो.

25 —b) B2 कंटकं for कङ्कटः. –b) B2 कंचुकं.

शिरस्त्राणं तु शीर्षण्यं जालिका त्वङ्गरक्षिका ।
शस्त्रमायुधमस्त्रं च हेतिः प्रहरणं स्मृतम् ॥ २६ ॥

धनुः कोदण्डमिष्वासश्चापो धन्व शरासनम् ।
कार्मुकं जीवा प्रत्यञ्चा ज्यामौर्वीसिञ्जिनीगुणाः ॥ २७ ॥

निषङ्गस्तूणतूणीरावुपासङ्गस्तथेषुधिः ।
इषुर्बाणः शरः पत्री काण्डो विशिख आशुगः ॥ २८ ॥

पृषत्कः सायको रोपः कङ्कपत्रः शिलीमुखः ।
कलम्बाजिह्मगखगा नाराचश्च क्षुरप्रवत् ॥ २९ ॥

खेटकः पलकं चर्म शस्त्रिका तु कृपाणिका ।
असिधेनुरसिपुत्री छुरिका क्षुरिका च सा ॥ ३० ॥

करवालासिनिस्त्रिंशकृपाणतरवारयः ।
मण्डलाग्रश्चन्द्रहासः खड्गकौक्षेयरिष्टयः ॥ ३१ ॥

कुन्तः प्रासस्तथा भल्लो द्रुघणो मुद्गरो घनः ।
कुठारः परशुः पर्शुः सुधितिश्च परश्वधः ॥ ३२ ॥

संग्रामः समरं युद्धं प्रधनं संयुगं रणम् ।
जन्यमायोधनं संख्यमाहवः संपरायकम् ॥ ३३ ॥

संयत्समितिराजिर्युध् द्वंद्वमास्कन्दनं मृधम् ।
राटिः समीकं संस्फोटो विग्रहः कलहः कलिः ॥ ३४ ॥

वैतालिका बोधकरा बन्दिनः स्तुतिपाठकाः ।
देशो जनपदो राष्ट्रं नीवृद्विषयमण्डले ॥ ३५ ॥

पूः पुरं नगरं द्रङ्गो निवेशो नगरी पुरी ।
स्थानीयं निगमो ग्रामः पत्तनं पुटभेदनम् ॥ ३६ ॥

वप्रः शालः कोट्टदुर्गौ प्राकारो वरणश्चयः ।
प्रतोली विशिखा रथ्या पुरद्वारं च गोपुरम् ॥ ३७ ॥

---

34 —b) B2 स्मृतं for मृधं.

तुरुष्का यवना म्लेच्छाः पारसीकाः शकास्तथा ।
प्रष्ठाना मुद्गलाश्चैव स साहिस्तेषु योऽधिपः ॥ ३८ ॥

सीतापतिर्दाशरथिः काकुत्स्थो भरताग्रजः ।
रघुनाथो रामचन्द्रः स्यात्सौमित्रिस्तु लक्ष्मणः ॥ ३९ ॥

वैदेही मैथिली सीता जानकी पृथिवीसुता ।
पौलस्त्यो रावणो रक्षो लङ्केशो दशकन्धरः ॥ ४० ॥

धर्मात्मजोऽजातशत्रुः शल्यारिश्च युधिष्ठिरः ।
भीमोऽरिर्बककीचकयोर्वायुपुत्रो वृकोदरः ॥ ४१ ॥

धनंजयोऽर्जुनः पार्थ इन्द्रपुत्रः कपिध्वजः ।
श्वेताश्वः फाल्गुनो जिष्णुः सव्यसाची च कर्णजित् ॥ ४२ ॥

प(पा)ञ्चाली द्रौपदी कृष्णा याज्ञसेनी च वेदिजा ।
हनूमानञ्जनीपुत्रो मारुतिर्वज्रकङ्कटः ॥ ४३ ॥

॥ इति राजवर्गः ॥

वैदेहिकश्चापणिको नैगमो वाणिजो वणिक् ।
पण्याजीवः सार्थवाहः क्रयविक्रयिकः क्रयी ॥ ४४ ॥

आपणो विपणिर्हट्टस्तन्मार्गे स्याच्चतुष्पथः ।
धान्यं शस्यं च तद्भेदा मुद्गगोधूमतन्दुलाः ॥ ४५ ॥

अमत्रं भाजनं पात्रं पण्यं भाण्डं क्रयाणकम् ।
वर्तनं जीवनं वृत्तिराजीवो जीविकापि च ॥ ४६ ॥

---

38 B3 missing cd.
39 B3 missing. -d) B2 सौमित्रः for सौमित्रिः.
40 B3 missing.
41 B3 missing.
42 B3 missing.
43 B3 missing.
44 B3 missing. -d) B2 विक्रयकः.
45 B3 missing. -b) B2 मार्गो for मार्गे; B4 चतुष्पथं.
46 B3 missing.

मूलद्रव्यं परिपणो नीवी लाभोऽधिकं फलम् ।
सत्यापनं सत्यंकारो मूल्यवस्त्वर्थवक्रयाः ॥ ४७ ॥

संपत्तिः श्रीर्विभूतिश्च लक्ष्मीसंपत्समृद्धयः ।
श्रीमान्समृद्धो लक्ष्मीवानिभ्य आढ्यो धनेश्वरः ॥ ४८ ॥

आपद्विप[द्विप]त्तिश्च दारिद्रं निःस्वनिर्धनौ ।
कदर्यः कृपणो लोभी बद्धमुष्टिर्मितंपचः ॥ ४९ ॥

गोकुलं तु व्रजो घोषो गोष्ठं गोपास्तु बल्लवाः ।
दुग्धं पयोऽमृतं क्षीरं गोरसः क्षीरजं दधि ॥ ५० ॥

घृतमाज्यं हविः सर्पिः नवनीतं तु म्रक्षणम् ।
उदश्विन्मथितं तक्रमारनालं तु काञ्जिकम् ॥ ५१ ॥

हविष्यान्नं तु क्षैरेयी परमान्नं च पायसम् ।
घृतपक्वं तु पक्वान्नं घृतपूरादिभेदवत् ॥ ५२ ॥

सूपः स्यात्प्रहितं सूदोऽन्धः कूरं भक्तमोदनम् ।
व्यञ्जनं तेमनं शाकः पूपः पूपा च पोलिका ॥ ५३ ॥

भोजनं जेमनाहारौ भक्षणं खादनाशने ।
पिपासा तृट् तृषोदन्या बुभुक्षा क्षुत्क्षुधा रुचिः ॥ ५४ ॥

खण्डस्तु मधुधूलिः स्यान्मत्स्यण्डी फाणितं वरा ।
सितोपला शर्करा च सिताथेक्षुरसो गुडः ॥ ५५ ॥

---

47 B3 missing.
48 B3 missing —a) B2 संपत् for संपत्तिः.
49 B3 missing. —a) B2 दरिद्रः for दारिद्रं.
50 B4 missing घोषो...... ..दधि.
51 B4 missing.
52 B4 missing.
53 B4 missing.
54 B4 missing.
55 B4 missing. After st. 55 B3 adds: पूजा लोकाः प्रकृतयो जनाः

क्षेत्री जीवश्च कृषिकृत्कर्षकश्च कृषीवलः ।
क्षेत्रं वप्रश्च केदारो हलः सीरश्च लाङ्गलम् ॥ ५६ ॥

कुम्भकारः कुलालश्च कुम्भस्तु कलशो घटः ।
स्वर्णकारः कलादश्च मालाकारस्तु मालिकः ॥ ५७ ॥

क्षुरमर्दी दिवाकीर्तिर्नापितोऽन्तावसाय्यपि ।
मुण्डनं भद्राकरणं वपनं परिवापनम् ॥ ५८ ॥

वर्धकिः स्थपतिस्तक्षा रथकारश्च काष्ठतक् ।
व्योकारो लोहकारश्च शस्त्रमार्जोऽसिधावकः ॥ ५९ ॥

रङ्गाजीवश्चित्रकारस्तन्तु[स्तुन्न]वायस्तु सौचिकः ।
निर्णेजकः स्याद्रजकस्तन्तुवायः कुविन्दकः ॥ ६० ॥

चाक्रिकस्तैलिकस्तैली शिल्पिकारूककारवः ।
कल्यपालः सुराजीवी शौण्डिको मण्डहारकः ॥ ६१ ॥

मदिरा वारुणी मद्यं सुरा कादम्बरी मधु ।
शुण्डा दालासवः सीधुर्माध्वीकं कापिशायनम् ॥ ६२ ॥

आमिषं पिशितं मांसं पलं क्रव्यं च जङ्गलम् ।
रुधिरं शोणितं रक्तमस्रं क्षतजमप्यसृक् ॥ ६३ ॥

द्यूतकारोऽक्षदेवी चाक्षधूर्तः कितवश्च सः ।
द्यूतं दुरोदरं चाक्षवती पणश्च कैतवम् ॥ ६४ ॥

पाशका देवना अक्षाः सारयोऽष्टपदं फलम् ।
स्तेनः पाटच्चरो दस्युश्चौरस्तस्करमोषकौ ॥ ६५ ॥

56 B4 missing.
57 B4 missing.
58 B4 missing.
59 B4 missing; –a) B2 तक्षो for तक्षा.
60 B4 missing.
61 B4 missing.
62 B4 missing. B2 missing 62 a
63 B4 missing. –b) B3 जांगलं for जङ्गलं.
64 B4 missing. B2 om. कितवश्च सः । द्यूतंदरो. —d) B3 पणश्च: for पणः,
65 B4 missing.

कैवर्तो धीवरो दासो वागुरिकस्तु जालिकः ।
लुब्धको मृगयुर्व्याधो मृगयाखेटकौ समौ ॥ ६६ ॥

जीवान्तकः शाकुनिको वैतंसिकस्तु सौनिकः ।
पादूकृच्चर्मकारश्चोपानत्पादूश्च पादुका ॥ ६७ ॥

चाण्डालस्तु दिवाकीर्तिर्निषादश्च जनंगमः ।
मातङ्गः श्वपचोऽस्पृश्योऽन्तेवासी प्लवबुक्कसौ ॥ ६८ ॥

इतरः प्राकृतो नीचः पामरश्च पृथग्जनः ।
पुलिन्दः शम्बरो भिल्लः किरातश्च वनेचरः ॥ ६९ ॥

॥ इति शूद्रवर्गः ॥

उत्पत्तिर्जन्म जननमुत्पादो जनिरुद्भवः ।
जीवितं चासवः प्राणाः श्वासश्च श्वसितं मरुत् ॥ ७० ॥

युवा वयःस्थस्तरुणस्तारुण्यं यौवनं वयः ।
जरीयान्स्थविरो वृद्धो वार्धक्यं विस्रसा जरा ॥ ७१ ॥

गुणवानुत्तमः श्रेष्ठो योग्यः पूज्यो महान्गुणी ।
श्रेयाञ्छिष्टः सदाचारः साधुसभ्यार्यसज्जनाः ॥ ७२ ॥

विख्यातः प्रथितो ज्ञातः प्रतीतो विश्रुतोऽपि च ।
दातोदारो वदान्यश्च त्राता गोप्ता च रक्षकः ॥ ७३ ॥

कर्णेजपश्च पिशुनो द्विजिह्वो दुर्जनः खलः ।
पापो धूर्तः शठः क्रूरः क्षुद्रो नीचोऽधमोऽनृजुः ॥ ७४ ॥

---

66 B4 missing. –b) B2 जालिका for जालिकः.
67 B4 missing. B2 missing a. –a) B1.3 जीवांतिकः for जीवान्तकः. —b) B शौनिकः for सौनिकः.
68 B4 missing. –a) B2 चंडालः. –c) B2 अस्पर्शः for अस्पृश्यः.
69 B4 missing. –c) B2 संबरः for शम्बरः.
70 B4 missing.
71 B4 missing.
72 B4 missing. –c) B1 श्रेष्ठः for शिष्टः.
73 B4 missing. –a) B2 ज्ञाते.
74 B4 missing –c) B2 transp. धूर्तः and शठः.

दृप्तोऽभिमानी गर्विष्ठो गर्वितः स्तब्ध उन्नतः ।
कलङ्को लाञ्छनं लक्ष्म चिह्नमङ्कश्च लक्षणम् ॥ ७५ ॥

वैरं विरोधो विद्वेषः शृङ्खलो निगडोऽन्दुकः ।
विघ्नोऽन्तरायः प्रत्यूहो रोगातङ्कगदामयाः ॥ ७६ ॥

पाषाणः प्रस्तरो ग्रावा दृषदश्मोपलः शिला ।
रेणुर्धूली रजः पांशुः पङ्कश्चिखिल्लकर्दमौ ॥ ७७ ॥

व्यवसायोद्यमोद्योगाभियोगोत्साहविक्रमाः ।
खुरली तु श्रमोऽभ्यासः संवाहनं तु मर्दनम् ॥ ७८ ॥

मिष्टं स्वादुश्च मधुरः कषायस्तुवरो रसः ।
पाचनोऽम्लो दन्तशठः कटुकः कटुरूषणः ॥ ७९ ॥

स्याल्लवणः सर्वरसः क्षारस्तिक्तं तु तीक्ष्णवत् ।
रक्तः शोणोऽरुणस्ताम्रो लोहितः पाटलोऽपि च ॥ ८० ॥

श्वेतः शुक्लः सितः शुभ्रो वलक्षो धवलः शुचिः ।
गौरोऽवदातो विशदः पाण्डुः पाण्डुर उज्ज्वलः ॥ ८१ ॥

पीतो गौरो हरिद्राभः पालाशो हरितो हरित् ।
कालः श्यामः सितिः कृष्णः श्यामलो मेचकोऽसितः ॥ ८२ ॥

नीलो रामोऽञ्जनाभश्च कर्बुराद्यास्तु मिश्रिताः ।
युग्मं द्वयं युगं द्वंद्वमुभयं युगलं द्वयी ॥ ८३ ॥

यमलं मिथुनं द्वैतं त्रयं च त्रितयं त्रयी ।
समूहो निवहो व्यूहो वृन्दं चक्रं कदम्बकम् ॥ ८४ ॥

---

75 B4 missing. –a) B2 दृप्तो for दृप्तो. –c) B2 लक्षं for लक्ष्म.
76 B4 missing.
77 B4 missing. –a) B2 प्रस्तारो for प्रस्तरो.
78 B4 missing.
79 B4 missing.
80 B4 missing. –c) B2 रक्तं.
81 B4 missing.
82 B4 missing. –b) B2 पलाशो.
83 B4 missing.
84 B4 missing.

ओघः संघो व्रजो व्रातो निकरः प्रकरश्चयः ।
संदोहः संहतिः स्तोमो वारः समुदयो गणः ॥ ८५ ॥

समुदायः समवायो निकुरम्बं च संचयः ।
जालः कलापः पटलः संघातः पूगमण्डलौ ॥ ८६ ॥

राशिः पुञ्जोत्करौ कूटं जातं यूथं भरः कुलम् ।
ग्रामो वर्गः समाहारो निकायो निचयोऽपि च ॥ ८७ ॥

राजिर्मालावलिः श्रेणिस्ततिः पङ्क्तिश्च धोरिणी ।
सर्वं समस्तं सकलं समग्रं निखिलाखिले ॥ ८८ ॥

विश्वं कृत्स्नं तथाशेषं खण्डेऽर्धं शकलं दलम् ।
स्तोकं तुच्छं दभ्रमल्पं मात्रा लेशः कणो लवः ॥ ८९ ॥

अणु सूक्ष्मं लघु श्लक्ष्णं क्षामः क्षीणः कृशस्तनु ।
बंहिष्ठं प्रचुरं प्राज्यं पुष्कलं बहुलं बहु ॥ ९० ॥

अदभ्रं भूरि भूयिष्ठं भूयश्च प्रबलोऽधिकः ।
खर्वं ह्रस्वं वामनं च प्रलम्बं दीर्घमायतम् ॥ ९१ ॥

उच्चं प्रांशून्नतं तुङ्गं निम्नं नीचं न्यगानतम् ।
विवरं कुहरं छिद्रं रन्ध्रं गर्तावटौ बिलम् ॥ ९२ ॥

विचालं त्वन्तरं मध्यमन्तरालं च मध्यमम् ।
अरालं कुटिलं वक्रं सरलं प्रगुणो ऋजु ॥ ९३ ॥

बृहद्विशालं विस्तीर्णं महच्च विपुलं पृथु ।
कठोरः कठिनो रूक्षो निष्ठुरः कर्कशः खरः ॥ ९४ ॥

---

85 B4 missing. –d) B2 वारं; B3 वापः. B1.2 गुणः for गणः.
86 B4 missing
87 B4 missing
88 B4 missing.
89 B4 missing. –c) B3 transp. स्तोकं and तुच्छं. –d) B2 लेशं.
90 B1.4 missing.
91 B1.4 missing.
92 B1.4 missing.
93 B1.4 missing. –a) B3 अंतरे.
94 B1.4 missing –After 94 ab, B3 adds: स्फारं गरिष्ठं विनथमूरू व्यूढं

तीव्रोग्रौ दारुणं घोरं दृढमुद्दाममुत्कटम् ।
सुकुमारः सुखस्पर्शः कोमलो मृदुलो मृदु ॥ ९५ ॥

सुन्दरं रुचिरं रुच्यं ×××× मनोहरम् ।
मनोज्ञं मञ्जुलं मञ्जु पेशलं वल्गु बन्धुरम् ॥ ९६ ॥

कान्तं रम्यं चारु हारि कमनीयं मनोरमम् ।
हृद्यं काम्यं रमणीयं प्रशस्तं साधु शोभनम् ॥ ९७ ॥

मुख्यः प्रधानः प्रवरो वर्योऽग्र्योऽग्रेसरोऽग्रणीः ।
प्रकृष्टश्च परार्ध्यश्च पुंगवः सत्तमः परः ॥ ९८ ॥

पौरस्त्यः प्रथमः पूर्व आदिराद्यादिमोऽग्रिमः ।
जघन्यः पश्चिमोऽन्त्यश्च पाश्चात्यश्चरमोऽन्तिमः ॥ ९९ ॥

पूतं पवित्रं मेध्यं च मलिनं च मलीमसम् ।
निर्णिक्तं क्षालितं धौतमुज्ज्वलं निर्मलं शुचि ॥ १०० ॥

समानं सदृशं ×× संकाशः संनिभः समः ।
अनुहारश्चोपमानं समकक्षा तुलोपमा ॥ १०१ ॥

समीपं निकटं पार्श्वं समयाभ्यर्णमन्तिकम् ।
उपकण्ठं संनिधानोपान्ते सविधसंनिधी ॥ १०२ ॥

विप्रकृष्टं परं दूरं ध्रुवं नित्यं च शाश्वतम् ।
चञ्चलं चपलं लोलं तरलं चटुलं चलम् ॥ १०३ ॥

वेल्लितं प्रेङ्खितं धूतमान्दोलितं च वीजितम् ।
दोला प्रेङ्खोलनं प्रेङ्खा हिन्दोलश्चापहिङ्खितम् (?) ॥ १०४ ॥

---

95 B1.4 missing.
96 B1.4 missing.
97 B1.4 missing.
98 B1.4 missing.
99 B1.4 missing.–b) B2 आद्य for आदि.
100 B1.4 missing.
101 B1.4 missing. B3 om. 101.
102 B1.4 missing.–a) B2 उपचर्यं for पार्श्वं.
103 B1.4 missing.
104 B1.4 missing.

संहनं मेदुरं सान्द्रं नीरन्ध्रं निबिडं दृढम् ।
प्रकटं तु स्फुटं स्पष्टं प्रकाशं व्यक्तमुल्बणम् ॥ १०५ ॥

त्वरितं सत्वरं शीघ्रं तूर्णं क्षिप्रं द्रुतं लघु ।
जवो वेगो रयो रंहस्तरो मन्दे तु मन्थरः ॥ १०६ ॥

अत्यर्थं निर्भरं तीव्रं गाढं बाढं दृढं भृशम् ।
पूरितं भरितं पूर्णं शून्यरिक्ताखिलोद्वसाः ॥ १०७ ॥

संकुलाकुलसंकीर्णाकीर्णसंबाधसंकटाः ।
परीतं निचितं व्याप्तं दिग्धलिप्ताक्तगुण्डिताः ॥ १०८ ॥

संपृक्तः खचितो मिश्रः संवलितः करम्बितः ।
आश्रितः सहितो युक्तः समवेतः समन्वितः ॥ १०९ ॥

सिद्धे निर्वृत्तनिष्पन्नौ निर्मितो विहितः कृतः ।
लब्धमासादितं प्राप्तं त्यक्तमुत्सृष्टमुज्झितम् ॥ ११० ॥

उरीकृतं प्रतिज्ञातमङ्गीकृतं प्रतिश्रुतम् ।
प्रस्थापितः प्रतिसृष्टः प्रहितः प्रेषितोऽपि च ॥ १११ ॥

रुद्धं तिरोहितं छन्नं छादितं पिहितावृते ।
उत्पाटितमुन्मूलितमुत्खातं भग्नमुद्धृतम् ॥ ११२ ॥

उक्तं जल्पितमाख्यातं भाषितं कथितोदिते ।
प्रतिकूलं विलोमं च प्रतीपं वाममेव च ॥ ११३ ॥

ज्ञातं बुद्धमवसितं विदितावगते अपि ।
व्यत्यासस्तु विपर्यासो वैपरीत्यं विपर्ययः ॥ ११४ ॥

---

105 B1.4 missing.
106 B1.4 missing.
107 B1.4 missing.–c) B3 पूर्णितं for पूरितं.–d) B3 om. रिक्ता.
108 B1.4 missing.
109 B1.4 missing.
110 B4 missing. B1 missing 110 ab.
111 B4 missing.
112 B4 missing.–a) B2 रुद्धः.
113 B4 missing. B3 om. 113 cd.
114 B4 missing. After st. 114, B3 adds: प्रतिकूलं विलोमं च प्रतीपं वाममेव च ।

प्रत्यादिष्टं प्रतिक्षिप्तं निरस्तं नुन्नमीरितम् ।
श्र(स्र)स्तं भ्रष्टं च प्रस्कन्नं पतितं गलितं च्युतम् ॥ ११५ ॥

अन्वेषितं गवेषितमन्विष्टं मार्गितं तथा ।
छेदितं खण्डितं कृत्तं छिन्नं लूनं छितं दितम् ॥ ११६ ॥

पाटितं दारितं भिन्नं विद्धे छिद्रितवेधितौ ।
बद्धो निगडितो नद्धः कीलितो यन्त्रितः सितः ॥ ११७ ॥

दग्धः प्रज्वलितः प्लुष्टो हेतिर्ज्वालाशिखार्च्चिषः ।
अङ्गारेङ्गालौ रक्षा तु भसितं भस्म भूतिवत् ॥ ११८ ॥

आर्द्रं तु स्तिमितं क्लिन्नं शुष्कमाश्यानीरसौ ।
निशितं तेजितं तीक्ष्णं कुण्ठितं वेगवर्जितम् ॥ ११९ ॥

वर्तुलं मण्डलं वृत्तं निस्तलं वलयाकृतिः ।
अस्रं कोटिरणिः कोणं प्रान्तं पर्यन्तमन्तवत् ॥ १२० ॥

संदेहः संशयो रेको निश्चयो निर्णयोऽपि च ।
तथा विश्रम्भविश्वासप्रतीतिप्रत्ययाः समाः ॥ १२१ ॥

आभेट्याडम्बराटोपाः व्यापप्रसरमूर्छनाः ।
आधारः स्यादवष्टम्भः स्यादालम्बनमाश्रयः ॥ १२२ ॥

स्वरूपं लक्षणं भावो रूपधर्मात्मरीतयः ।
सृष्टिः सर्गश्च निर्माणं करणं घटनं कृतिः ॥ १२३ ॥

जम्बूः प्लक्षः शाल्मलिश्च कुशः क्रौञ्चाभिधस्तथा ।
शाकद्वीपः पुष्कराख्यः सप्त द्वीपा इमे स्मृताः ॥ १२४ ॥

लवणक्षीरदध्याज्यसुरेक्षुस्वादुसागराः ।
भारताख्यं किंपुरुषं हरिवर्षमिलावृतम् ।
रम्यकाख्यं पञ्चमकं खण्डं षष्ठं हिरण्मयम् ॥ १२५ ॥

---

115 B4 missing.
116 B4 missing अन्वेषितं गवेषितं.
119 —b) B2 नीरसे.

कुरुखण्डं च भद्राख्यं केतुमालमिति स्मृतम् ।
एतानि नव खण्डानि जम्बूद्वीपविभागतः ॥ १२६ ॥

वीणावारणवाजिसिंहहरिणानङ्गप्रवालाचलाः
चन्द्रश्चातकचञ्चरीकजलमुक्चापासिवज्राह्वयः ।
हंसः कोकिलकेकिकीरगरुडः स्वर्णानिलार्कास्तमो
गुञ्जा श्रीफलपद्मदीपखटीकाः सारङ्गशब्दा इमे ॥ १२७ ॥

श्रीसिंहे च कपौ शुके हरिहरे चामीकरे भार्गवे
चन्द्रेभे कविराजवाजिवहने वंशे यमे पारदे ।
नागे वर्णसमीरणेऽपि दहने स्कन्दे च संक्रन्दने
मार्तण्डेऽशनिपन्नगेश्वरदिने खड्गे हरिः कीर्तितः ॥ १२८ ॥

अर्कमर्कटमण्डूकविष्णुवासववायवः ।
तुरङ्गसिंहशीतांशुयमाश्च हरयो दश ॥ १२९ ॥

दिग्दृष्टिदीधितिस्वर्गवज्रवाग्बाणवारिषु ।
भूमौ पशौ च गो शब्दो विद्वद्भिर्दशधा मतः ॥ १३० ॥

॥ इति श्रीसंकीर्णवर्गः ॥

ब्रह्मक्षत्रियविट्शूद्रसंकीर्णाख्यैर्मनोरमैः ।
वर्गैस्तृतीयः काण्डोऽयं पूर्णितो हर्षकीर्तिना ॥ १३१ ॥

श्रीमन्नागपुरीयकाह्वयतपागच्छाधिपाः सज्जपाः
सूरिश्रीप्रभुचन्द्रकीर्तिगुरवस्तेषां पदानुग्रहात् ।
भूपाभिज्ञजनोचितां लघुतरां श्रीनाममालामिमां
चक्रे पाठकहर्षकीर्तिरखिलां श्वेताम्बरग्रामणीः ॥ १३२ ॥

भूद्वीपवर्षसरिदद्रिनभःसमुद्र-
पातालदिग्ज्वलनवायुवनानि यावत् ।
यावन्मुदं वितरतो भुवि पुष्पदन्तौ
तावत्स्थिरा विजयतां बत नाममाला ॥ १३३ ॥

॥ इति श्रीशारदीयाख्यनाममाला संपूर्णा ॥

GLOSSARY

[*Figures indicate line-numbers*]

अ

अंश *m.* shoulder. 427

अंशु *m.* ray. 141

अंशुक *n.* garment. 468

अंशुमत् *m.* the individual soul. 400

अंशुमालिन् *m.* the sun. 128

अंहस् *n.* sin. 625

अंह्रि *m.* foot. 445

अंह्रिप *m.* tree. 282

अकूपार *m.* sea, ocean. 224

अक्त *p. p.* smeared. 878

अक्ष *n.* an organ of sense. 399

अक्ष *m.* die. 791

अक्षदेविन् *m.* gambler. 789

अक्षधूर्त *m.* gambler. 789

अक्षमा *f.* envy, jealousy. 536

अक्षवती *f.* gambling. 790

अक्षान्ति *f.* envy, jealousy. 536

अक्षि *n.* the eye. 419

अक्षौहिणी *f.* army. 705

अखिल *a.* all, whole. 838

अगदंकार *m.* physician. 646

अगम *m.* tree. 283

अगरु *m.* fragrant substance. 489

अगस् *m.* tree. 283

अगस्ति *m.* The sage Agasti. 152

अगोचर *m.* Brahman. 9

अग्नि *m.* fire. 331

अग्निभू *m.* N. of Kārttikeya. 67

अग्रजन्मन् *m.* brahmin. 669

अग्रणिन् *a.* chief. 857

अग्रिम *a.* first. 859

अग्रेसर *a.* foremost. 857

अग्र्य *a.* chief. 857

अघ *n.* sin. 625

अङ्क *m.* the lap. 437

अङ्क *m.* mark. 813

अङ्कपाली *f.* embrace. 512

अङ्ग *m.* body. 397

अङ्गज *m.* son. 381

अङ्गण्य(ण) *n.* court-yard. 500

अङ्गद *n.* armlet. 459

अङ्गना *f.* woman. 364

अङ्गरक्षिका *f.* armour. 713

अङ्गराग *m.* smearing. 467

अङ्गविक्षेप *m.* kind of dance or movement of the limbs. 568

अङ्गसंस्कार *m.* decoration of the body. 491

अङ्गहार *m.* kind of dance. 568

अङ्गार *m.* charcoal. 898

अङ्गारक *m.* the planet Mars. 146

अङ्गिका *f.* bodice. 476

अङ्गिरस् *m.* epithet of Bṛhaspati. 147

अङ्गीकृत *a.* accepted. 883

अङ्गुल *m.* thumb. 429

अङ्गुलि *f.* finger. 429

अङ्गुलीयक *n.* finger-ring. 460

अङ्गुष्ठ *m.* the thumb. 429

अचल *m.* mountain. 215

अचला *f.* the earth. 211, 916

अच्युत *m.* N. of Viṣṇu. 21

अज *m.* epithet of Brahman. 18

अज *m.* goat. 330

अजल्पन *n.* silence. 550

अजातशत्रु *m.* epithet of Yudhiṣṭhira. 743

अ[आ]जानेय *m.* species of horse. 312

अजिन *n.* hide (of an antelope). 672

अजिर *n.* court-yard. 500

अजिह्मग *m.* arrow. 720

अज्ञ *m.* fool. 594

अञ्चल *m.* the end of a garment. 469

अञ्जन *n.* black pig-ment. 455

अञ्जनाभ *a.* dark-blue. 827

अञ्जनीपुत्र *m.* N. of Hanūmān. 748

अटवी *f.* forest. 280

अट्ट *n.* upper storey. 501

अट्टालक *n.* upper storey. 501

अणि *f.* corner. 902

अणिमत् *m.* one of the eight powers of siddhis. 354

अणु *a.* small, little. 841
अण्डज *m.* bird. 197
अण्डज *m.* fish. 243
अत्यर्थ *a.* excessive. 875
अथर्वण *m.* the Atharvaveda, 648
अदभ्र *a.* plentiful, much. 843
अद्भुत *n.* wonder. 529
अद्भुत *m.* N. of a sentiment. 583
अद्रि *m.* mountain. 216
अधर *m.* lip. 424
अधर्म *m.* wicked person. 810
अधिक *a.* much, abundant. 843
अधिकाङ्ग *n.* military girdle. 712
अधिप *m.* lord. 680
अधिवासन *n* scenting with perfumes. 481
अधीति *f.* study. 638
अधोंऽशुक *n.* under-garment. 478
अधोक्षज *m.* N. of Viṣṇu. 31
अध्ययन *n.* study. 638
अध्यापक *m.* teacher. 596
अध्वग *m.* traveller. 691
अध्वन् *m.* way. 318
अध्वर *m.* sacrifice. 670
अन *m.* chariot. 314
अनङ्ग *m.* god of love. 57
अनङ्ग *m.* name of Kāmadeva. 916
अनड्वन् *m.* bull. 320
अनड्वाही *f.* cow. 322
अनन्त *n.* sky. 119
अनन्त *m.* N. of Śeṣa. 296
अनन्ता *f.* the earth. 211
अनन्यज *m.* god of love. 61
अनल *m.* fire. 331
अनादर *m.* disrespect. 616
अनिमिष *m.* fish. 244
अनिर्वृत्ति *f.* uneasiness, anxiety. 551
अनिल *m.* wind. 203
अनीकिनी *f.* army. 703
अनीकिनी *f.* army. 705
अनुकम्पा *f.* compassion. 525
अनुक्रोश *m.* compassion. 525
अनुग *m.* servant. 692
अनुग्रह *m.* favour. 526
अनुचर *m.* servant. 692
अनुजीविन् *m.* servant. 692
अनुनय *m.* conciliation. 562
अनुयोग *m.* inquiry. 564
अनुवादिन् *m.* parrot. 189
अनुहार *m.* similarity. 864
अनूचान *m.* one well-versed in the Vedas. 597
अनृजु *m.* wicked person. 810
अनृत *n.* falsehood. 626
अनेकप *m.* elephant. 309
अनोकह *m.* tree. 282
अन्त *m.* end, limit. 902
अन्तक *m.* N. of Yama. 110
अन्तराय *m.* obstacle. 814
अन्तराल *n.* middle part. 847
अन्तरिक्ष *n.* the sky. 118
अन्तरीय *n.* under-garment. 478
अन्तःकरण *n.* mind. 403
अन्तःपुर *n.* harem. 686
अन्तावसायिन् *m.* barbar. 777
अन्तिक *a.* near. 865
अन्तिम *a.* last. 860
अन्तेवासिन् *m.* pupil. 598
अन्तेवासिन् *m.* cāṇḍāla. 798
अन्त्य *a.* last. 860
अन्दुक *m.* chain. 813
अन्धकार *n.* darkness. 160
अन्धकारि *m.* N. of Śiva. 46
अन्धतमस *n.* darkness. 161
अन्धस् *m.* god. 73
अन्धु *f.* well. 249
अन्वय *m.* family, race. 388
अन्विष्ट *p. p.* searched, sought. 89
अन्वेषित *p. p.* searched for. 893
अपचिति *f.* worship, offering. 606
अपत्य *n.* offspring. 385
अपत्रपा *f.* bashfulness. 517
अपमानता *f.* disrespect. 617
अपराध *m.* fault. 544
अपर्णा *f.* N. of Pārvatī. 54
अपवरक *m.* inner apartment. 49
अपवर्ग *m.* final emancipation. 65
अपवाद *m.* censure, reproach. 61
अपहिञ्जित (?) *n.* swing. 870
अपाङ्गदर्शन *n.* side-glance. 420

मपान *n.* anus. 443
मप्पित्त *n.* fire. 333
मप्सरस् *f.* nymph. 99
मबला *f.* woman. 362
मब्ज *m.* the moon. 136
मब्ज *n.* lotus. 257
गब्जिनी *f.* lotus-plant. 261
मब्द *m.* year. 166
गब्धि *m.* sea, ocean. 225
गब्धिनन्दिनी *f.* N. of Lakṣmī. 50
गब्धिप *m.* N. of Agastya. 153
गब्धिमन्दिर *m.* epithet of Varuṇa. 107
गब्धिवल्लभा *f.* river. 230
गब्धिशायिन् *m.* N. of Viṣṇu. 29
गभिक *m.* husband. 372
भिख्या *f.* splendour, lustre. 494
भिजन *m.* family, race. 388
भिधा *f.* name. 618
भिधान *n.* name. 618
भिनय *m.* dramatic action. 568
भिप्राय *m.* opinion. 527
भिमान *m.* pride. 533
भिमानिन् *a.* proud. 811
भियोग *m.* effort. 817
भिलाष *m.* desire. 532
भिवादन *n.* bow. 602
भिषङ्ग *m.* jealousy. 536
भ्यर्ण *m. f. n.* near. 865
भ्यास *m.* practice, study. 818
भ्युत्थान *n.* rising in honour of 607
भ्र *n.* sky. 117
भ्र *n.* cloud. 173
मर *m.* god. 70
मत्र *n.* pot, vessel. 753
मर्ष *m.* anger. 535
मरावती *f.* N. of Indra's city. 89
मर्त्य *m.* god. 72
मृत *m.* god. 73
मृत *n.* nectar. 87
मृत *n.* water. 221
मृत *n.* final beatitude. 657
मृत *n.* milk. 762
म्बक *n.* the eye. 418
म्बर *n.* the sky. 118
म्बर *n.* garment. 468

अम्बा *f.* mother. 379
अम्बु *n.* water. 220
अम्बुज *n.* lotus. 257
अम्बुद *m.* cloud. 175
अम्बुभृत् *m.* cloud. 173
अम्भस् *n.* water. 220
अम्भोज *n.* lotus. 258
अम्भोजिनी *f.* lotus-plant. 261
अम्भोधर *m.* cloud. 175
अम्भोरुह *n.* lotus. 254
अम्ल *a.* sour. 820
अयन *n.* year. 162
अयन *n.* way, road. 319
अरण्य *n.* forest. 280
अरविन्द *n.* lotus. 253
अराति *m.* enemy. 702
अराल *a.* crooked. 848
अरि *m.* enemy. 700
अरुज् *m.* god. 74
अरुण *m.* the sun. 131
अरुण *a.* red. 822
अरुणानुज *m.* N. of Garuḍa. 193
अर्क *m.* the sun. 121
अर्चा *f.* worship. 606
अर्चा *f.* idol, image. 653
अर्चि *m. f.* flame. 897.
अर्चिस् *n.* ray. 142
अर्जुन *m.* Arjuna. 745
अर्जुनी *f.* cow. 323
अर्ण *m.* water. 220
अर्णव *m.* sea, ocean. 225
अर्थ *m.* wealth. 352
अर्थ *m.* motive. 645
अर्थिन् *m.* suppliant. 622
अर्दना *f.* asking, begging. 624
अर्द्ध *n.* half. 839
अर्धदृश् *f.* glance. 420
अर्भक *m.* child. 382
अर्यमन् *m.* the sun. 124
अर्वन् *m.* horse. 311
अर्हणा *f.* worship. 606
अर्हत् *m.* lord, god. 12
अलंकार *m.* ornament. 445
अलंक *m.* waist. (?) 438
अलक *m.* hair. 406

अलकापति *m.* epithet of Kubera. 106
अलक्तक *m.* red lac. 465
अलि *m.* bee. 268
अलिक *n.* forehead. 415
अलीक *n.* forehead. 415
अलीक *a.* false. 626
अल्प *a.* little. 840
अवगणना *f.* disrespect. 617
अवगत *p. p.* known, understood. 889
अवज्ञा *f.* disrespect. 616
अवट *m.* hole, cavity. 846
अवतंस *m.* ornament worn on the head. 449
अवदात *a.* white. 824
अवधि *f.* boundary. 559
अवनि *f.* the earth. 211
अवरोध *m.* harem. 686
अवर्णवाद *m.* reproach, censure. 614
अवलग्न *n.* the waist. 438
अवलिप्तता *f.* pride. 534
अवष्टम्भ *m.* support. 906
अवसर *m.* time. 543
अवसर्प *m.* spy. 690
अवसित *p. p.* known, understood. 889
अवहेला *f.* disrepect. 617
अवि *m.* ram. 329
अशन *n.* eating. 769
अशीला *f.* unchaste woman. 392
अशेष *a.* all, whole. 839
अश्मन् *n.* stone. 815
अश्व *m.* horse. 310
अश्ववार *m.* horse-man. 710
अश्वा *f.* mare. 313
अश्विनीपुत्र *m. du.* the physicians of gods. 94
अष्टपाद् *m.* the fabulous animal Śarabha. 305
अष्टमूर्ति *m.* N. of Śiva. 44
अष्टशल्या *f.* bed-stead. (?) 507
अष्टापद *n.* game-board. 791
अष्टापद *n.* gold. 347
अष्ठीवत् *m. n.* knee. 444
असती *f.* unchaste woman. 392
असत्य *n.* lie. 626
असि *m.* sword. 723
असित *m.* the planet Saturn. 1[illegible]
असित *a.* black. 826
असिधावक *m.* armourer. 780
असिधेनु *f.* knife. 722
असिपुत्री *f.* knife. 722
असुख *n.* pain, agony. 553
असुर *m.* demon. 113,115
असूया *f.* malice, envy. 536
असृज् *n.* blood. 788
अस्त्र *n.* weapon. 714
अस्वप्न *m.* god. 74
अस्पृश्य *m.* Cāṇḍāla. 798
अस्र *n.* blood. 788
अस्र *m.* corner, angle. 902
अहंकार *m.* pride. 533
अहन् *n.* day. 156
अहर्पति *m.* the sun. 130
अहर्मुख *n.* day-break, dawn. 1[illegible]
अहस्कर *m.* the sun. 123
अहि *m.* serpent. 290
अहिक *m.* N. of Ketu. 152
अहित *a.* disagreeable. 544
अहित *m.* enemy. 701
अहिप्रिय *m.* wind. 205
अह्निविकासभाक् *n.* lotus. 258

आ

आकल्प *n.* dress. 471
आक(का)रण *n.* invitation. 6[illegible]
आकाश *n.* sky. 117
आकीर्ण *a.* filled with. 877
आकुल *a.* filled with. 877
आकूत *n.* meaning, intentio[illegible]
आक्रोश *m.* curse. 557
आक्षेप *m.* censure, reproach
आखण्डल *m.* epithet of Indr[illegible]
आखेटक *m.* chase. 794
आख्या *f.* name. 618
आख्यात *p. p.* said. 887
आग *m.* fault. 544
आगम *m.* the Vedas. 636
आगार *n.* house. 497
आगू *f.* promise. 610
आग्नेयी *f.* south-east. 170
आचार *m.* custom. 628

चार्य *m*. teacher. 597
जि *m*. *f*. battle. 729
जीव *m*. livelihood. 754
ज्ञा *f*. order. 609
ज्य *n*. ghee. 763
ज्य *m*. N. of an ocean. 911
टोप *m*. pride, arrogance. 905
डम्बर *m*. pride, arrogance. 905
ढ्य *a*. rich. 758
तङ्क *m*. fear. 540
तङ्क *m*. disease. 814
तपत्र *n*. umbrella. 682
तपवारण *n*. parasol. 682
तोद्य *n*. musical instrument. 575
त्मज *m*. son. 381
त्मन् *m*. the individual soul. 400
त्मभू *m*. N. of Brahman. 19
त्मरीति *f*. nature. 907
दर *m*. respect. 607
दर्श *m*. mirror. 492
दि *a*. first. 859
दितेय *m*. god. 72
दित्य *m*. god. 70
दित्य *m*. the sun. 120
दिम *a*. first. 859
देश *m*. order. 609
द्य *a*. first. 859
धार *m*. support. 906
धि *f*. agony. 552
धोरण *m*. elephant-driver. 709
नक *m*. kettle-drum. 580
नत *a*. low. 845
नद्ध *n*. drum. 577
नन *n*. the mouth. 414
नन्द *m*. joy. 519
न्दोलित *a*. shaken, trembled. 869
न्वीक्षिकी *f*. logic. 650
प *m*. water. 222
पगा *f*. river. 229
पण *m*. market-place. 751
पणिक *m*. merchant. 749
पद् *f*. adversity. 759
पीड *m*. chaplet tied on the crown of the head. 449
[illegible]

आभरण *n*. ornament. 446
आभरण *n*. nose-ornament (?) 454
आभील *n*. injury, pain. 554
आमय *m*. disease. 814
आमिष *n*. flesh. 787
आमोद *m*. fragrance, perfume. 482
आम्नाय *m*. tradition. 611
आम्र *m*. mango-tree. 286
आयत *a*. long. 844
आयतन *n*. sanctuary. 652
आयास *m*. exertion, effort. 555
आयुध *n*. weapon. 714
आयुर्वेद *m*. physician. 647
आयोधन *n*. battle. 723
आर *m*. the planet Mars. 148
आरनाल *n*. gruel (= Mar. काञ्जी). 764
आरभट *m*. hero. 696
आरव *m*. sound. 641
आराधना *f*. service, devotion. 605
आराम *m*. grove. 278
आरोह *m*. woman's waist, the buttocks. 440
आर्ति *f*. distress. 554
आर्द्र *a*. wet. 899
आर्भटी *f*. pride, self-conceit. 905
आर्य *a*. respectable. 806
आर्यपुत्र *m*. husband. 373
आर्या *f*. N. of Pārvatī. 54
आलम्बन *n*. support. 906
आलय *m*. house. 498
आलिङ्गन *n*. embrace. 511
आली *f*. female companion (of a wamon). 395
आवर्त *m*. whirl-pool. 236
आवलि *f*. line, row. 837
आवाप *m*. bracelet. 461
आवास *m*. house. 496
आवृत्त *p.p*. concealed, hidden. 885
आशय *m*. meaning, intention. 527
आशा *f*. quarter. 168
आशीविष *m*. serpent. 294
आशुग *m*. wind. 205
आशुग *m*. arrow. 718
आशुशुक्षणि *m*. fire. 333
आश्चर्य *n*. wonder. 529
[illegible]

आश्रय *m.* house. 498
आश्रय *m.* support. 906
आश्रयाश *m.* fire. 335
आश्रव *m.* promise. 610
आश्रित *a.* accompanied. 880
आसन *n.* seat. 506
आसव *m.* wine, liquor. 786
आसादित *a.* obtained. 882
आसु *m. pl.* life. 802
आस्कन्दन *n.* battle. 729
आस्तिक *m.* pupil. 599
आस्थानी *f.* assembly. 685
आस्य *n.* the mouth. 414
आश्रप *m.* demon. 116
आहव *m.* battle. 728
आहार *m.* eating, food. 769
आह्वय *m.* name. 618.

इ

इक्षु *m.* N. of an ocean. 911
इक्षुरस *m.* unrefined sugar. 772
इङ्गाल (?) *m.* charcoal. 898
इच्छा *f.* desire. 532
इतर *m.* low man. 799
इत्वरी *f.* unchaste woman. 392
इन *m.* the sun. 128
इन *m.* lord 681
इन्दिन्दिर *m.* bee. 267
इन्दिरा *f.* N. of Lakṣmī. 50
इन्दीवर *n.* lotus. 263
इन्दु *m.* the moon. 135
इन्दुमौलि *m.* N. of Śiva. 48
इन्दुरुच् *f.* moon-light. 138
इन्द्र *m.* Indra. 77
इन्द्र *m.* lord. 681
इन्द्रपुत्र *m.* N. of Arjuna. 745
इन्द्राणी *f.* Indra's wife. 87
इन्द्रावरज *m.* N. of Viṣṇu. 28
इन्द्रिय *n.* organ of sense. 399
इभ *m.* elephant. 307
इभ्य *a.* rich. 758
इला *f.* the earth. 214
इलावृत *n.* one of the nine divisions of the earth. 912
इषु *m.* arrow. 718
इषुधि *m.* quiver. 717
इष्टगन्धि *m.* fragrance. 483
इष्वास *m.* bow. 715

ई

ईक्षण *n.* the eye. 418
ईरित *p.p.* said. 891
ईर्षा *f.* malice, envy. 536
ईश *m.* N. of Śiva. 40
ईशान *m.* N. of Śiva. 40
ईशानी *f.* the north-east. 171
ईशितृ *m.* lord. 681
ईशित्व *n.* one of the eight powers siddhis. 355
ईश्वर *m.* Lord. 681
ईश्वरा *f.* N. of Pārvatī. 52
ईश्वरी *f.* N. of Pārvatī. 51

उ

उक्त *p.p.* spoken, uttered. 887
उक्ति *f.* speech. 563
उक्षन् *m.* bull. 320
उग्र *m.* N. of Śiva. 38
उग्र *a.* dreadful. 851
उच्च *a.* high. 845
उच्चैःश्रवस् *m.* Indra's horse. 92
उच्छीर्षक *n.* pillow. 509
उज्जृम्भित *n.* full-blown flower. 275
उज्झित *a.* abandoned. 882.
उज्वल *a.* white. 824
उज्वल *a.* clean, clear. 862
उडु *f.* star. 139
उडुप *n.* raft. 241
उडुपति *m.* the moon. 136
उत्कट *a.* excessive. 851
उत्कण्ठा *f.* eagerness. 549
उत्कर *m.* heap, multitude. 835
उत्कलिका *f.* wave. 235
उत्कलिका *f.* anxiety, eagerness. 549
उत्खात *p.p.* uprooted, removed. 886
उत्तंस *m.* garland in the hand. 449
उत्तम *a.* the best. 805
उत्तमाङ्ग *n.* the head. 405
उत्तर *n.* reply. 564
उत्तरा *f.* the north. 171
उत्तराशापति *m.* epithet of Kubera. 1

उत्तरासङ्ग *m.* upper garment. 472
उत्तरीयक *n.* upper garment. 475
उत्तानपादज *m.* N. of Dhruva. 152
उत्पत्ति *f.* birth, origin. 801
उत्पल *n.* lotus. 262
उत्पाटित *p.p.* removed, uprooted. 886
उत्पाद *m.* birth. 801
उत्फुल्ल *n.* full-blown flower. 276
उत्सङ्ग *m.* the lap. 437
उत्साह *m.* effort, energy. 817
उत्सृष्ट *a.* abandoned. 882
उदश्वित् *n.* butter-milk. 764
उदक *n.* water. 221
उदधि *m.* sea, ocean. 223
उदन्त *m.* news, report. 560
उदन्या *f.* thirst. 770
उदन्वत् *m.* sea, ocean. 225
उदपान *n.* well. 249
उदय *m.* N. of a mountain. 914
उदयाद्रि *m.* N. of a mountain. 218
उदर *n.* the belly. 435
उदार *a.* liberal, munificent. 808
उदित *p.p.* spoken, uttered. 887
उद्दाम *a.* excessive. 851
उद्धृत *a. p.p.* uprooted, romoved. 896
उद्भव *m.* birth. 801
उद्यम *m.* business, effort. 817
उद्यान *n.* garden. 278
उद्योग *m.* business. 817
उद्वस *a.* empty. 816
उद्वह *m.* son. 380
उद्वाह *m.* marriage, wedding. 369
उद्वेग *m.* anxiety, sorrow. 552
उन्नत *a.* elevated, proud. 811
उन्मादन *m.* N. of one of the five arrows of Cupid. 64
उन्मिषित *n.* full-blown (flower). 275
उन्मूलित *p. p.* removed, uprooted. 886
उपकण्ठ *a.* near. 866
उपक्रोश *f.* censure, reproach. 614
उपगूहन *n.* embrace. 511
उपग्राह्य *n.* offering, present. 608
उपदा *f.* present. 608
उपदेष्टृ *m.* teacher. 596
उपधान *n.* pillow. 509
उपधि *f.* fraud, deceit. 537
उपबर्ह *n.* pillow. 509
उपमा *f.* comparison. 864
उपमान *n.* resemblance. 864
उपयाम *m.* marriage. 368
उपल *m.* stone. 815
उपलब्धि *f.* knowledge, intellect. 634
उपवन *n.* grove, garden. 279
उपवस्त *n.* fast. 630
उपवास *m.* fast. 630
उपस्थ *n.* the organ of generation. 441
उपहार *m.* offering. 606
उपांशु *m.* secracy. 542
उपाध्याय *m.* teacher. 596
उपानह् *f.* shoe. 796
उपान्त *a.* near. 866
उपायन *n.* present, gift. 608
उपालम्भ *m.* reproof. 558
उपासक *m.* worshipper. 599
उपासङ्ग *m.* quiver. 717
उपास्ति *f.* service, devotion. 605
उपेन्द्र *m.* N. of Viṣṇu. 24
उभय *n.* pair. 828
उमा *f.* N. of Pārvatī. 52
उमापति *m.* N. of Śiva. 43
उरग *m.* serpent. 291
उरण *m.* ram. 329
उरभ्र *m.* ram. 329
उरस् *n* bosom, breast. 433
उरीकृत *a.* accepted. 883
उरोज *m.* the female breast. 434
उर्वशी *f.* N. of an apsaras. 96
उर्वी *f.* the earth. 213
उल्बण *a.* clear, manifest. 872
उल्लोच *m.* awning. 510
उल्लोल *m.* wave. 236
उशनस् *m.* N. of Śukra. 149
उषण *a.* pungent. 820
उषर्बुध *m.* fire. 338
उषस् *f.* day-break, dawn. 157
उष्ट्र *m.* camel. 324
उष्ण *a.* hot. 145
उष्णरश्मि *m.* the sun. 127
उष्णीश *m.* turban. 471
उष्णीष *n.* crown. 448
उस्र *m.* ray. 141

ऊ

ऊढा *f.* wife. 376
ऊरु *m.* the thigh. 443
ऊरुपर्वन् *m. n.* knee. 444
ऊर्जस् *n.* vigour. 699
ऊर्ध्वलोक *m.* heaven. 76
ऊर्मि *f.* wave. 235
ऊर्मिका *f.* finger-ring. 460

ऋ

ऋक्थ *n.* wealth. 352
ऋक्ष *n.* star. 139
ऋग्वेद *m.* the Ṛgveda. 648
ऋजु *a.* straight. 848
ऋत *n.* truth. 627
ऋतु *m.* season. 162
ऋभु *m.* God. 74
ऋभुक्षन् *m.* N. of Indra. 84
ऋषभ *m.* a musical note. 569
ऋषि *m.* ascetic. 601

ए

एकदन्त *m.* epithet of Gaṇeśa. 6
एकपिङ्ग *m.* N. of Kubera. 104
एकान्त *n.* secrecy. 542
एडक *m* ram. 329
एण *m.* dear. 300
एनस् *n.* sin. 624

ऐ

ऐरावत *m.* Indra's elephant. 91
ऐरावती *f.* lightning. 177
ऐलविल *m.* N. of Kubera. 103
ऐश्वर्य *n.* prosperity. 353

ओ

{ओक *m.* house. 496
{ओकस् *n.* house. 496
ओघ *m.* flow. 237
ओघ *m.* multitude. 831
ओजस् *n.* vigour. 699
ओदन *n.* boiled rice. 767
ओषधीश *m.* the moon. 135
ओष्ठ *m.* the lip. 424

औ

औत्सुक्य *n.* eagerness. 549
औद्धत्य *n.* arrogance, pride. 534
और्व *m.* submarine fire. 341

क

कंधरा *f.* neck. 432
कंसारि *m.* N. of Viṣṇu. 32
क *m.* N. of Brahman. 19
ककुद्मत् *m.* bull. 321
ककुद्मती *f.* the hip. 439
ककुभ् *f.* quarter. 168
कक्ष *m.* forest. 279
कक्षापट *m.* cloth passed between the legs to cover the privities. 474
कङ्कट *m.* armour. 711
कङ्कण *n.* bracelet. 461
कङ्कपत्र *m.* arrow. 919
कङ्कबन्ध *n.* water (?) 222
कच *m.* hair. 406
कच्छप *m.* tortoise. 247
कच्छप *m.* N. one of the nine treasures (of Kubera). 356
कच्छा *f.* the hem of the lower garment tucked into the waistband. 473
कज *n.* lotus. 258
कज्जल *n.* black-pigment. 455
कज्जलध्वज *m.* lamp. 505
कञ्चुक *m.* bodice. 476
कञ्चुक *m.* armour. 712
कञ्चुकिन् *m.* attendant on women's apartment. 687
कञ्चुलिका *f.* bodice. 476
कटक *m.* bracelet. 461
कटक *n.* army. 703
कटाक्ष *m.* glance. 420
कटि *f.* the hip. 439
कटिसूत्र *n.* girdle. 463
कटीर *n.* the hip. 439
कटु *a.* pungent. 820
कटुक *a.* pungent. 820
कठिन *a.* harsh. 850
कठोर *a.* harsh. 850
कण *m.* small quantity. 840
कण्टक *m.* thrill, bristling of hair. 548

कण्टकाशन *m.* camel. 324
कण्ठ *m.* throat. 426
कण्ठसूत्र *n.* neck-ornament. 456
कण्ठाभरण *n.* neck-ornament. 456
कण्ठिका *f.* neck-ornament. 456
कण्ठीरव *m.* lion. 303
कथित *p.p.* told, expressed. 887
कदक *m.* awning. 510
कदम्बक *n.* multitude. 830
कदर्य *a.* miser. 760
कदली *f.* plantain tree. 287
कनक *n.* gold. 343
कनी *f.* girl. 384
कनीनिका *f.* pupil of an eye. 419
कन्तु *m.* god of love. 63
कन्दरा *f.* cave, valley. 673
कन्दर्प *m.* god of love. 59
कन्यका *f.* girl. 384
कन्या *f.* girl. 384
कपट *n.* deceit, cheating. 537
कपर्दिन् *m.* N. of Śiva. 45
कपालभृत् *m.* N. of Śiva. 41
कपि *m.* monkey. 327
कपिध्वज *m.* an epithet of Arjuna. 745
कपोल *m.* the cheek. 423
कमठ *m.* tortoise. 247
कमठी *f.* tortoise (female). 247
कमन *m.* god of love. 63
कमनीय *a.* charming. 855
कमल *n.* water. 222
कमल *n.* lotus. 253
कमलभू *m.* N. of Brahman. 18
कमला *f.* N. of Lakṣmī. 49
कमलालया *f.* N. of Lakṣmī. 49
कमलासन *m.* N. of Brahman. 19
कमलिनी *f.* lotus plant. 260
कम्प *m.* shaking, trembling. 552
कर *m.* ray. 140
कर *m.* the hand. 428
करक *m.* pomegranate tree. 287
करज *n.* finger-nail. 430
करटिन् *m.* elephant. 309
करण *n.* organ of sense. 399
करण *n.* making, effecting. 908
करणत्राण *n.* the head. 405
करभ *m,* camel. 324
करभूषण *n.* armlet. 459
करभूषण *n.* bracelet. 461
करम्बित *a.* mixed. 879
कररुह *m.* finger-nail. 431
करवाल *m.* sword. 723
करशाखा *f.* finger. 429
करशूक *m.* finger-nail. 431
करिन् *m.* elephant. 306
करुण *m.* N. of a sentiment. 582
करुणा *f.* compassion. 525
करेणु *m.* elephant. 309
कर्कश *a.* harsh. 850
कर्ण *m.* the ear. 416
कर्णग *n.* ear-ring. 450
कर्णजित् *m.* an epithet of Arjuna. 746
कर्णधार *m.* helmsman. 242
कर्णपूर *n.* ear-ring. 450
कर्णवेष्टक *n.* ear-ring. 453
कर्णेजप *m.* slanderer, villain. 809
कर्दम *n.* mud. 816
कर्पट *m.* ragged cloth. 474
कर्पूर *m.* camphor. 486
कर्बुर *n.* gold. 345
कर्बुर *a.* variegated. 827
कर्मकर *m.* servant. 693
कर्मसाक्षिन् *m.* the sun. 125
कर्षक *m.* cultivator. 773
कर्षू *f.* river. 229
कलकण्ठी *f.* cuckoo. 183
कलङ्क *m.* stigma. 812
कलत्र *n.* wife. 376
कलधौत *n.* gold. 345
कलम्ब *m.* arrow. 720
कलश *m.* jar. 775
कलह *m.* battle. 730
कलाद *m.* goldsmith. 776
कलानाथ *m.* the moon. 136
कलाप *m.* girdle. 462
कलाप *m.* bundle. 834
कलापिन् *m.* peacock. 181
कलि *m.* battle. 730
कलेवर *n.* the body. 397
कल्प *m.* N. of a heavenly tree. 98
कल्प *n.* a measure of time. 163

कश्प *m.* universal destruction. 167
कल्प *m.* rule. 628
कल्प *m.* ritual. 649
कल्पान्त *m.* universal destruction. 167
कल्मष *n.* sin. 624
कल्य *n.* day-break, dawn. 157
कल्यपाल *m.* distiller. 784
कल्याण *n.* gold. 346
कल्याण *n.* welfare. 658
कल्लोल *m.* wave. 235
कवच *n.* armour. 711
कवरी *f.* braid or fillet of hair. 409
कवि *f.* N. of Śukra. 149
कवि *m.* wise man. 589
कश्यपात्मज *m.* N. of Garuḍa. 194
कषाय *a.* astringent. 819
कष्ट *n.* pain. 553
कस्तूरिका *f.* musk. 487
कस्तूरी *f.* musk. 488
काकतुण्ड *m.* a kind of sandal (?). 489
काकपक्षक *m.* side-lock of hair on the temple of boys. 411
काकुत्स्थ *m.* an epithet of Rāma. 739
काकोदर *m.* serpent. 293
काकोल *m.* poison. 299
काक्ष *m.* glance. 420
काङ्क्षा *f.* desire. 531
काञ्चन *n.* gold. 343
काञ्चि *f.* girdle. 462n
काञ्ची *f.* girdle. 462
काञ्चीपद *n.* the hips and the loins. 439
काञ्जिक *n.* gruel. 764
काण्ड *m.* arrow. 718
कातर *m.* coward. 697
कात्यायनी *f.* N. of Pārvatī. 52
कादम्ब *m.* kind of swan. 192
कादम्बरी *f.* wine, liquor. 785
काद्रवेय *m.* serpent. 295
कानन *n.* grove. 278
कान्त *m.* lover, husband. 371
कान्त *a.* lovely, charming. 855
कान्ता *f.* wife. 375
कान्तार *m.* forest. 279
कान्ति *f.* lustre, beauty. 493
कान्दिशीक *m.* coward. 697
कापिशायन *n.* wine, liquor. 786
काम *m.* god of love. 57
काम *m.* desire. 532
कामकेलि *f.* sexual intercourse. 513
कामांकुश *m.* finger-nail. 430
कामिनी *f.* woman. 363
काम्बोज *m.* a species of horse from Kāmboja country. 312
काम्य *a.* charming. 856
काय *m.* body. 397
कारण *n.* cause. 643
कारु *m.* artisan. 783
कारूक *m.* artisan. 783
कार्तस्वर *n.* gold. 345
कार्त्तिकेय *m.* N. of Kārttikeya. 65
कार्मुक *n.* bow. 716
काल *m.* epithet of Yama. 110
काल *a.* black. 826
कालकूट *m.* poison. 298
कालिन्दी *f.* the river Yamunā. 234
काली *f.* N. of Pārvatī. 52
काव्य *m.* N. of Śukra. 149
काश्मीरजन्मन् *n.* saffron. 484
काश्यपी *f.* the earth. 212
काष्टतक्ष् *m.* carpenter. 779
काष्ठा *f.* quarter. 168
कासार *m.* lake. 251
किंकर *m.* servant. 692
किंनर *m.* demi-god. 99
किंनरेश *m.* epithet of Kubera. 102
किंपुरुष *n.* one of the nine divisions of the earth. 912
किंपुरुषाधिप *m.* N. of Kubera. 105
किंवदन्ति-न्ती *f.* report, rumour. 560
किकीदिवि *m.* kind of bird. 190
किङ्किणी *f.* tinkling ornament. 463
कितव *m.* gambler. 789
किरण *m.* ray. 140
किरात *m.* man of the Bhil tribe. 800
किरीट *n.* crown. 448
किल्बिष *n.* sin. 624
किशोर *m.* colt. 313
किशोरक *m.* child. 383
किसलय *m.* sprout. 273
कीचकारि *m.* epithet of Bhīma. 744

कीनाश *m*. N. of Yama. 112
कीर *m*. parrot. 189
कीर्ति *f*. fame. 613
कीलित *p.p*. tied, bound. 896
कु *f*. the earth. 213
कुक्कुर *m*. dog. 326
कुक्षि *f*. the belly. 435
कुङ्कुम *n*. saffron. 484
कुच *m*. the female breast. 434
कुज *m*. the planet Mars. 146
कुञ्ज *m*. bower. 280
कुञ्जर *m*. elephant. 306
कुञ्जविहारिन् *n*. N. of Viṣṇu. 36
कुट *m*. tree. 282
कुट *m. n*. house. 498
कुट्टिनी *f*. procuress, bawd. 390
कुठार *m*. axe. 726
कुण्ठ *a*. fool. 595
कुण्ठित *a*. blunted. 900
कुण्डल *n*. ear-ring. 453
कुण्डलिन् *m*. serpent. 293
कुतुक *n*. curiosity. 530
कुतूहल *n*. curiosity. 530
कुन्त *m*. spear. 725
कुन्तल *m*. hair. 406
कुन्द *m*. kind of flower. 285
कुन्द *m*, N. of one of the nine tresures (of Kubera). 357
कुबेर *m*. Kubera. 101
कुमार *m*. N. of Kārttikeya. 68
कुमार *m*. boy. 383
कुमारी *f*. girl. 384
कुमुद *n*. lotus. 262
कुमुदबान्धव *m*. the moon. 137
कुमुदिनी *f*. lotus. 264
कुमुदिनीपति *m*. the moon. 135
कुमुद्वती *f*. lotus. 264.
कुम्भ *m*. jar. 775
कुम्भकार *m*. potter. 775
कुम्भज *m*. epithet of Agasti. 153
कुम्भिन् *m*. elephant. 307
कुरङ्ग *m*. deer. 300
कुरल *m*. curl. 410
कुरुखण्ड *n*. one of the nine divisions of the earth. 914
कुर्कुट *m*. cock. 187
कुल *n*. family, race. 388
कुल *n*. collection, multitude. 835
कुलटा *f*. wanton woman. 392
कुलाल *m*. potter. 775
कुवलय *n*. lotus. 262
कुविन्दक *m*. weaver. 782
कुश *n*. water. 219
कुश *m*. one of the seven Dvīpas. 909
कुशल *m*. learned man. 591
कुशल *n*. welfare. 658
कुशेशय *n*. lotus. 253
कुसुम *n*. flower. 270
कुसुमायुध *m*. god of love. 61
कुह *m*. N. of Kubera. 103
कुहर *n*. hole, cavity. 846
कूट *n*. fraud, deceit. 537
कूट *n*. fraud. 626
कूट *n*. heap, multitude. 835
कूप *m*. well. 249
कूर *n*. boiled rice. 767
कूर्च *m*. beard. 412
कूर्पास *m*. kind of bodice. 476
कूर्म *m*. tortoise. 247
कूलंकषा *f*. river. 229
कूल *n*. bank. 238
कृकवाकु *m*. cock. 187
कृच्छ्र *n*. difficulty, trouble. 554
कृत *a*. accomplished. 881
कृतान्त *m*. epithet of Yama. 109
कृतान्त *m*. conclusion. 636
कृति *f*. making. 908
कृतिन् *m*. learned man. 589
कृत्त *p.p*. cut. 894
कृत्ति *f*. hide 672
कृत्तिवासस् *m*. N. of Śiva. 41
कृत्य *n*. motive. 643
कृत्स्न *a*. all, whole. 839
कृपण *a*. miser. 760
कृपा *f*. compassion. 525
कृपाण *m*. sword. 723
कृपाणिका *f*. knife. 721
कृपीटयोनि *m*. fire. 338
कृश *a*. small, little. 841
कृशानु *m*. fire. 336

कृशानुरेतस् *m.* N. of Śiva. 46
कृशोदरी *f.* woman (having thin waist). 367
कृषिकृत् *m.* cultivator. 773
कृषीवल *m.* farmer. 773
कृष्टि *m.* learned man. 590
कृष्ण *m.* N. of Viṣṇu. 21
कृष्ण *a.* black. 826
कृष्णवर्त्मन् *m.* fire. 332
कृष्णसार *m.* kind of deer. 301
कृष्णा *f.* epithet of Draupadī. 747
कृष्णागरु *m.* kind of sandal. 489
केकिन् *m.* peacock. 180
केतक *m.* *Ketaka* tree. 284
केतकी *f.* *Ketaka* tree. 284
केतन *n.* banner. 317
केतु *m.* the planet Ketu. 152
केतु *m.* flag. 317
केतुमाल *n.* one of the nine divisions of the earth. 914.
केदार *m.* field. 774
केयूर *m.* armlet. 459
केलि *f.* sport. 515
केश *m.* hair. 406
केशकलाप *m.* Mass of hair. 408
केशचय *m.* ,, 408
केशपाश *m.* ,, 408
केशभार *m.* ,, 408
केशरचना *m.* ,, 408
केशव *m.* N. of Viṣṇu. 21
केसरिन् *m.* lion. 302
कैटभजित् *m.* N. of Viṣṇu. 31
कैतव *n.* deceit, cheating. 537
कैतव *n.* gambling. 790
कैरव *n.* lotus. 262
कैरविणी *f.* lotus. 264
कैलासनाथ *m.* epithet of Kubera. 105
कैवर्त *m.* fisherman. 793
कैवल्य *n.* final beatitude. 657
कोक *m.* bird Cakravāka. 184
कोकनद *n.* (red) lotus. 259
कोकिला *f.* cuckoo. 182
कोटि *f.* corner. 902
कोटीर *n.* crown. 448
कोट्ट *m.* fort. 735
कोण *n.* corner. 902
कोदण्ड *n.* bow. 715
कोप *m.* anger. 535
कोमल *a.* tender. 852
कोल *m.* raft. 241
कोल *m.* hog. 325
कोविद *m.* learned man. 588
कोश *m.* store-house. 500
कोष *m.* store-house. 500
कौक्षेय *m.* sword. 724
कौतुक *n.* curiosity. 530
कौतूहल *n.* curiosity. 530
कौपीन *n.* cloth passed between the legs to cover the privities. 474
कौमुदी *f.* moon-light. 138
कौलीन *n.* scandal. 614
कौशिक *m.* N. of Indra. 84
क्रतु *m.* sacrifice. 670
क्रतुध्वंसिन् *m.* N. of Śiva. 43
क्रतुभुज् *m.* God. 74
क्रन्द *m.* cry. 546
क्रम *m.* foot. 445
क्रमण *m.* foot. 445
क्रमेलक *m.* camel. 324
क्रयविक्रयिक *m.* merchant. 750
क्रयाणक *n.* commodity. 753
क्रयिन् *m.* merchant. 750
क्रव्य *n.* flesh. 787
क्रीडा *f.* sport. 515
क्रीडासद्मन् *n.* bed-chamber. 503
क्रुध् *m.* anger. 535
क्रूर *m.* wicked person. 810
क्रौञ्च *m.* one of the seven Dvīpas. 909
क्रोड *m.* the lap. 437
क्रोध *m.* anger. 535
क्रोष्टु *m.* jackal. 328
क्रोष्ट्री *f.* female jackal. 324
क्रौञ्चभेदन *m.* N. of Kārttikeya. 67
क्लम *m.* fatigue. 555
क्लिन्न *a.* wet. 899
क्षण *m.* moment. 162
क्षण *m.* moment. 543
क्षणदा *f.* night. 159
क्षणरुचि *f.* lightning. 177
क्षतज *n.* blood. 788

क्षत्र *n.* man of the Kṣatriya caste. 674
क्षत्रिय *m.* Kṣatriya. 662
क्षपा *f.* night. 159
क्षमा *f.* the earth. 212
क्षमा *f.* forgiveness. 629
क्षय *m.* universal destruction. 167
क्षय *m.* house. 497
क्षान्ति *f.* forgiveness. 629
क्षाम *a.* little, small. 841
क्षार *m.* salt. 821
क्षालित *a.* washed, cleaned. 862
क्षिति *f.* the earth. 210
क्षितिपति *m.* king. 676
क्षितीश *m.* king. 677
क्षिप्र *a.* quick. 873
क्षीण *a.* small, little. 841
क्षीर *n.* water. 221
क्षीर *n.* milk. 762
क्षीर *m.* one of the seven seas. 911
क्षीरकण्ठ *m.* child. 383
क्षीरज *n.* curd. 762
क्षुद्र *m.* wicked person. 810
क्षुद्रघण्टिका *f.* tinkling ornament. 463
क्षुध् *f.* hunger. 770
क्षुधा *f.* hunger. 770
क्षुरप्र *n.* arrow. 720
क्षुरमर्दिन् *m.* barbar. 777
क्षुरिका *f.* knife. 722
क्षेत्र *n.* body. 396
क्षेत्र *n.* field. 774
क्षेत्रिन् *m.* cultivator. 773
क्षेम *n.* welfare. 659
क्षैरेयी *f.* dish prepared with milk. 765
क्षोणी *f.* the earth. 210
क्षोणीनाथ *m.* king. 677
क्षौम *n.* fine garment. 470
क्षौम *n.* terrace. 501
क्ष्मा *f.* the earth. 210
क्ष्माभृत् *m.* mountain. 215
क्ष्माभृत् *m.* king. 675
क्ष्वेड *m.* poison. 297

ख

ख *n.* sky. 118
ख *n.* organ of sense. 399
खग *m.* the sun. 121
खग *m.* bird. 195
खग *m.* arrow. 720
खचर *m.* bird. 198
खचित *p.p.* mixed. 878
खञ्जन *m.* wagtail. 190
खञ्जरीट *m.* wagtail. 190
खट्वा *f.* bed-stead. 507
खड्ग *m.* sword. 724
खण्ड *m.* candied sugar. 771
खण्डपर्शु *m.* N. of Śiva. 47
खण्डित *p.p.* cut, broken. 894
खर *a.* hot. 145
खर *m.* donkey. 325
खर *a.* harsh. 850
खर्जूर *n.* silver. 348
खर्व *a.* short. 844
खल *n.* villain. 809
खातक *n.* ditch. 250
खादन *n.* eating. 769
खिल *m. n.* vacuity, gap. 876
खुरली *f.* practice. 818
खेटक *m.* shield. 721
खेद *m.* grief, sorrow. 551
खेद *m.* fatigue. 555

ग

गगन *n.* sky. 117
गङ्गा *f.* the Ganges. 231
गङ्गाधर *m.* N. of Śiva. 39
गज *m.* elephant. 306
गजानन *m.* epithet of Gaṇeśa. 5
गजाराति *m.* lion. 304
गण *m.* multitude. 833
गणक *m.* astrologer. 644
गणाधिप *m.* epithet of Gaṇeśa. 6
गणिका *f.* harlot, courtezan. 391
गण्ड *m.* the cheek. 423
गति *f.* vehicle. 316
गद *m.* disease. 814
गदाधर *m.* N. of Viṣṇu. 33
गन्त्री *f.* car, chariot. 314
गन्ध *m.* fragrance, perfume. 482
गन्धधूली *f.* musk. 488
गन्धमादन *m.* N. of a mountain. 914

गन्धर्व *m.* Gandharva. 99
गन्धर्व *m.* horse. 311
गन्धर्व *m.* singer. 566
गन्धवह *m.* wind. 202
गन्धवाह *m.* wind. 202
गन्धसार *m.* sandal. 288
गभस्ति *m.* the sun. 127
गभस्ति *m. f.* ray. 141
गरल *n.* poison. 297
गरिमन् *m.* one of the eight powers or siddhis. 354
गरुडध्वज *m.* N. of Viṣṇu. 29
गरुडवाहन *m.* N. of Viṣṇu. 34
गरुत् *m.* wing. 199
गरुत्मत् *m,* Garuḍa. 194
गर्जा *f.* thunder. 178
गर्जित *n.* thunder. 178
गर्त्त *m.* hole. 846
गर्दभ *m.* donkey. 325
गर्भागार *m.* inner apartment. 499
गर्व *m.* pride. 533
गर्वित *a.* proud. 811
गर्विष्ठ *a.* proud. 811
गर्हणा *f.* reproach, censure. 615
गल *m.* the throat. 426
गलित *p.p.* fallen. 892
गल्ल *m.* the cheek. 423
गवाक्ष *m.* window. 504
गवेषित *p.p.* searched, sought. 893
गहन *n.* wood, forest. 280
गाङ्गेय *n.* gold. 344
गाढ *a.* excessive. 875
गात्र *n.* the body. 396
गान *n.* singing. 566
गान्धार *m.* a musical note. 569
गिन्दुक *n.* pillow. 509
गिरि *f.* mountain. 215
गिरिजा *f.* N. of Pārvatī. 54
गिरिधर *m.* N. of Viṣṇu. 34
गिरिश *m.* N. of Śiva. 40
गिरीश *m.* N. of Śiva. 40
गीत *n.* song. 565
गीत *n.* singing. 566
गीति *f.* singing, song. 566
गीर् *f.* Goddes of speech. 3
गीर्वाण *m.* God. 73
गीष्पति *m,* epithet of Bṛhaspati. 148
गुड *m.* unrefined sugar. 772
गुणवत् virtuous. 805
गुणिन् *a.* virtuous. 805
गुण्डित *a.* covered. 878
गुद *n.* the anus. 443
गुप्तपाद *m.* serpent. 294
गुरु *m.* the planet Jupiter. 147
गुरु *m.* teacher. 596
गुरुक्रम *m.* tradition. 611
गुह *m.* epithet of Kārttikeya. 65
गुहा *f.* cave. 673
गुह्यक *m.* N. of a class of demi-gods. 100
गुह्यकेश्वर *m.* epithet of Kubera. 102
गृह *n.* wife. 375
गृह *n.* house. 495
गृहमणि *m.* lamp. 505
गृहस्थ *m.* house-holder. 664
गृहिणी *f.* wife. 376
गृहिन् *m.* house-holder. 663
गेय *n.* singing. 566
गेह *n.* house. 498
गो *f.* heaven. 76
गो *m. f.* ray. 141
गो *f.* the earth. 214
गो *m.* bull. 320
गो *f.* cow. 322
गोकुल *n.* cow-house. 761
गोत्र *m.* mountain. 216
गोत्र *n.* family, race. 388
गोत्र *n.* name. 619
गोत्रभेदिन् *m.* N. of Indra. 88
गोत्रा *f.* the earth. 212
गोधि *f.* forehead. 415
गोधूम *m.* wheat. 752
गोप *m.* cow-herd. 761
गोपीप्रिय *m.* N. of Viṣṇu. 34
गोपुर *n.* city-gate. 736
गोप्तृ *m.* protector. 808
गोमायु *m.* jackal. 328
गोरस *m.* curds. 762
गोवर्धनधर *m.* N. of Viṣṇu. 33
गोविन्द *m.* N. of Viṣṇu. 21
गोशीर्ष *n.* sandal. 289, 485

ष्ठ *n.* cow-house. 761
ष्ठी *f.* assembly. 685
र *a.* white. 824
र *a.* yellow. 825
ारव *n.* respect. 607
री *f.* N. of Pārvatī. 51
रीसुत *m.* epithet of Gaṇeśa. 7
न्थ *m.* book. 637
न्थि *f.* knot of lower garment. 479
ह *m.* planet. 140
हण *n.* an organ of sense. 399
हपति *m.* the sun. 127
ाम *m.* scale in music. 572
ाम *m.* multitude, collection. 836
ाम *m.* village. 734
ाम्यधर्म *m.* sexual intercourse. 514
ीष्म *m.* the hot season. 164
ावन् *m.* stone. 815
ाहिन् *m.* suppliant. 622
ीवा *f.* the neck. 432
ैवेय *n.* neck-ornament. 456
लानि *f.* fatigue. 555
लौ *m.* the moon. 132

घ

घट *m.* jar. 775
घटन *n.* making, effecting. 908
घटी *f.* measure of time. 162
घन *m.* cloud. 172
घन *m.* the body. 398
घन *m.* club, mace. 725
घनरस *n.* water. 222
घनसार *m.* camphor. 486
घनाघन *m.* cloud. 172
घनाश्रय *m.* sky. 119
घर्म *m.* sweat. 547
घस्र *n.* day. 156
घुसृण *n.* saffron. 484
घृणा *f.* compassion. 525
घृणि *m.* ray. 142
घृत *n.* ghee. 763
घृतपक्व *n.* kind of cake. 766
घृतपू *f.* kind of sweetmeat. 766
घृताची *f.* N. of an apsaras. 95
घोटक *m.* horse. 310
घोणा *f.* nose. 41/
घोर *a.* lend. (?) 572
घोर *a.* dreadful. 851
घोरिणी *f.* line. 837
घोष *m.* cow-house. 761
घ्राण *n.* nose. 417
घ्राणतर्पण *m.* fragrance, perfume. 483

च

चकोर *m.* bird Cakora. 186
चक्र *m.* bird Cakravāka. 185
चक्र *n.* army. 703
चक्र *n.* collection, multitude. 83
चक्रधर *m.* N. of Viṣṇu. 33
चक्रपाणि *m.* N. of Viṣṇu. 23
चक्रबान्धव *m.* the sun. 127
चक्रवर्तिन् *m.* emperor. 679
चक्रवाक *m.* bird cakravāka. 184
चक्राङ्ग *m.* swan. 191
चक्षुस् *m.* the eye. 418
चक्षुःश्रवस् *m.* serpent. 295
चञ्चरीक *m.* bee. 267
चञ्चल *a.* unsteady. 868
चञ्चला *f.* lightning. 176
चञ्चु *f.* beak. 200
चटु *n.* flattery. 562
चटुल *a.* unsteady. 868
चण्ड *a.* hot. 145
चण्डातक *n.* small petti-coat. 477
चण्डाल *m.* Cāṇḍāla. 797
चण्डिका *f.* N. of Pārvatī. 53
चण्डि *f.* N. of Pārvatī. 53
चतुर *m.* wise man. 591
चतुरङ्ग *n.* complete army consisting of elephants, chariots, cavalry and infantry. 706
चतुर्द्वार *n.* court-yard. 502
चतुर्भुज *m.* N, of Viṣṇu. 23
चतुर्मुख *m.* N. of Brahman. 16
चतुष्पथ *m.* crossway. 751
चत्वर *n.* court-yard. 500
चन्दन *n.* sandal. 485
चन्दनद्रुम *m.* sandal-tree. 288

चन्द्र *m.* camphor. 486
चन्द्र *m.* the moon. 132
चन्द्रमस् *m.* the moon. 132
चन्द्रशाला *f.* turret. 502
चन्द्रशेखर *m.* N. of Śiva. 38
चन्द्रहास *m.* sword. 724
चन्द्रिका *f.* moon-light. 138
चन्द्रोदय *m.* awning. 510
चन्द्रोद्योत *m.* moon-light. 138
चपल *a.* unsteady. 868
चपला *f.* lightning. 176
चमू *f.* army. 703
चम्पक *m.* campaka tree. 284
चय *m.* rampart. 735
चय *m.* collection, multitude. 831
चर *m.* spy. 690
चरण *m.* foot. 445
चरणायुध *m.* cock. 188
चरम *a.* last. 860
चराचर *n.* world. 207
चर्च (खर्व) *m.* one of nine treasures (of Kubera). 357
चर्मकार *m.* shoe-maker. 798
चर्मन् *n.* hide 672
चर्मन् *n.* shield. 721
चर्षणी *f.* disloyal woman. 393
चल *a.* unsteady. 868
चलचञ्चु *m.* bird Cakora. 186
चलन *m.* foot. 445
चलनक *n.* short petty-coat. 477
चाक्रिक *m.* oil-maker. 783
चाटु *n.* flattery. 562
चाण्डाल *m.* Cāṇḍāla. 797
चातक *m.* Cātaka. 179
चातक bird Cātaka. 917
चान्द्रि *m.* the planet Mercury. 147
चाप *m.* bow. 715
चामर *n.* chowrie. 683
चामीकर *n.* gold. 344
चार *m.* spy. 690.
चारु *a.* lovely, charming. 855
चार्चिक्य *n.* smearing. 467
चाष *m.* kind of bird. 190
चिकित्सक *m.* physician. 646
चिकित्सितज्ञ *m.* physician. 647
चिकुर *m.* hair. 406
चिखिल्ल *m.* mud. 816
चि(च)ञ्चरीक *m.* bee. 917
चित् *f.* intellect. 634
चित्त *n.* mind. 402
चित्तसमुन्नति *f.* pride, arrogance. 533
चित्र *n.* sectarial mark on the fore-head. 451
चित्र *n.* wonder. 529
चित्रक *m.* lion. 304
चित्रकाय *m.* tiger. 305
चित्रकार *m.* painter. 781
चित्रभानु *m.* the sun. 122
चित्रभानु *m.* fire. 332
चित्रशाला *f.* turret 502
चिन्तन *n.* reflection. 550
चिन्तन *n.* meditation. 631
चिन्ता *f.* anxiety. 552
चिबुक *n.* the chin. 423
चिरानन्द *m.* Brahman. 10
चिह्न *m.* banner. 317
चिह्न *n.* mask. 812
चीर *n.* bark. 672
चीवर *n.* garment. 468
चुन्दी *f.* bawd, femalc messenger. 390
चूडा *f.* hair on the top of the head. 411
चूडामणि *m.* crest-jewel. 447
चूत *m.* mango-tree. 286
चूर्ण *n.* fragrant powder. 480
चेट *m.* servant. 693
चेटिका *f.* femal servant. 389
चेटी *f.* female servant. 389
चेतन *m.* individual soul. 400
चेतना *f.* intelligence. 633
चेतस् *n.* mind. 402
चेल *n.* garment. 469
चैत्य *n.* temple. 652
चोच *n.* woody cassia ? 490
चोटी *f.* petty-coat. 477
चोद्य *n.* wonder, surprize. 529
चोल *m.* bodice. 476
चौर *m.* thief. 792
च्युत *p.p.* dropped, fallcn. 892

छ

छग *m*. goat. 330
छगल *m*. goat. 330
छत्र *n*. parasol. 682
छद *m*. leaf. 272
छदन *n*. leaf. 272
छदस् *n*. feather. 199
छद्म *m*. fraud, trick. 537
छन्द *m*. intention. 527
छन्दस् *m*. metrics. 649
छन्न *n*. secret. 542
छन्न *p. p*. concealed, hidden. 885
छल *n*. deceit, fraud. 537
छल *n*. pretext, pretence. 538
छवि *f*. light, lustre. 142
छवि *f*. beauty, splendour. 493
छाग *m*. goat. 330
छागवाहन *m*. fire. 336
छात्र *m*. pupil. 598
छादित *p.p*. concealed, hidden. 885
छाया *f*. beauty, splendour. 493
छायासुत *m*. the planet Saturn. 150
छित *p.p*. cut. 894
छिद्र *n*. hole. 846
छिद्रित *p.p*. pierced, bored. 895
छिन्न *p.p*. cut, divided. 894
छुरिका *f*. knife. 722
छेक *m*. citizen. 593
छेदित *p.p*. cut, divided. 894

ज

जगच्चक्षु *m*. the sun. 125
जगत् *m*. world. 207
जगती *f*. the earth. 213
जगत्प्राण *m*. wind. 203
जगन्नाथ *m*. the supreme being. 12
जघन *n*. the pundenda. 440
जघन्य *a*. last. 860
जङ्गल *n*. flesh. 787
जठर *n*. the belly. 435
जड *a*. cold. 144
जड *a*. fool. 594
जनंगम *m*. Cāṇḍāla. 797
जनक *m*. father. 378
जनताश्रय *m*. pavilian. 499
जनन *n*. family, race. 388
जनन *n*. birth, origin. 801
जननी *f*. mother. 379
जनपद *m*. country. 732
जनयितृ *m*. father. 378
जनयित्री *f*. mother. 379
जनार्दन *m*. N. of Viṣṇu. 23
जनि *f*. birth. 801
जनी *f*. wife. 375
जन्तु *m*. the individual soul. 400
जन्मन् *n*. birth, origin. 801
जन्य *n*. battle. 728
जन्यु *m*. individual soul. 401
जप *m*. muttered prayer. 639
जपा *f*. the china-rose. 284
जम्बुक *m*. jackal. 328
जम्बू *f*. N. of an island. 909
जम्भाराति *m*. epithet of Indra. 80
जयन्त *m*. N. of Indra's son. 89
जरा *f*. old age. 804
जराभीरु *m*. god of love. 63
जरीयस् *m*. old man. 804
जल *n*. water. 219
जलज *n*. lotus. 256
जलजीव *m*. water-animal. 248
जलद *m*. cloud. 173
जलधर *m*. cloud. 174
जलधिगा *f*. river. 230
जलनिधि *m* sea, ocean. 225
जलपति *m*. N. of Varuṇa. 108
जलमुक्सुहृत् *m*. peacock. 180
जलमुच् *m*. cloud 173
जलशायिन् *m*. N. of Viṣṇu. 30
जलाश्रय *m*. pond, tank. 250
जल्पित *p.p*. spoken. 887
जव *m*. speed. 874
जाङ्गल *n*. flesh. 787
जात *n*. collection. 835
जातरूप *n*. gold. 345
जातवेदस् *m*. fire. 333
जाती *f*. jasmine. 284
जातुधान *m*. demon. 115
जानकी *f*. N. of Sītā. 741
जानि *f*. wife. 375
जानु *m*. the knee. 444

जाप *m.* muttered prayer. 639
जाप्य *n.* a prayer to be muttered in low voice. 639
जामि *f.* sister. 387
जाम्बूनद *n.* gold. 346
जाया *f.* wife. 375
जाल *m.* collection, mass. 834
जालक *m.* window. 504
जालिक *m.* bird-catcher. 793
जालिका *f.* chain-armour. 713
जाल्म *m.* fool. 594
जाह्नवी *f.* N. of the Ganges. 231
जिनेश्वर *m.* Supreme Lord. 11
जिन *m.* Lord. 12
जिन *m.* epithet of Buddha. 14
जिष्णु *m.* epithet of Indra. 81
जिष्णु *m.* N. of Arjuna. 746
जिह्मग *m.* serpent. 291
जिह्वा *f.* the tongue. 726
जीमूत *m.* cloud. 175
जीवंजीव *m.* the bird cakora. 186
जीव *m.* the planet Jupiter. 147
जीव *m.* individual soul. 400
जीव *m.* agriculturist. 773
जीवन *n.* water. 220
जीवन *n.* livelihood. 754
जीवा *f.* bow-string. 716
जीवान्तक *m.* bird-catcher. 795
जीविका *f.* livelihood. 754
जीवित *n.* life. 802
जुगुप्सा *f.* censure, reproach. 615
जुम्बण *n.* a garland (worn round the neck etc.). 479
जेमन *n.* eating, food. 769
जैवातृक *n.* the moon. 134
जैन *m.* N. of a Darśana. 654
ज्ञ *m.* the planet Mercury. 147
ज्ञप्ति *f.* intellect. 633
ज्ञात *p.p.* known, understood. 889
ज्ञात *a.* well-known. 807
ज्ञान *n.* intellect. 634
ज्ञानिन् *m.* astrologer. 644
ज्या *f.* the earth. 213
ज्या *f.* bow-string. 716
ज्योति *f.* star. 140
ज्योति *m.* fire. 339
ज्योति *f.* lamp. 505
ज्योतिषिक *m.* astrologer. 645
ज्योतिर्विद् *m.* astrologer. 645
ज्योतिस् *n.* ray. 141
ज्योतिस् *m.* Jyotiṣ (a vedāṅga). 649
ज्योत्स्ना *f.* moon-light. 138
ज्वलन *m.* fire. 331
ज्वाला *f.* flame. 897
ज्वालाजिह्व *m.* fire. 340

झ

झल्लरी *f.* kind of drum. 501
झष *m.* fish. 243

ड

डिम्भ *m.* child. 382

ढ

ढक्का *f.* large drum. 580
ढौकनिका *f.* present. 608

त

तक्र *n.* butter-milk. 764
तक्षण *n.* disrespect. 617
तक्षन् *m.* carpenter. 779
तट *n.* bank. 238
तटिनी *f.* river. 227
तडाग *m.* lake. 251
तडित् *f.* lightning. 176
तडित्वत् *m.* cloud. 172
तत *n.* stringed musical instrument. 576
तति *f.* row, line. 837
तत्त्व *n.* truth. 635
तथागत *m.* epithet of Buddha. 173
तथ्य *n.* truth. 627
तनय *m.* son. 380
तनु *f.* body, 396
तनु *a.* small, little. 841
तनुत्र *n.* armour. 711
तनू *f.* body. 396
तनूनपात् *m.* fire. 337
तनूरुह *n.* wing. 199
तनूरुह *n.* hair on the body. 412

तन्तुल n. lotus-fibre. 265
तन्तुवाय m. tailor. 781
तन्तुवाय m. weaver. 782
तन्दुल m. rice. 752
तन्द्रा f. sleepishness. 541
तन्वी f. woman. 367
तपन m. the sun. 122
तपनीय n. gold. 346
तपस् n. penance. 629
तपस्या f. penance. 629
तपस्विन् m. ascetic. 600
तम m. N. of the planet Rāhu. 151
तमस् n. darkness. 160
तमालपत्र n. mark on the forehead. 451
तमिस्र n. darkness. 161
तम्पा f. cow. 323
तम्बा f. cow. 323
तर m. speed. 874
तरङ्ग m. wave. 235
तरङ्गिणी f. river. 227
तरणि m. the sun. 122
तरणि f. boat. 240
तरण्ड m. raft. 241
तरल m. central gem of a necklace. 458
तरल a. unsteady. 868
तरवारि f. sword. 723
तरस् n. vigour. 699
तरी f. boat. 240
तरु m. tree. 281
तरुण m. a youth. 803
तर्कुक m. suppliant. 622
तर्जन n. redicule. 557
तर्ष m. desire. 532
तल्प m. bed. 308
तविष m. heaven. 76
तस्कर m. thief. 792
ताडङ्क m. ornament for the ear. 453
ताडपत्र n. ornament for the ear. 453
ताण्डव n. dancing (in general). 567
तात m. father. 378
तान m. a musical term. 574
तापन m. N. of one of the five arrows of cupid. 64
तापस m. ascetic. 666
तामरस n. lotus. 254
तामस n. darkness. 161
ताम्बूल n. tāmbūla. 455
ताम्र a. red. 822
ताम्रचूड m. cock. 187
ताम्राक्षी f. cuckoo. 182
तार n. silver. 348
तार a. high (as a note). 572
तारका f. pupil of the eye. 419
तारकारि m. N. of Kārttikeya. 68
तारा f. star. 140
तारुण्य n. youth. 803
तार्क्ष्य m. N. of Garuḍa. 193
ताल m. beating time (in music). 572
तालवृन्तक n. fan. 492
ताविष m. heaven. 76
तिक्त a. pungent. 821
तिग्म a. hot. 145
तितिक्षा f. forbearance. 629
तिमिंगिल m. fish. 245
तिमि m. fish. 244
तिमिर n. darkness. 160
तिमिरारि m. the sun. 131
तिरस्क्रिया f. disrespect. 616
तिरोहित p.p. concealed, hidden. 885
तिलक n. mark on the fore-head. 451
तिलोत्तमा f. N. of an apsaras. 95
तीक्ष्ण a. hot. 145
तीक्ष्ण m. poison. 297
तीक्ष्ण a. pungent. 821
तीक्ष्ण a. sharp. 900
तीक्ष्णांशु m. the sun. 128
तीर n. bank. 238
तीर्थंकर m. the supreme lord. 12
तीर्थवाक m. hair. 407
तीव्र a. hot. 145
तीव्र a. dreadful. 851
तीव्र a. excessive. 875
तुङ्ग a. high, lofty. 845
तुच् m. f. offspring. 385
तुच्छ a. little. 840
तुण्ड n. the mouth. 414
तुन्द n. the belly. 435
तुन्दकूपिका f. cavity of the navel. 436
तुरग m. elephant. 310
तुरङ्ग m. horse. 310

तुरङ्गम *m.* horse. 310
तुराषाट् *m.* N. of Indra. 85
तुरुष्क *m. pl.* N. of a people, the Turks. 737
तुला *f.* comparison. 864
तुलाकोटि *f.* anklet. 464
तुवर *a.* astringent, 819
तुषार *a.* cold. 144
तुष्टि *f.* satisfaction. 522
तूण *m.* quiver. 717
तूणीर *m.* quiver. 717
तूर *m.* kind of musical instrument. 575
तूर्ण *a.* quick. 873
तूर्य *n.* kind of musical instrument. 575
तूलिका *f.* (cotton) bed. 508
तूष्णीम् *ind.* in silence. 550
तृट् *f.* desire. 532
तृट् *f.* thirst. 770
तृषा *f.* thirst. 770
तृष्णा *f.* desire. 531
तेजस् *n.* light, lustre. 142
तेजित *a.* sharp. 900
तेमन *n.* sense, condiment. 768
तैलिक *m.* oil-man. 783
तैलपर्णिक *n.* sandal. 289
तैलिन् *m.* oil-man. 783
तोक *n.* offspring. 385
तोकक *m.* cātaka bird. 179
तोय *n.* water. 219
त्यक्त *a.* abandoned. 882
त्याग *m.* gift. 620
त्रपा *f.* bashfulness. 517
त्रय *n.* triad. 829
त्रयी *f.* triad. 829
त्रयीतनु *m.* the sun. 122
त्रातृ *a.* protector. 808
त्रास *m.* fear. 540
त्रिक *n.* back-bone. 437
त्रितय *n.* triad. 829
त्रिदश *m.* god. 69
त्रिदिव *n.* heaven. 75
त्रिदिवेश *m.* god. 72
त्रिपथगा *f.* the Ganges. 232
त्रिपुरान्तक *m.* N. of Śiva. 45
त्रियामा *f.* night. 758
त्रिलोचन *m.* N. of Śiva. 39
त्रिवलि *f.* three folds or wrinkles of skin above the navel. 436
त्रिविक्रम *m.* N. of Viṣṇu. 28
त्रिविष्टप *n.* heaven. 75
त्रिस्रोतस् *f.* the Ganges. 231
त्रोटि *f.* beak. 200
त्र्यम्बक *m.* N. of Śiva. 38
त्वक् *n.* hide. 672
त्वरित *a.* quick. 873
त्विष् *f.* light, lustre. 142

द

दंश *m.* tooth. 425
दंश *m.* armour. 711
दक्ष *a.* skilful. 592
दक्षिणदिक्पति *m.* N. of Yama. 111
दक्षिणा *f.* the South. 170
दग्ध *p.p.* burnt. 897
दण्ड *m.* lotus-stalk. 295
दण्ड *m.* army. 703
दण्डभृत् *m.* N. of Yama. 112
दधि *m.* curds. 762
दधि *m.* N. of an ocean. 911
दनुज *m.* demon. 114
दन्त *m.* tooth. 425
दन्तवस्त्र *n.* the lip. 424
दन्तशठ *a.* sour, acid. 820
दन्तशूक *m.* serpent. 291
दन्तावल *m.* elephant. 307
दन्तिन् *m.* elephant. 307
दभ्र *a.* little, small. 840
दमुनस् *m.* fire. 338
दम्पती *m. du.* husband and wife. 387
दम्भ *m.* deceit, cheating. 537
दया *f.* compassion. 525
दयित *m.* husband, lover. 371
दयिता *f.* wife. 377
दयितापती *m. du.* husband and wife. 387
दर *m.* fear. 540
दरद *m.* poison. 299
दरी *f.* cave, valley. 673
दर्दुर *m.* frog. 246
दर्प *m.* pride, arrogance. 534

क *m*. god of love. 60
ण *m*. mirror. 492
ंकिर *m*. serpent. 292
n. leaf. 272
n. part, piece. 839
ळित *n*. full-blown flower. 276
ा *m*. forest-conflagration. 342
ाकन्धर *m*. epithet of Rāvaṇa. 742
ान *m*. tooth. 425
ाबल *n*. epithet of Buddha. 14
यु *m*. oppressor. 702
यु *m*. thief. 792
न *m*. fire. 331
क्षायणी *f*. epithet of Pārvatī. 54
डिम *m*. pomegranate tree. 287
तृ *a*. munificent. 808
न *n*. gift. 620
नव *m*. demon. 113
नवारि *m*. god. 72
मन् *n*. garland. 466
मोदर *m*. N. of Viṣṇu. 22
र *m*. *pl*. wife. 375
ारक *m*. son. 380
ारकर्मन् *n*. marriage. 369
ारित *p*. *p*. torn, rent. 895
ारिद्र *n*. poverty. 759
ारुण *a*. dreadful. 851
ाल *n*. wine, liquor. 786
ाव *m*. forest. 279
ाव *m*. forest-conflagration. 342
ाशरथि *m*. epithet of Rāma. 739
ास *m*. servant. 693
ास *m*. fishmerman. 793
ासी *f*. female-servant. 389
ासेर *m*. camel. 324
िक् *f*. quarter. 168
िक्करी *f*. girl. 384
िग्ध *p*. *p*. smeared. 878
िग्वासस् *m*. N. of Śiva. 46
िन *p*. *p*. cut, divided. 894
िनिसुत *m*. demon. 114
िन *n*. day. 156
िन *n*. day, measure of time. 162
िनकर *m*. the sun. 131
दिनेश्वर *m*. the sun. 120
दिव *n*. day. 156
दिवन् *m*. day. 156
दिवस *m*. day. 156
दिवस्पति *m*. Indra. 80
दिवाकर *m*. the sun. 125
दिवाकीर्त्ति *m*. barbar. 777
दिवाकीर्त्ति *m*. cāṇḍāla. 797
दिविषद् *m*. god. 73
दिवौकस् *m*. god. 76
दिशा *f*. quarter. 168
दिष्ट *n*. fate. 524
दीक्षित *m*. pupil. 598
दीधिति *f*. ray. 140
दीप *m*. lamp. 505
दीप्ति *f*. light, lustre. 143
दीर्घ *a*. long. 844
दीर्घपृष्ठ *m*. serpent. 293
दीर्घिका *f*. lake. 249
दुकूल *n*. fine garment. 470
दुगुल *n*. fine cloth. 470.
दुगूल *n*. fine cloth. 470
दुग्ध *n*. milk 762
दुन्दुभि *f*. kettle-drum. 580
दुरित *m*. sin. 625
दुरोदर *n*. gambling. 790
दुर्ग *m*. fort. 735
दुर्गा *f*. N. of Pārvatī. 52
दुर्जन *m*. villain. 809
दुर्वर्ण *n*. silver. 348
दुर्हृद् *m*. enemy. 702
दुलि *f*. tortoise. 247
दुश्च्यवन *m*. Indra. 80
दुहितृ *f*. daughter. 381
दुःकृत *n*. sin. 625
दुःख *n*. pain. 553
दूत *m*. messenger. 691
दूती *f*. female messenger. 390
दूर *a*. distant, remote. 867
दृढ *a*. excessive. 851
दृढ *a*. firm. 871
दृप्त *a*. proud. 811
दृश् *f*. the eye. 419
दृषद् *f*. stone. 815
दृष्टि *f*. the eye. 419
देव *m*. god. 69

देवकीनन्दन *m.* N. of Viṣṇu. 32
देवगृह *n.* temple. 652
देवतर्पण *n.* sacrifice. 671
देवता *f.* god. 69
देवन *m.* die. 791
देवनन्दिन् *m.* N. of the door-keeper of Indra. 93
देवराज *m.* Indra. 86
देववल्लभ *m.* sandal-powder. 490
देवाधिदेव *m.* supreme being. 11
देवालय *m.* temple. 652
देवी *f.* epithet of Pārvatī. 54
देश *m.* region, country. 732
देश्य *m.* species of horse. 312
देह *m.* body. 396
देहिन् *m.* individual soul. 400
दैत्य *m.* demon. 113
दैत्यगुरु *m.* N. of the preceptor of the demons. 149
दैत्यदेव *m.* wind. 205
दैत्यरिपु *m.* N. of Viṣṇu. 22
दैत्येन्द्र *m.* demon. 114
दैव *n.* fate. 524
दैवज्ञ *m.* astrologer. 644
दोला *f.* swing. 315
दोषज्ञ *m.* wise man. 590
दोषज्ञ *m.* physician. 647
दोषा *f.* night. 159
दोस् *m. n.* arm. 427
दौलेय *m.* tortoise. 247
दौवारिक *m.* door-keeper. 689
द्युति *f.* light, lustre. 142
द्युति *f.* beauty, lustre. 493
द्युमणि *m.* the sun. 129
द्युम्न *n.* wealth. 351
द्यूत *n.* gambling. 790
द्यूतकार *m.* gambler. 789
द्यो *f.* heaven. 76
द्यो *f.* the sky. 118
द्रङ्ग *m.* town. 733
द्रव *m.* sport. 515
द्रविण *n.* wealth. 351
द्रव्य *n.* wealth. 351
द्रु *m.* tree. 283
द्रुघण *m.* mace. 725
द्रुत *n.* quick (a time in music). 571
द्रुम *m.* tree. 281
द्रुहिण *m.* epithet of Brahman. 16
द्रोणि *f.* boat. 240
द्रौपदी *f.* Draupadī. 747
द्वन्द्व *n.* battle. 729
द्वन्द्वचर *m.* bird cakravāka. 184
द्वय *n.* pair. 828
द्वयवादिन् *m.* epithet of Buddha. 14
द्वयी *f.* pair. 828
द्वादशात्मन् *m.* the sun. 123
द्वारकेश्वर *m.* N. of Viṣṇu. 36
द्वारपाल *m.* door-keeper. 689
द्विज *m.* bird. 195
द्विज *m.* tooth. 425
द्विज *m.* brahmin. 668
द्विजन्मन् *m.* brahmin. 669
द्विजराज *m.* the moon. 133
द्विजाति *m.* brahmin. 668
द्विजिह्व *m.* serpent. 292
द्विजिह्व *n.* slanderer. 809
द्वितीया *f.* wife. 377
द्विप *m.* elephant. 307
द्विरद *m.* elephant. 308
द्विरेफ *m.* bee. 266
द्विष् *m.* or द्विषद् enemy. 700
द्वीपवती *f.* river. 230
द्वीपिन् *m.* tiger. 305
द्वैत *n.* pair. 829
द्वैमातुर *m.* epithet of Gaṇeśa. 6

ध

धनंजय *m.* fire. 332
धनंजय *m.* N. of Arjuna. 745
धन *n.* wealth. 351
धनद *m.* N. of Kubera. 101
धनाधिप *m.* N. of Kubera. 101
धनुस् *n.* bow. 715
धनेश्वर *m.* rich person. 758
धन्व *n.* bow. 715
धमनी *f.* the neck. 432
धम्मिल *m.* braided hair. 409
धर *m.* mountain. 216
धरणी *f.* the earth. 209
धरा *f.* the earth. 209

धरित्री *f.* the earth. 209
धर्म *m.* religion. 623
धर्म *m.* nature, form. 907
धर्मराज *m.* N. of Yama. 109
धर्मशास्त्र *n.* religious law. 651
धर्मात्मज *m.* epithet of Yudhiṣṭhira. 743
धव *m.* husband. 370
धवल *a.* white. 823
धातृ *m.* N. of Brahman. 17
धात्री *f.* the earth. 210
धान्य *n.* grain. 752
धामन् *n.* ray. 141
धामन् *n.* house. 496
धामपति *m.* the sun. 129
धारणा *f.* boundary. 559
धारणा *f.* meditation. 631
धाराधर *m.* cloud. 174
धार्त्तराष्ट्रक *m.* kind of swan. 192
धिक् *in.* interjection of censure. 557
धिषण *m.* epithet of Bṛhaspati. 148
धिषणा *f.* intellect. 632
धिष्ण्य *n.* star. 140
धिष्ण्य *n.* house. 496
धी *f.* intellect. 632
धीमत् *m.* learned man. 588
धीवर *m.* fisherman. 793
धुनी *f.* river. 227
धूत *a.* trembling, shaking. 869
धूमध्वज *m.* fire. 340
धूमयोनि *m.* cloud. 174
धूर्जटि *m.* N. of Śiva. 45
धूर्त्त *m.* wicked person. 810
धूलि *m. f.* dust. 816
धृति *f.* satisfaction. 522
धृष्टा *f.* disloyal woman. 393
धेनु *f.* cow. 323
धैवत *m.* a musical note. 570
धोरण *n.* vehicle. 316
धौत *a.* washed, cleaned. 862
ध्यान *n.* meditation. 631
ध्रुव *m.* N. of Brahman. 17
ध्रुव *m.* Dhruva. 152
ध्रुव *a.* permanent, constant. 867
ध्वज *m.* motion 316
ध्वज *m.* flag. 317
ध्वजिनी *f.* an army. 704
ध्वनि *m.* sound. 640
ध्वान *n.* sound. 640
ध्वान्त *n.* darkness. 160
ध्वान्तराति *m.* the sun. 130

न

नक्तक *m.* ragged cloth. 474
नक्र *m.* crocodile. 248
नक्र *n.* nose. 417
नक्षत्र *n.* star. 139
नक्षत्रेश *m.* the moon. 134
नख *m.* finger-nail. 430
नखर *m.* finger-nail. 430
नखरायुध *m.* lion. 303
नग *m.* mountain. 215
नग *m.* tree. 283
नगर *n.* town. 733
नगरी *f.* town. 733
नगौकस् *m.* bird. 197
नति *f.* bow. 601
नदी *f.* river. 227.
नदीश्वर *m.* sea, ocean. 226
नद्ध *p. p.* tied, fastened. 896
नन्दन *n.* Indra's garden. 91
नन्दन *m.* son. 380
नन्दनन्दन *m.* N. of Viṣṇu. 35
नभस् *m.* sky. 117
नभस्वत् *m.* wind. 203
नभोमणि *m.* the sun. 129
नभोम्बुप *m.* bird cātaka. 179
नभ्राट् *m.* cloud. 175
नमस्कार *m.* bow. 602
नमस्क्रिया *f.* obeisance. 603
नमस्या *f.* obeisance. 603
नमुचिद्विट् *m.* N. of Indra. 84
नयन *n.* the eye. 418
नर *m.* man. 360
नरकान्तकृत् *m.* N. of Viṣṇu. 32
नरदेव *m.* king. 676
नरवाहन *m.* N. of Kubera. 104
नरेन्द्र *m.* king. 678
नरेश्वर *m.* king. 677
नर्त्तन *n.* dance. 567
नर्मन् *n.* sport. 515

नलिन *n.* lotus. 255
नलिनी *f.* lotus plant. 260
नवनीत *n.* butter. 763
नाक *m.* heaven. 75
नाकनायक *m.* N. of Indra. 81
नाकिन् *m.* god. 70
नाग *m.* serpent. 294
नाग *m.* elephant. 308
नागरिक *m.* citizen. 593
नागलोक *m.* pātāla. 268
नागी *f.* N. of a quarter. 171
नाटक *n.* dance (?) 567
नाटिका *f.* dance (?) 567 n
नाट्य *n* dancing. 561
नाथ *m.* husband. 370
नाथ *m.* lord. 680
नाद *m.* sound (in general) 566
नाद *m.* sound. 640
नापित *m.* barber. 777
नाभि *f.* navel. 436
नाभिभू *m.* N. of Brahman. 18
नामधेय *n.* name. 618
नामन् *n.* name. 618
नायक *m.* husband. 373
नायक *m.* central gem of a necklace. 458
नायक *m.* lord 681
नारद *m.* son of Brahman. 20
नारद *m.* N. a of divine sage. 94
नाराच *n.* arrow. 720
नारायण *m.* N. of Viṣṇu. 22
नारी *f.* woman. 362
नाल *n.* lotus-stalk. 265
नालीक *n.* lotus. 258
नाविक *m.* helmsman. 242
नासा *f.* nose. 417
नासाग्रपुष्प *n.* nose-ornament. 454
नासिका *f.* nose. 417
निकट *a.* near. 865
निकर *m.* collection, multitude. 831
निकाय *m.* heap, multitude. 836
निकुञ्ज *m.* bower. 280
निकुरम्ब *n.* collection, multitude. 833
निकेतन *n.* house. 496
निखिल *a.* all, whole. 838
निगड *m.* chain. 813
निगडित *a.* bound, tied. 896
निगम *m.* road. 318
निगम *m.* town, city. 734
निगरण *m.* the throat. 426
निचय *m.* heap, multitude. 836
निचित *a.* covered. 878
नितम्ब *m.* buttocks, a woman's waist. 440
नितम्बिनी *f.* woman. 363
नित्य *a.* permanent, constant. 867
निदान *n.* cause. 643
निद्रा *f.* sleep. 541
निद्राण *n.* closed flower. 277
निधीश *m.* N. of Kubera. 104
निधुवन *n.* sexual enjoyment. 514
निनद *m.* sound. 641
निनाद *m.* sound. 641
निन्दा *f.* reproach, censure. 615
निपान *n.* tank. 250
निपुण *m.* clever man. 592
निबिड *a.* thick, dense. 871
निभ *n.* pretext, pretence. 538
निमित्तविद् *m.* astrologer. 644
निम्न *a.* low. 845
निम्नगा *f.* river. 227
नियति *f.* fate. 524
नियन्तृ *m.* charioteer. 710
नियम *m.* penance. 629
नियमपालन *n.* vow. 630
नियोग *m.* order. 609
निरक्षर *a.* fool. 595
निरञ्जन *m.* Brahman. 10
निरर्थक *a.* vain, useless. 556
निरस्त *p. p.* thrown. 891
निरुक्तिः *f.* the Nirukta or science of etymology. 649
निर्ग्रन्थ *m.* saint. 601
निर्घोष *m.* sound. 640
निर्जर *m.* god. 69
निर्झरिणी *f.* river. 229
निर्णय *m.* determination. 903
निर्णिक्त *a.* washed, cleaned. 862
निर्णेजक *m.* washerman. 782
निर्देश *m.* order, command. 609
निर्धन *a.* poor. 759

निर्बुद्धि *a.* fool. 595
निर्भर *a.* excessive. 875
निर्मल *a.* clear. 862
निर्माण *n.* creation. 908
निर्मित *a.* created. 881
निर्यामक *m.* helmsman. 242
निर्वाण *n.* final emancipation. 656
निर्वाद *m.* blame, reproach. 615
निर्वृत *a.* accomplished. 881
निर्वृति *f.* satisfaction. 522
निर्ह्राद *m.* sound. 641
निलय *m.* house. 495
निलिम्प *m.* god. 70
निलिम्पिका *f.* cow. 323
निवसन *n.* under-garment. 478
निवह *m.* collection. 830
निवास *m.* house. 496
निवेश *m.* town. 733
निशा *f.* night. 158
निशाकर *m.* the moon. 134
निशानाथ *m.* the moon. 135
निशान्त *n.* house. 497
निशावेदिन् *m.* cock. 188
निशित *a.* sharp. 900
निशीथिनी *f.* night. 159
निश्चय *m.* truth. 635
निश्चय *m.* determination. 903
निषङ्ग *m.* quiver. 717
निषध *m.* a musical note. 570
निषाद *m.* cāṇḍāla. 797
निषादिन् *m.* elephant-driver. 709
निष्ठुर *a.* harsh. 850
निष्णात *a.* clever. 592
निष्पन्न *a.* accomplished. 881
निसर्ग *m.* nature. 528
निस्तल *n.* circle. 901
निस्त्रिंश *m.* sword. 723
निस्वन *n.* sound. 640
निःकुट *n.* pleasure-garden. 279
निःफल *a.* useless. 556
निःश्रेयस *n.* final emancipation. 656
निःस्व *a.* poor. 759
नीच *m.* low man. 799
नीच *m.* wicked person. 810
नीच *a.* low. 845
नीडनिलय *m.* bird. 198
नीर *n.* water. 219
नीरजिनी *f.* lotus plant. 261
नीरन्ध्र *a.* dense, thick. 871
नीरस *a.* dry. 899
नील *n.* sapphire. 350
नील *m.* kind of bird. 190
नील *m.* one of the nine treasures of Kubera. 357
नीलकण्ठ *m.* N. of Śiva. 44
नीलकण्ठ *m.* peacock. 180
नीललोहित *m.* N. of Śiva. 44
नीलोत्पल *n.* lotus. 263
नीवी *f.* knot of an under-garment. 479
नीवी *f.* capital, principal. 755
नीवृत् *m.* country. 732
नुति *f.* praise. 612
नुन्न *a.* dispelled. 891
नूत (?) 286
नूपुर *n.* anklet. 464
नृ *m.* man. 361
नृत्य *n.* dance. 565, 567
नृप *m.* king. 675
नृपति *m.* king. 675
नृपस्त्री *f.* queen. 686
नृपासन *n.* royal throne. 683
नेतृ *m.* lord. 681
नेत्र *n.* the eye. 418
नेत्ररोमन् *n.* eye-lash. 422
नेत्राम्बु *n.* tear. 547
नेपथ्य *n.* dress. 471
नैगम *m.* merchant. 749
नैयायिक *m.* naiyāyika. 655
नैर्ऋत *m.* demon. 115
नैर्ऋति *f.* south-west. 170
नौ *f.* boat. 240
नौका *f.* boat. 240
न्यक् low. 845

प

पक्वान्न *n.* sweet-meat. 766
पक्षति *f.* root of a wing. 200
पक्षस् *n.* feather. 199
पक्षिन् *m.* bird. 195
पक्षिराज *m.* N. of Garuḍa. 494

पक्ष्मन् *n.* eye-lash. 422
पङ्क *n.* sin. 625
पङ्क *m.* mud. 816
पङ्कज *n.* lotus. 258
पङ्कजिनी *f.* lotus-plant. 261
पङ्केरुह *n.* lotus. 257
पङ्क्ति *f.* line, row. 837
पञ्चजन *m.* man. 361
पञ्चम *m.* a musical note. 569
पञ्चशर *m.* god of love. 57
पञ्चशाख *m.* hand. 428
पञ्चानन *m.* lion. 304
पट *m.* garment. 469
पटल *m.* heap, multitude. 834
पटवासक *m.* perfumed powder. 480
पटु *a.* hot. 145
पटु *m.* learned man. 591
पटोत्तम *n.* very fine cloth 470
पट्टकूल *n.* very fine cloth 470
पट्टराज्ञी *f.* chief queen. 687
पठ *m.* study. 638
पठन *n.* study. 638
पण *m.* gambling. 790
पणाङ्गना *f.* harlot. 390
पण्डा *f.* intellect. 633
पण्डित *m.* learned man. 588
पण्य *n.* commodity. 753
पण्यस्त्री *f.* harlot, courtezan. 391
पण्याजीव *m.* merchant. 750
पतंग *m.* the sun. 121
पतग *m.* bird. 197
पतत् *m.* bird. 196
पतत्र *n.* wing. 199
पतत्रिन् *m.* bird. 196
पताका *f.* banner. 317
पताकिनी *f.* army. 705
पति *m.* husband. 370
पति *m.* lord. 680
पतित *p.p.* fallen. 892
पतिव्रता *f.* chaste and virtuous wife. 389
पत्तन *n.* town, city. 734
पत्ति *m.* foot-soldier. 694
पत्नी *f.* wife. 374
पत्र *n.* wing. 199
पत्र *n.* leaf. 272
पत्र *n.* vehicle. 316
पत्र *n.* letter. 561
पत्रभङ्गी *f.* mark on the forehead. 452
पत्ररथ *m.* bird. 197
पत्रलता *f.* mark on the forehead 452
पत्रलेखा *f.* mark on the forehead 452
पत्रिका *f.* letter. 561
पत्रिन् *m.* bird. 196
पत्रिन् *m.* arrow. 718
पथिक *m.* traveller. 691
पथिन् *m.* road. 318
पथ्या *f.* road, way. 319
पद् *m.* foot. 445
पदग *m.* foot-soldier. 694
पदवी *f.* road. 318
पदाति *m.* foot-soldier. 694
पदातिक *m.* foot-soldier. 694
पद्धति *f.* road, 318
पद्म *n.* lotus. 253
पद्म *n.* one of the nine treasures (of Kubera). 356
पद्मनाभ *m.* N. of Viṣṇu. 25
पद्मनाभादियोनि *m.* N. of brahman. 19
पद्मबन्धु *m.* the sun. 130
पद्मा *f.* N. of Lakṣmī. 49
पद्माकर *m.* lake. 252
पद्मिनी *f.* lotus plant. 260
पद्मिनीपति *m.* the sun. 129
पन्नग *m.* serpent. 290
पयस् *n.* water. 220
पयस् *n.* milk. 762
पयोधर *m.* female breast. 434
परंज्योतिस् *m.* brahman. 9
पर *m.* enemy. 700
पर *a.* best. 858
पर *a.* distant, remote. 867
परपुष्टा *f.* cuckoo. 182
परब्रह्मन् *n.* Brahman. 9
परभृता *f.* cuckoo. 182
परम *m.* Brahman. 10
परमात्मन् *m.* Brahman. 9
परमान्न *n.* rice boiled in milk. 765
परमार्थ *m.* truth. 635
परमेश्वर *m.* Brahman. 10
परमेष्ठिन् *m.* N. of Brahman. 16

रम्परा *f.* tradition. 611
रशु *m.* axe. 726
रश्वध *m.* axe. 726
राक्रम *m.* valour. 698
राग *n.* pollen of a flower. 271
रार्ध्य *a.* best, excellent. 858
रिकर *m.* retinue. 688
रिकर्मन् *n.* decoration. 491
रिग्रह *m.* wife. 375
रिचर्या *f.* worship, attendance. 604
रिच्छद *m.* retinue. 688
रिणय *m.* marriage. 368
रिदेवन *n.* cry, bewailment. 546
रिधान *n.* under-garment. 473
रिपण *m.* capital, principal. 755
रिपन्थिन् *m.* enemy, 702
रिबर्ह *m.* retinue. 688
रिभव *m.* disrespect. 616
रिभाषण *n.* reproof. 558
रिमल *m.* perfume, fragrance. 482
रिरक्षिन् *m.* ascetic. 666
रिरम्भ *m.* embrace. 512
परिवापन *n.* shaving. 778
परिवार *m.* retinue. 688
परिवृढ *m.* lord. 680
परिव्राज् *m.* ascetic. 666
परिव्राजक *m.* ascetic. 666
परिषत् *f.* assembly. 684
परिष्वङ्ग *m.* embrace. 511
परीत *a.* encompassed. 878
परेतराज् *m.* N. of Yama. 109
पर्जन्य *m.* cloud. 175
पर्ण *n.* leaf. 272
पर्यङ्क *m.* bed-stead. 507
पर्यन्त *m.* edge, limit. 902
पर्वत *m.* mountain. 215
पर्वन् *n.* festival. 653
पर्शु *m.* axe. 726
पर्शुपाणि *m.* N. of Gaṇeśa. 5
पर्षद् *f.* assembly. 685
पल *n.* measure of time. 162
पल *n.* flesh. 787
पलाद *m.* demon. 116
पलाद *m.* leaf. 272
पलाश *a.* green. 825
पलाशिन् *m.* tree. 782
पल्यङ्क *m.* bed-stead. 507
पल्लव *m.* leaf. 273
पल्वल *n.* lake. 252
पवनाशन *m.* serpent. 292
पवन *m.* wind. 203
पवमान *m.* wind. 204
पवित्र *a.* pure, secred. 861
पवित्रा *f.* the Ganges. 233
पशु *m.* goat. 330
पशुपति *m.* N. of Śiva. 41
पश्चात्ताप *m.* repentence. 551
पश्चिम *a.* last. 860
पश्चिमदिक्पति *m.* epithet of Varuṇa. 108
पश्चिमा *f.* the west 170
पश्चिमाञ्चल *n.* garment. 473
पांशु (सु) *f.* dust. 816
पांशुला *f.* unchaste woman. 392
पाक *m.* child. 382
पाकशासन *m.* epithet of Indra. 77
पाचन *a.* sour. 820
पाञ्चाली *f.* N. of Draupadī. 747
पाटच्चर *m.* thief. 792
पाटल *a.* red. 822
पाटित *p. p.* broken, torn. 895
पाठ *m.* study. 638
पाठक *m.* teacher. 596
पाठीन *m.* fish. 245
पाणि *m.* hand. 428
पाणिगृहीता *f.* wife. 376
पाणिग्रहण *n.* marriage. 369
पाणिपीडन *n.* marriage. 368
पाण्डु *a.* white. 824
पाण्डुर *a.* white, 824
पातक *n.* sin. 624
पात्र *n.* pot, vessel. 753
पाथ *m.* water. 220
पाद *m.* ray. 141
पाद *m.* foot. 445
पादकटक *n.* anklet. 464
पादप *m.* tree. 281
पादुका *f.* shoe. 796
पादू *f.* shoe. 796
पादूकृत् *m.* shoe-maker. 796
पानीय *n.* water. 219

पान्थ *m.* traveller. 691
पाप *n.* sin. 624
पाप *m.* wicked person. 810
पाप्मन् *m.* sin. 624
पामर *m.* low man. 799
पायस *n.* rice boiled in milk. 765
पायु *m.* anus. 443
पारसीक *m. pl.* Persians. 737
पारावार *m.* sea, ocean. 226
पाराशरिन् *n.* religious mendicant. 667
पारिजात *m.* N. of a heavenly tree. 97
पारियात्रि (त्र) क *m.* N. of a mountain. 914
पारीन्द्र *m.* lion. 302
पार्थ *m.* N. of Arjuna. 745
पार्थिव *m.* king. 675
पार्वती *f.* N. of Pārvatī. 51
पार्वतीसुत *m.* epithet of Kārttikeya. 65
पार्श्व *a.* near. 865
पालाश *a.* green. 825
पावक *m.* fire. 335
पाशक *m.* die. 791
पाशभृत् *m.* epithet of Varuṇa. 107
पाशिन् m. epithet of Varuṇa. 108
पाश्चात्य *a.* last. 860
पाषण्डिन् *m* imposter. 667
पाषाण *m.* stone. 815
पिकी *f.* cuckoo. 182
पिचण्ड *m.* the belly. 435
पिण्ड *n.* the body. 398
पिण्डिका *f.* the calf of the leg. 444
पितामह *m.* epithet of Brahman. 15
पितृ *m.* father. 878
पितृपति *m.* N. of Yama. 111
पिनाकिन् *m.* N. of Śiva. 42
पिपासा *f.* thirst. 770
पिशाच *m.* goblin. 180
पिशित *n.* flesh. 787
पिशुन *m.* villain, slanderer. 809
पिष्टात (प) *m.* perfumed powder. 480
पिहित *p.p.* covered, concealed. 885
पीठ *n.* seat. 506
पीडा *f.* agony, pain. 553
पीत *a.* yellow. 825
पीताम्बर *m.* N. of Viṣṇu. 25
पीयूष *n.* nectar. 87
पीलु *m.* elephant. 309
पुंश्चली *f.* harlot, unchaste woman. 393
पुंश्चिह्न *n.* the penis. 442
पुंगव *a.* best, excellent. 858
पुञ्ज *m.* heap, multitude. 835
पुटभेदन *n.* town, city. 734
पुण्डरीक *n.* lotus. 259
पुण्डरीक *m.* lion. 304
पुण्डरीकाक्ष *m.* N. of Viṣṇu. 24
पुण्ड्र *n.* a sectarial mark on the forehead. 451
पुण्य *n.* religion. 623
पुण्यजन *m.* demon. 116
पुण्यजनेश्वर *m.* N. of Kubera. 103
पुत्र *m,* son. 380
पुत्री *f.* daughter. 381
पुद्गल *n.* the body. 398
पुनर्भव *m.* finger nail. 431
पुनर्भव *m.* final beatitude. 657
पुनर्भविन् *m.* the individual soul. 401
पुमान् *m.* man. 361
पुरंदर *m.* N. of Indra. 77
पुर *m.* the body. 389
पुर *n.* town. 733
पुरद्वार *n.* city-gate. 736
पुरन्ध्री *f.* woman. 367
पुरभिद् *m.* N. of Śiva. 44
पुराण *n.* the purāṇa. 651
पुराणपुरुष *m.* N. of Viṣṇu. 30
पुरी *f.* town. 733
पुरुष *m.* man. 361
पुरुष *m.* the individual soul. 401
पुरुषोत्तम *m.* N. of Viṣṇu. 24
पुरुहूत *m.* epithet of Indra. 79
पुरोगामिन् *m.* foot-soldier. 694
पुलक *m.* thrill, bristling of hairs. 548
पुलिन *n.* sandy beach. 238
पुलिन्द *m.* man of a Bhil tribe. 800
पुलोमजा *f.* N. of Indra's wife. 87
पुलोमारि *m.* N. of Indra. 85
पुष्कर *n.* the sky. 118
पुष्कर *n.* water. 221
पुष्कर *n.* lotus. 253
पुष्कर *m.* kind of drum. 579

पुष्कर *m. n.* one of the seven dvīpas. 910
पुष्करिणी *f.* pool, pond. 250
पुष्कल *a.* much. 842
पुष्प *n.* flower. 270
पुष्पधन्वन् *m.* god of love. 59
पुष्पजंरजस् *n.* pollen. 271
पुष्परस *m.* flower-juice, honey. 271
पुष्पलिट् *m.* bee. 268
पुष्पेषु *m.* god of love. 62
पुस्तक *n.* book. 637
पूग *m.* heap, multitude. 834
पूजा *f.* worship. 606
पूज्य *a.* venerable. 805
पूत *a.* pure, sacred. 861
पूप *m.* kind of bread. 768
पूपा *f.* kind of bread. 768
पूर् *f.* town. 733
पूरित *a.* complete, filled. 876
पूरुष *m.* man, 361
पूर्ण *a.* complete, filled. 876
पूर्णता *f.* boundry. 559
पूर्व *a.* first. 859
पूर्वदेव *m.* demon. 114
पूर्वा *f.* the East. 170
पूषन् *m.* the sun. 121
पृच्छा *f.* inquiry. 564
पृतना *f.* army. 704
पृथग्जन *m.* low-man. 799
पृथिवी *f.* the earth. 214
पृथिवीसुता *f.* N. of Sītā. 741
पृथु *a.* large, great. 849
पृथुक *m.* child. 383
पृथुरोमन् *m.* fish. 243
पृथ्वी *f.* the earth. 209
पृदाकु *m.* serpent. 293
पृषत्क *m.* arrow. 719
पृषदश्व *m.* wind. 204.
पृष्ठ *n.* the back-bone. 437
पृश्नि *f.* ray. 142
पेशल *a.* charming, beautiful. 854
पोत *m.* boat. 239
पोत *m.* child. 382
पोतवाहक *m.* steersman, helmsman. 242
पोलिका *f.* kind of bread. 768
पौरस्त्य *a.* first. 859
पौरुष *n.* valour. 698
पौलस्त्य *m.* epithet of Kubera. 102
पौलस्त्य *m.* an epithet of Rāvaṇa. 742
प्रकट *a.* manifest. 872
प्रकम्पन *m.* wind. 204
प्रकर *m.* collection, multitude. 831
प्रकाश *a.* clear, manifest. 872
प्रकृति *f.* nature. 528
प्रकृष्ट *a.* chief, excellent. 858
प्रगुण *a.* straight. 848
प्रचुर *a.* much. 842
प्रचेतस् *m.* N. of Varuṇa. 107
प्रच्छादन *n.* upper garment 475
प्रजा *f.* offspring, progeny. 385
प्रजापति *m* epithet of Brahman. 15
प्रजापति *m.* king. 676
प्रज्ञा *f.* intellect. 632
प्रज्वलित *pp.* burnt, kindled. 897
प्रणति *f.* bow. 602
प्रण(णि)धि *m.* spy. 690
प्रणयिन् *m.* husband. 372
प्रणाम *m.* bow. 602
प्रणिपात *m.* salutation. 603
प्रणिधान *n.* meditation. 631
प्रतानिनी *f.* creeper. 269
प्रतिकूल *a.* unfavourable, adverse. 888
प्रतिक्षिप्त *p.p.* thrown. 891
प्रतिघ *m.* anger. 535
प्रतिजङ्घा *f.* the fore-part of the leg. 444
प्रतिज्ञा *f.* oath. 610
प्रतिज्ञात *a.* admitted. 883
प्रतिध्वान *n.* echo. 642
प्रतिनाद *m.* echo. 642
प्रतिपादन *n.* giving, gift. 621
प्रतिभा *f.* intellect. 633
प्रतिमा *f.* image. 653
प्रतिवाक्य *n.* reply. 564
प्रतिशब्द *m.* echo. 642
प्रतिश्रुत *a.* agreed, promised. 883
प्रतिश्रुति *f.* echo. 642
प्रतिसृष्ट *a.* despatched. 884
प्रतीत *a.* well-known. 807
प्रतीति *f.* belief. 904
प्रतीप *a.* unfavourable, adverse. 888

प्रतीहार *m.* door-keeper. 689
प्रतोली *f.* street. 736
प्रत्यञ्चा *f.* bow-string. 716
प्रत्यनीक *m.* enemy. 702
प्रत्यय *m.* conviction, belief. 904
प्रत्यर्थिन् *m.* enemy. 701
प्रत्यवस्थातृ *m.* enemy. 701
प्रत्यादिष्ट *p.p.* thrown. 891
प्रत्यूष *m.* day-break, dawn. 157
प्रत्यूह *m.* obstacle. 814
प्रथम *a.* first. 859
प्रथित *a.* well-known. 807
*प्रदीप *m.* lamp. 505
प्रदीपन *m.* kind of poison. 298
प्रद्युम्न *m.* god of love. 61
प्रद्योतन *m.* the sun. 125
प्रधन *n.* battle. 727
प्रधान *a.* chief. 857
प्रफुल्ल *n.* full-blown flower. 276
प्रबल *a.* very great. 843
प्रबुद्ध *n.* full-blown flower. 274
प्रभञ्जन *m.* wind. 202
प्रभा *f.* light, lustre. 142
प्रभाकर *m.* the sun. 124
प्रभात *n.* dawn. 157
प्रभातज्ञ *m.* cock. 188
प्रभु *m.* the lord. 12, 680
प्रमथाधिप *m.* N. of Śiva. 40
प्रमदा *f.* woman. 366
प्रमीला *f.* sleepishness. 541
प्रमोद *m.* joy. 619
प्रयास *m.* effort, exertion. 555
प्रयोजन *n.* use. 643
प्रलम्ब *a.* long. 844
प्रलय *m.* universal destruction. 167
प्रवचन *n.* exposition. 637
प्रवर *a.* chief. 857
प्रवाल *m.* new leaf, sprout. 273
प्रवाल *m.* N. of an animal. 916
प्रवाह *m.* current. 237
प्रवीण *m.* wise man. 591
प्रवृत्ति *f.* news, tidings. 560
प्रशंसा *f.* praise, 612
प्रशस्त *a.* laudable. 856
प्रश्न *m.* inquiry. 564
प्रश्नविद् *m.* astrologer. 645
प्रष्टान *m. pl.* N. of a people (?) 738
प्रसक्ति *f.* favour. 526
प्रसन्नता *f.* favour. 526
प्रसर *m.* increasing. 905
प्रसाद *m.* favour. 526
प्रसादन *n.* pleasing. 562
प्रसादना *f.* service, devotion. 604
प्रसाधन *n.* decoration. 491
प्रसूति *f.* offspring. 385
प्रसून *n.* flower. 270
प्रस्कन्न *p. p.* fallen, degraded. 892
प्रस्तर *m.* stone. 815
प्रस्ताव *m.* time. 543
प्रस्थापित *a.* established. 884
प्रहरण *n.* weapon. 714
प्रहि *m.* well. 259
प्रहित *n.* sauce, condiment. 767
प्रहित *a.* despatched. 884
प्रांशु *a.* high, lofty. 845
प्राकाम्य *n.* one of the eight powers or siddhis. 355
प्राकार *m.* rampart. 735
प्राकृत *m.* low man. 799
प्राचीनबर्हिस् *m.* N. of Indra. 83
प्राज्ञ *m.* learned man. 588
प्राज्य *a.* abundant. 642
प्राण *m.* vigour. 699
प्राण *m. pl.* life. 802
प्राणसम *m.* husband. 372
प्राणिन् *m.* the individual soul. 400
प्राणेश *m.* husband, lover. 372
प्रातर् *ind.* at dawn. 157
प्रान्त *m.* edge, border. 902
प्राप्त *a.* obtained. 882
प्राप्ति *f.* one of the eight powers o siddhis. 355
प्राभृत *n.* present. 608
प्रार्थना *f.* asking, begging. 620
प्रालम्ब *n.* garland (worn round th neck). 479
प्रावरण *n.* upper garment. 475
प्रावार *n.* upper garment. 472
प्रास *m.* spear. 725
प्रासाद *m.* house. 498

प्रिय *m.* husband. 371
प्रियतम *m.* husband. 373
प्रियतमा *f.* wife. 377
प्रिया *f.* wife. 374
प्रीत *m.* husband. 373
प्रीति *f.* affection. 516
प्रीति *f.* satisfaction. 522
प्रेक्षा *f.* intellect. 633
प्रेङ्खा *f.* swing. 315, 870
प्रेङ्खित *a.* shaken. 864
प्रेङ्खोलन *n.* swing. 870
प्रेमन् *n.* affection. 516
प्रेयस् *m.* husband. 372
प्रेयसी *f.* wife. 374
प्रेश्य *m.* servant. 693
प्रेषित *a.* despatched. 884
प्रेष्ठ *m.* husband 372
प्रोक्ति *f.* conclusion. 636
प्लक्ष *m.* one of the seven dvīpas. 909
प्लव *m.* raft. 241
प्लव *m.* frog. 246
प्लव *m.* cāṇḍāla. 798
प्लुत *m.* N. of an accent. 585
प्लुष्ट *p. p.* burnt. 897

फ

फणिन् *m.* serpent. 293
फल *n.* game-board. 791
फलक *n.* shield. 721
फलवत् *m.* tree. 283
फलादन *m.* parrot. 189
फाणित *n.* raw sugar. 771
फाल्गुन *m.* an epithet of Arjuna. 746
फुल्ल *n.* full-blown flower. 274
फेरव *m.* jackal. 328
फेरु *m.* jackal. 328

ब

बंहिष्ठ *a.* much. 842
बकारि *m.* an epithet of Bhīma. 744
बद्ध *p.p.* tied, fastened. 896
बद्धमुष्टि *a.* miser. 760
बन्दिन् *m.* bard. 731
बन्ध *m.* the body. 398
बन्धु *m.* brother. 386
बन्धुक *m.* a kind of flower. 285
बन्धुकी *f.* an unchaste woman. 393
बन्धुर *a.* lovely, beautiful. 854
बर्ह *n.* leaf. 272
बर्हि *m.* fire. 334
बर्हिण *m.* peacock. 181
बर्हिन् *m.* peacock. 181
बर्हिर्मुख *m.* god. 74
बल *n.* strength, valour. 698
बल *n.* army. 703
बलक्ष *a.* white. 823
बलाराति *m.* N. of Indra. 82
बलाहक *m.* cloud. 174
बलि *f.* offering. 606
बलिन् *m.* hero. 696
बलिभिद् *m.* N. of Viṣṇu. 31
बलीवर्द *m.* bull. 321
बल्लव *m.* cow-herd. 761
बहु *a.* much. 842
बहुल *a.* much. 842
बहुलात्मज *m.* N. of Kārttikeya. 68
बाढ *a.* excessive. 875
बाण *m.* arrow. 718
बाध *m. f.* distress. 554
बान्धव *m.* brother. 386
बाल *m.* child. 382
बाल *m.* hair. 406
बाल *a.* fool. 594
बालघोटक *m.* colt. 313
बालव्यजन *n.* chowrie. 683
बाला *f.* young woman. 365
बालिका *f.* girl. 384
बालिश *a.* fool. 594
बाष्प *m.* tear. 547
बाहा *f.* the arm. 427
बाहु *m.* the arm. 427
बाहुज *m.* kṣatriya. 674
बाहुरक्षक *n.* armlet. 459
बिडौजस् *m.* N. of Indra. 81
बिम्ब *n.* image. 653
बिल *n.* hole, cavity. 856
बिलेशय *m.* serpent. 294
बिसतन्तु *m.* lotus-fibre. 265
बिसप्रसूत *n.* lotus. 255
बिसिनी *f.* lotus-plant. 260

बीभत्स *m*. N. of a sentiment. 583
बुक्कस *m*. cāṇḍāla. 798
बुद्ध *m*. epithet of Buddha. 13
बुद्ध *p. p*. known, understood. 889
बुद्धि *f*. intelleet. 632
बुध *m*. the planet Mercury. 147
बुध *m*. wise man. 588
बुभुक्षा *f*. hunger. 770
बृहत् *a*. large, great. 859
बृहतिका *f*. upper garment. 472
बृहस्पति *m*. the preceptor of gods. 93
बृहस्पति *m*. the planet Mars. 147
बोध *m*. knowledge, intellect. 634
बोधकर *m*. bard. 731
बोधिसत्त्व *m* epithet of Buddha. 13
बोहित्थ *n*. boat. 239
बौद्ध *m*. the Buddha. 654
ब्रह्मचारिन् *m*. student. 663
ब्रह्मन् *m*. Brahman. 15
ब्रह्मपुत्र *m*. kind of poison. 299
ब्रह्मपुत्री *f*. N. of Sarasvatī. 4
ब्राह्मण *m*. brāhamaṇa. 662
ब्राह्मण *m*. brāhhmaṇa. 668
ब्राह्मी *f*. goddess of speech. 3
ब्राह्मी *f*. N. of a quarter. 171

भ

भ *a*. star. 140
भक्त *n*. boiled rice. 767
भक्ति *f*. devotion. 604
भक्षण *n*. eating, food. 769
भग *m*. Pudendum muliebre. 441
भग *m*. the sun. 121
भग m. knowledge. 634
भगवत् *m*. the lord. 12
भगिनी *f*. sister. 387
भग्न *p. p*. destroyed. 886
भङ्ग *m*. wave. 235
भट *m*. warrior. 695
भद्र *m*. bullock. 320
भद्र *n*. welfare. 658
भद्र *n*. one of the nine divisions of the earth. 914
भद्राकरण *n*. shaving. 778
भद्रासन *n*. splendid seat. 506
भय *n*. fear, fright. 540
भयद्रुत *a*. coward. 697
भयानक *m*. N. of a sentiment. 582
भर *m*. collection, multitude. 835
भरताग्रज *m*. epithet of Rāma. 739
भरित *a*. filled, complete. 876
भर्ग *m*. N. of Śiva. 42
भर्तृ *m*. husband. 370
भर्तृ *m*. lord. 681
भर्त्सन *n*. reproach. 557
भर्मन् *n*. gold. 344
भल्ल *m*. spear. 725
भव *m* name of Śiva. 42
भवन *n*. house. 495
भवानी *f*. N. of Pārvatī. 51
भव्य *n*. welfare, prosperity. 659
भषण *m*. dog. 326
भसित *n*. ashes. 898
भस्मन् *n*. ashes. 898
भा *f*. light, lustre. 142
भागीरथी *f*. the Ganges. 233
भाग्य *n*. fate. 524
भाजन *n*. pot, vessel. 758
भाण्ड *n*. commodity. 753
भाण्डागार *n*. store-house. 500
भानु *m*. the sun. 120
भानु *m*. ray. 140
भामा *f*. woman. 366
भामिनी *f*. woman. 363
भारत *n*. N. of a division of the earth 912
भारती *f*. goddess of speech. 3
भार्गव *m*. N. of Śukra. 149
भार्या *f*. wife. 374
भाल *n*. the fore-head. 415
भाललोचन *m*. N. of Śiva. 47
भाव *m*. opinion. 527
भाव *m*. nature, form. 907
भावुक *n*. welfare. 658
भाषित *n*. speech. 563
भाषित *p.p*. spoken, uttered. 887
भास्कर *m*. the sun. 121
भास्वत् *m*. the sun. 123
भिक्षु *m*. mendicant. 601
भिक्षु *m*. hermit. 665

भिन्न *p. p.* broken, torn. 895
भिल्ल *m.* man of Bhil tribe. 800
भिषज् *m.* physician. 646
भी *f.* fear. 540
भीति *f.* fear. 540
भीम *m.* Bhīma, son of Wind. 206
भीम *m.* N. of Śiva. 48
भीम *m.* Bhīma. 744
भीरु *f.* a (timid) woman. 365
भीरु *a.* coward. 697
भीरुक *a.* coward. 697
भीष्मसू *f.* the Ganges. 232
भुज *m.* the arm. 427
भुजग *m.* serpent. 290
भुजङ्ग *m.* serpent. 290
भुजंगभुज् *m.* peacock. 181
भुजंगम *m.* serpent. 290
भुजशिरस् *n.* the shoulder. 427
भुजाकण्ट *m.* finger-nail. 431
भुजान्तर *n.* the bosom, breast. 433
भुवन *n.* the world. 207
भू *f.* the world. 209
भूछाया *f.* darkness. 161
भूतधात्री *f.* the earth. 213
भूतनाथ *m.* N. of Śiva. 43
भूतनाथा *f.* N. of Pārvatī. 56
भूति *f.* wealth. 353
भूति *f.* ashes. 898
भूत्तम *n.* gold. 347
भूदेव *m.* brahmin. 668
भूधर *m.* mountain. 216
भूप *m.* king. 677
भूपति *m.* king. 678
भूपाल *m.* king. 677
भूभुज् *m.* king. 678
भूमि *f.* the earth. 209
भूयस् *a.* much. 843
भूयिष्ठ *a.* much. 843
भूरि *a.* much, abundant. 843
भूरिचन्द्र *m.* gold. 347
भूषण *n.* ornament. 446
भूस्पृक् *m.* man. 361
भृकुटि *f.* frown. 421
भृङ्ग *m.* bee. 266
भृतक *m.* servant. 693
भृत्य *m.* servant. 692
भृश *a.* excessive. 875
भेक *m.* frog. 246
भेरी *f.* kettle-drum. 580
भेल *m.* raft. 241
भैरवी *f.* N. of Pārvatī. 56
भोक्तृ *m.* husband. 370
भोगिन् *m.* serpent. 291
भोजन *n.* meals. 769
भौम *m.* the planet Mars. 146
भ्रकुटि *f.* frown. 421
भ्रमर *m.* bee. 266
भ्रमरालक *m* curl. 410
भ्रष्ट *p.p.* fallen, degraded 892
भ्रातृ *m.* brother. 386
भ्रू *m.* eye-brow. 422

म

मांस *n.* flesh 787.
मकर *m.* sea-monster. 248
मकर *m.* N. of one of the nine treasures (of Kubera). 356
मकरध्वज *m.* God of love. 58
मकरन्द *m.* the juice of flowers, honey. 271
मकरालय *m.* sea, ocean. 224
मङ्गिनी *f* boat. 240
मख *m.* sacrifice. 670
मघवत् *m.* N. of Indra. 83
मघवन् *m.* epithet of Indra. 78
मङ्गल *m.* the planet Mars. 146
मङ्गल *n.* welfare. 658
मज्जन *n.* bathing 466
मञ्च *m.* bed-stead. 507
मञ्चक *m.* bed-stead. 507
मञ्जु *a.* pleasing, charming. 854
मञ्जुघोषा *f.* N. of an apsaras. 95
मञ्जुल *a.* beautiful, charming. 854
मठ *m.* temple. 652
मणि *m.* jewel. 349
मण्डन *n.* ornament. 446
मण्डन *n.* decoration. 491
मण्डप *m.* pavilion. 499
मण्डल *n.* country. 732
मण्डल *n.* collection. 834

मण्डल *n.* circle. 901
मण्डलाग्र *m.* bent-sword. 724
मण्डहारक *m.* distiller. 784
मण्डूक *m.* frog. 246
मत *n.* opinion. 527
मतङ्गज *m.* elephant. 306
मति *f.* intellect. 632
मत्स्य *m.* fish. 243
मत्स्यण्डी *f.* coarse suger. 771
मथित *n.* butter-milk. 764
मद *m.* pride. 534
मदन *m.* God of love. 57
मदना *f.* musk. 488
मदिरा *f.* wine, liquor. 785
मद्य *n.* wine, liquor. 785
मधु *n.* wine, liquor. 785
मधुकर *m.* bee. 268
मधुधूली *f.* molasses. 771
मधुप *m.* bee. 268
मधुर *a.* sweet. 819
मधुरालापिनी *f.* cuckoo. 183
मधुलिट् *m.* bee. 268
मधुव्रत *m.* bee. 267
मधुसख *m.* God of love. 61
मधुसूदन *m.* N. of Viṣṇu. 25
मध्य *m.* the waist. 438
मध्य *a.* mean (time in music). 571
मध्य *a.* middle. 847
मध्यम *m.* the waist. 438
मध्यम *m.* a musical note. 569
मनस् *n.* the mind. 402
मनसिज *m.* God of love. 59
मनीषा *f.* intelligence. 633
मनीषिन् *m.* a wise man. 589
मनुज *m.* man. 360
मनुष्य *m.* man. 360
मनुष्यधर्मन् *m.* epithet of Kubera. 105
मनुष्यलोक *m.* the world. 208
मनोज्ञ *a.* pleasing, charming. 854
मनोभव *m.* god of love. 58
मनोरथ *m.* desire. 403
मनोरम *a.* lovely, charming. 855
मनोहर *a.* pleasing, charming. 853
मन्तु *f.* fault, offence. 544
मन्थर *a.* slow. 874
मन्द *m.* the planet Saturn. 150
मन्द *a.* fool. 594
मन्दाकिनी *f.* the Ganges. 232
मन्दाक्ष *n.* bashfulness. 517
मन्दार *m.* N. of heavenly tree. 98
मन्दिर *n.* house. 495
मन्द्र *a.* low (tone in music). 572
मन्मथ *m.* god of love. 58
मन्यु *m.* anger. 535
मयूख *m.* ray. 141
मयूर *m.* peacock. 180
मरकत *n.* emerald. 349
मराल *m.* swan. 191
मरीचि *m.* ray. 140
मरुत् *m.* the wind. 201
मरुत् *m.* breath. 802
मरुत *m.* god. 70
मरुत्पथ *m.* sky. 118
मरुत्वत् *m.* epithet of Indra. 82
मरुत्सख *m.* N. of Indra. 85
मर्कट *m.* monkey. 327
मर्त्य *m.* man. 360
मर्दन *n.* rubbing. 818
मर्दल *m.* kind of drum. 579
मर्यादा *f.* boundary. 559
मलय *m.* N. of a mountain. 914
मलयज *m.* sandal. 288
मलयज *m.* sandal-wood. 485
मलयाचल *m.* N. of a mountain. 217
मलिन *a.* impure. 861
मलीमस *a.* impure, unclean. 861
मल्लिका *f.* jasmimum zambac. 284
मस्करिन् *m.* religious mendicant 667
मस्त *n.* the head. 404
मस्तक *n.* the head. 404
मस्तिक *n.* the head. 404
मह *m.* festival. 653
महत् *a.* great. 805
महत् *a.* large, great. 849
महस् *n.* light, lustre. 143
महादेव *m.* N. of Śiva. 37
महानाद *m.* lion. 303
महापद्म *n.* N. of one of the nine treasures (of Kubera). 356
महामात्र *m.* elephant-driver. 709

महामाया *f.* N. of Pārvatī. 55
महामृग *m.* elephant. 308
महारजत *n.* gold. 347
महाराज *m.* finger-nail. 430
महासेन *m.* epithet of Kārttikeya. 66
महिमन् *m.* one of the eight powers or siddhis. 354
महिला *f.* woman. 362
महिषी *f.* the principal queen. 687
मही *f.* the earth. 210
महीक्षित् *n.* king. 675
महीरुह *m.* tree. 281
महेन्द्र *m.* N. of a mountain. 914
महेश्वर *m.* N. of Śiva. 37
महेश्वरी *f.* N. of Pārvatī. 55
महोत्पल *n.* lotus. 254
महोत्सव *m.* festival. 653
महोदय *m.* final emancipation. 657
मा *f.* N. of Lakṣmī. 49
माकन्द *m.* mango-tree. 286
माणिक्य *n.* ruby. 350
मातङ्ग *m.* elephant. 306
मातङ्ग *m.* Cāṇḍāla. 798
मातरिश्वन् *m.* the wind. 202
मातलि *m.* Indra's charioteer. 90
माता *f.* mother. 379
मात्रा *f.* a little. 840
माधव *m.* N. of Viṣṇu. 21
माध्वीक *n.* wine, liquor. 786
मान *m.* pride. 533
मानव *m.* man. 360
मानस् *n.* the mind. 402
मानसौकस् *m.* swan. 191
मानिनी *f.* woman. 374
मानुष *m.* man. 360
माया *f.* trick, deceit. 539
मार *m.* god of love. 57
मारण *m.* N. of the one of the five arrows of Cupid. 64
मारुत *m.* the wind. 201
मारुति *m.* N. of Hanūmat. 748
मार्ग *m.* way. 318
मार्ग *m.* custom. 628
मार्गण *m.* suppliant. 622
मार्गित *p.p.* searched, sought. 893
मार्तण्ड *m.* the sun. 124
माला *f.* row, line. 837
माला *f.* garland. 466
मालाकार *m.* florist. 776
मालिक *m.* florist. 776
माल्य *n.* garland. 466
मास *m.* month. 162
माहिषध्वज *m.* epithet of Yama. 112
माहेयी *f.* cow. 323
मितंपच *a.* miser. 760
मितद्रु *m.* sea, ocean. 226
मित्र *m.* the sun. 122
मित्र *n.* friend. 394
मिथुन *n.* pair. 829
मिथ्या *ind.* falsely. 626
मिश्र *a.* mixed. 879
मिष *n.* pretext. 538
मिष्ट *a.* sweet. 819
मिहिर *m.* the sun. 124
मीन *m.* fish. 243
मीनकेतन *m.* god of love. 60
मीमांसक *m.* a follower of the Mīmāṁsā school. 654
मीलित *n.* closed-flower, a bud. 279
मुकुट *n.* garland on the head. 448
मुकुन्द *m.* N. of Viṣṇu. 25
मुकुन्द *m.* N. of one of the nine treasures (of Kubera). 327
मुकुर *m.* mirror. 492
मुक्ताकलापक *n.* pearl-necklace. 457
मुक्तामाला *f.* pearl-necklace. 457
मुक्तावली *f.* pearl-necklace. 457
मुक्ति *f.* final emancipation. 656
मुख *n.* face, mouth. 414
मुखकेश *m.* beard. 412
मुखरञ्जन *n.* tāmbūla. 455
मुखसम्भव *m.* brahmin. 669
मुख्य *a.* chief. 857
मुग्धा *f.* young woman. 366
मुण्ड *n.* the head. 404
मुण्डन *n.* shaving. 777
मुद् *m.* joy. 519
मुदिर *m.* cloud. 172
मुद्ग *m.* kind of bean. 752
मुद्गर *m.* club, mace. 725

मुद्गल *m. pl.* N. of a people. 738
मुद्रा *f.* finger-ring. 460
मुद्रिका *f.* ring. 460
मुद्रित *n.* closed flower, a bud. 277
मुधा *ind.* in vain. 556
मुनि *m.* epithet of Buddha. 14
मुनि *m.* ascetic. 600
मुमुक्षु *m.* ascetic. 601
मुरज *m.* kind of drum. 577
मुरली *f.* flute. 578
मुरारि *m.* N. of Viṣṇu. 24
मूढ *a.* fool. 594
मूर्ख *a.* fool. 594
मूर्छना *f.* scale (in music). 573
मूर्छना *f.* increasing. 905
मूर्त्ति *f.* the body. 397
मूर्त्ति *f.* image. 653
मूर्धज *m.* the hair. 407
मूर्धन् *m.* the head. 405
मूर्धवेष्टन *n.* turban. 471
मूलद्रव्य *n.* capital, principal. 755
मूषकवाहन *m.* epithet of Gaṇeśa. 7
मृग *m.* deer. 300
मृगनाभि *f.* musk. 487
मृगनाभिजा *f.* musk. 488
मृगमद *m.* musk. 487
मृगया *f.* chase. 794
मृगयु *m.* hunter. 794
मृगाक्षी *f.* deer-eyed woman. 366
मृगाङ्क *m.* the moon. 132
मृगाण्डक *m.* musk. 487
मृगारि *m.* lion. 303
मृगेन्द्र *m.* lion. 302
मृड *m.* N. of Śiva. 38
मृडानी *f.* N. of Pārvatī. 53
मृणाल *n.* lotus-stalk. 265
मृत्युंजय *m.* N. of Śiva. 41
मृत्यु *m.* epithet of Yama. 111
मृदङ्ग *m.* kind of drum. 579
मृदु *a.* tender. 852
मृदुल *a.* tender. 852
मृध *n.* battle. 729
मृषा *ind.* falsely. 626
मेखला *f.* girdle. 462
मेघ *m.* cloud. 172
मेघनिस्वन *m.* thunder. 178
मेघवाहन *m.* N. of Indra. 82
मेचक *a.* black. 826
मेढ्र *m.* the penis. 442
मेण्ढक *m.* ram. 329
मेदिनी *m.* the earth. 210
मेदुर *a.* thick, dense. 871
मेधा *f.* intellect. 632
मेधाविन् *m.* a learned man. 589
मेध्य *a.* pure, sacred. 861
मेनका *f.* N. of an apsaras. 95
मेरु *m.* N. of a mountain. 217
मेलक *m.* union. 512
मेष *m.* ram. 329
मेहन *n.* the penis. 442
मैत्री *f.* friendship. 516
मैथिली *f.* N. of Sītā. 741
मैथुन *n.* sexual intercourse. 513
मैनाकस्वसृ *f.* N. of Pārvatī. 53
मोक्ष *m.* final emancipation. 656
मोघ *a.* vain, useless. 556
मोचा *f.* plantain tree. 287
मोद *m.* joy. 519
मोषक *m.* thief. 792
मोहन *m.* N. of Viṣṇu, 36
मोहन *m* N. of one of the five arro[w]s of Cupid. 64
मोहन *n.* sexual intercourse. 514
मौक्तिक *n.* pearl. 350
मौक्तिक *n.* nose-ornament. 454
मौन *n.* silence. 550
मौर्वी *f.* bow-string. 716
मौलि *m.* the head. 404
मौलि *m. f.* crown 448
मौहूर्त्तिक *m.* astrologer. 644
म्रक्षण *n.* butter. 763
म्लेच्छ *m.* foreigner. 737

य

यक्ष *m.* demi-god. 99
यक्षराज *m.* N. of Kubera. 101
यजुर्वेद *m.* the Yajurveda. 648
यज्ञ *m.* sacrifice. 670
यज्ञमूर्त्य[र्ति] *m.* N. of Viṣṇu. 30
यति *m.* ascetic. 600

ते m. mendicant. 665
तेन् m. ascetic. 600
तेन् m. ascetic, mendicant. 665
ास्थित ind. truly. 627
नाथ m. N. of Viṣṇu. 27
तृ m. elephant-driver. 710
न्त्रित p.p. fastened, bound. 896
म m. Yama, the god of death. 109
मराज m. N. of Yama. 111
मल n. pair. 829
मस्वसृ f. the river Yamunā. 234
मुना f. the river Yamunā. 234
मुनाजनक m. the sun. 131
मुनाभ्रातृ m. N. of Yama. 112
वन m. pl. the foreigners. 737
शस् f. n. fame. 613
शःपटह m. kind of drum. 580
शोदातनय m. N. of Viṣṇu. 35
ाग m. sacrifice. 670
ाचक m. suppliant. 622
ाच्ञा f. asking, begging. 620
ाज्ञसेनी f. N. of Draupadī. 757
ातना f. pain, agony. 553
ादस् n. water. 248
ादःपति m. epithet of Varoṇa. 108
ादःपति m. sea, ocean. 225
ान n. vehicle. 316
ानपात्र n. boat. 239
ाप्ययान n. palanquin. 315
ाम n. measure of time. 162
ामिनी f. night. 158
ामिनीविरह m. the bird cakravāka. 185
ावक m. red lac. 465
ुक्त a. accompanied. 880
ुग m. measure of time. 163
ुग n. pair. 828
ुगल a. pair. 828
ुगान्त m. universal destruction. 167
ुग्म n. pair. 828
ुग्य n. vehicle. 316
युद्ध n. battle. 727
युध् f. battle. 729
युधिष्ठिर m. Yudhiṣṭhira. 743
युवती f. young woman. 365.
युवन् m. youth. 803
यूथ n. multitude. 835
यूथिका f. kind of flower. 285
योगिन् m. saint. 601
योग्य a. fit. 805
योद्धृ m. warrior. 695
योध m. warrior. 695
योनि f. the female organ of generation. 441
योषा f. woman. 362
योषित् f. woman. 364.
यौवन n. youth 803

र

रंहस् n. speed. 874
रक्त n. saffron. 484
रक्त n. blood. 788
रक्त a. red. 822
रक्ततुण्ड m. parrot. 189
रक्तप m. demon. 116
रक्तोत्पल n. (red) lotus. 259
रक्षक m. protector. 808
रक्षस् m. demon. 99
रक्षस् m. Rāvaṇa. 742
रक्षा f. ashes. 898
रघुनाथ m. N. of Rāma. 740
रङ्गाजीव m. painter. 781
रजक m. washerman. 782
रजत n. silver. 348
रजनी f. night. 158
रजस् n. darkness. 161
रजस् n. dust. 816
रण n. battle. 727
रत n. sexual union. 513
रतास्पद n. bed chamber. 503
रति f. sexual union. 514
रति f. sport. 515
रति f. pleasure. 522
रतिपति m. god of love. 58
रत्न n. jewel. 359
रत्नगर्भा f. the earth. 214
रत्नाकर m. sea, ocean. 226
रथ m. chariot. 314
रथकार m. carpenter. 779
रथाङ्गाह्वय m. the cakravāka bird. 184

रथ्या *f.* street. 319
रथ्या *f.* road, street. 736
रद *m.* tooth. 425
रदन *m.* tooth. 425
रदनच्छद *n.* the lip. 424
रन्ध्र *n.* hole, cavity. 846
रमण *m.* husband. 370
रमणी *f.* beautiful woman. 363
रमणीय *a.* charming. 856
रमा *f.* N. of Lakṣmī. 49
रमासुत *m.* God of love. 62
रम्भा *f.* N. of an apsaras. 95
रम्भा *f.* plantain tree. 287
रम्य *a.* lovely, charming. 855
रम्यक *n.* one of the nine divisions of earth. 914
रय *m.* speed. 874
रवि *m.* the sun. 120
रश्मि *m.* ray. 141
रस *m.* poison. 297
रसज्ञा *f.* the tongue. 426
रसना *f.* the tongue. 426
रसना (रशना) *f.* girdle 462
रसा *f.* the earth. 213
रसातल *n.* the pātāla. 208
रसाल *m.* mango-tree. 286
रसित *n.* thunder. 178
रहस् *n.* copulation. 514
रहस् *ind.* secretly. 542
रहस्य *n.* secret. 635
राक्षस *m.* demon. 115
राग *m.* affection. 516
राज् *m.* king. 675
राजचिह्न *n.* royal mark, regalia. 642
राजन् *m.* the moon. 136
राजन् *m.* king. 675
राजन्य *m.* a man of the kṣatriya caste. 674
राजराज *m.* epithet of Kubera. 102
राजवंशज *m.* kṣatriya. 674
राजहंस *m.* kind of swan. 192
राजार्ह *n.* species of sandal. 489
राजि *f.* line, row. 857
राजीव *n.* lotus. 254
राटि *f.* battle 730
राढा *f.* lustre. 494
रात्रिंचर *m.* demon. 116
रात्रि *f.* night. 158
रात्रिविकासभाक् *n.* lotus. 263
राद्धान्त *m.* established fact. 636
राधावल्लभ *m.* N. of Viṣṇu. 35
राम *a.* black. 827
रामचन्द्र *n.* N. of Rāma. 740
रामशापनिशावियुज् *m.* the bird cakravāka. 185
रामा *f.* beautiful woman. 363
राव *m.* sound. 641
रावण *m.* Rāvaṇa. 742
राशि *f.* heap. 835
राष्ट्र *n.* country, region. 732
रासभ *m.* donkey 325
राहु *m.* the planet Rāhu. 151
रिक्त *a.* empty. 876
रिक्थ *n.* property, wealth. 352
रिपु *m.* enemy. 100
रिष्टि *m.* sword. 724
रीढा *f.* disrespect. 616
रुक्म *n.* gold. 346
रुच् *f.* light, lustre. 143
रुचि *f.* light, lustre. 143
रुचि *f.* nature. 528
रुचि *f.* hunger. 770
रुचिर *a.* pleasing. 853
रुच्य *a.* lovely. 853
रुट् *m.* anger. 535
रुदित *n.* crying, bewailment. 546
रुद्ध *p. p.* obstructed. 885
रुद्र *m.* N. of Śiva. 39
रुद्राणी *f.* N. of Pārvatī. 53
रुधिर *n.* blood. 788
रुरुमुख्य *m* kind of deer. 301
रूक्ष *a.* harsh. 850
रूप *n.* nature, form. 907
रूपाजीवा *f.* harlot, courtezan. 391
रूप्य *n.* silver. 348
रेक *m.* suspicion, doubt. 903
रेणु *m. f.* dust. 816
रै *m.* wealth. 351
रोग *m.* disease. 814
रोगहृत् *m.* physician. 646

रोचिस् *n.* light, lustre. 143
रोदन *n.* cry, bewailment. 546
रोधस् *n.* bank. 238
रोधोवक्रा *f.* river. 230
रोप *m.* arrow. 719
रोमपद्धति *f.* eye-brow. 422
रोमन् *n.* the hair on the body. 412
रोमराजी *f.* line of hair on the abdomen. 413.
रोमलता *f.* line of hair on the abdomen. 413
रोमहर्ष *m.* thrill, bristling of hair. 548
रोमाञ्च *m.* thrill, bristling of hair. 548
रोमावली *f.* the line of hair on the abdomen. 413
रोलम्ब *m.* bee. 266
रोष *m.* anger. 535
रोहण *m.* N. of a mountain. 218
रोहिणी *f.* cow. 322
रोहिणीरमण *m.* the moon. 137
रोहित *m.* fish. 245
रोहिताश्व *m.* fire. 338
रौद्र *m.* N. of sentiment. 582

ल

लक्षण *n.* mark. 812
लक्षण *n.* nature, form. 907
लक्ष्मण *m.* Lakṣmaṇa, brother of Rāma. 740
लक्ष्मन् *n.* mark. 812
लक्ष्मी *f.* goddess Lakṣmī. 49
लक्ष्मी *f.* wealth. 352
लक्ष्मी *f.* beauty, lustre. 493
लक्ष्मीवत् *a.* rich. 758
लक्ष्य *n.* pretence. 538
लङ्केश *m.* an epithet of Rāvaṇa. 742
लघिमन् *m.* one of the eight powers or siddhis. 354
लघु *a.* little, small. 841
लघु *a.* quick. 873
लघुमण्डप *m.* window. 504
लज्जा *f.* bashfulness. 517
लता *f.* creeper. 269
लब्ध *a.* obtained. 882
लब्धलक्ष *m.* wise man. 512
लम्बोदर *m.* epithet of Gaṇeśa. 6
लय *m.* dance. 568.
ललना *f.* woman. 362
ललाट *n.* the fore-head. 415
ललाटस्थ *n.* a chaplet of flowers worn on the fore-head. 450
ललाटिका *f.* the fore-head. 415
ललाटिका *f.* mark on the forehead. 452
ललामक *n.* chaplet of flowers worn on the fore-head. 450
लव *a.* little. 840
लवण *m.* salt. 831
लवण *m.* one of the seven seas. 911
लहरी *f.* wave. 236
लाङ्गल *n.* plough. 774
लाञ्छन *n.* stigma. 812
लाभ *m.* gain, profit. 755
लालसा *f.* desire. 531
लावण्य *n.* beauty. 494
लास्य *n.* dance. 567
लिप्त *p.p.* smeared. 878
लिप्सा *f.* desire. 531
लीला *f.* sport. 515
लीलावती *f.* woman. 367
लुब्धक *m.* hunter. 794
लून *p.p.* cut. 894
लेख *m.* god. 70
लेख *m.* letter. 561
लेश *a.* little. 840
लोक *m.* the world. 207
लोकमाता *f.* N. of Lakṣmī. 50
लोकालोक *m.* N. of a mountain. 218
लोकेश *m.* N. of Brahman. 17
लोचन *n.* the eye. 418
लोभ *m.* desire. 531
लोभिन् *a.* greedy. 760
लोमन् *n.* the hair on the body. 412
लोल *a.* unsteady. 868
लोहकार *m.* black-smith. 780
लोहित *a.* red. 822

व

वंश *m.* family, race. 388
वंश *m.* the back-bone. 437
वंश *m.* flute. 578

वंशिका *f.* aloe-wood. 489
वक्त्र *n.* mouth, face. 414
वक्र *m.* the planet Mars. 146
वक्र *a.* crooked, curved. 848
वक्षस् *n.* bosom, breast. 433
वक्षोज *m.* the female breast. 434
वचन *n.* speech. 563
वचनीयता *f.* blame, censure. 614
वचस् *n.* speech. 563
वचस् *n.* order. 609
वज्र *n.* Indra's thunderbolt. 91
वज्र *n.* diamond. 350
वज्रकङ्कट *m.* N. of Hanūmat. 748
वज्रिन् *m.* epithet of Indra. 81
वञ्चन *n.* trick, deceit. 539
वठर *a.* fool. 595
वडवा *f.* mare. 313
वडवानल *m.* submarine fire. 340
वडवामुख *m.* submarine fire. 341
वणिज् *m.* merchant. 749
वत्सनाग *m.* poison. 298
वत्सर *m.* year. 166
वदन *n.* mouth, face. 414
वदान्य *a.* liberal, munificent. 808
वधू *f.* woman. 367
वधू *f.* wife. 376
वन *n.* water. 220
वन *n.* grove. 278
वनप्रिया *f.* cuckoo 183
वनमालिन् *m.* N. of Viṣṇu. 28
वनस्पति *m.* tree. 283
वनानल *m.* forest-conflagration. 342
वनायुज *m.* species of horse. 312
वनिता *f.* woman. 362
वनीपक *m.* supplicant. 622
वनेचर *m.* man of the Bhil tribe. 800
वनौकस् *m.* monkey. 327
वन्दन *n.* salute. 603
वपन *n.* shaving. 778
वपु *n.* the body. 397
वप्तृ *m.* father. 378
वप्र *m.* rampart. 735
वप्र *m.* field. 774
वयस् *n.* bird. 198
वयस् *n.* youth. 803
वयःस्थ *m.* a youth. 803
वयस्य *m.* friend. 394
वयस्या *f.* female friend. 395
वर *m.* husband. 371
वरण *m.* rampart. 735
वरद *m.* N. of Śiva. 47
वरयितृ *m.* husband, lover. 371
वरा *f.* (refined) sugar? 771
वराह *m.* hog. 325
वरिवस्या *f.* devotion. 605
वरुण *m.* Varuṇa. 107
वरूथिनी *f.* army. 704
वर्ग *m.* group, collection. 836
वर्चस् *n.* light, lustre. 143
वर्ण *m.* fame, glory. 613
वर्णना *f.* praise. 612
वर्णिन् *m.* religious-student. 664
वर्णिनी *f.* woman. 364
वर्ण्य *n.* saffron. 484
वर्तन *n.* livelihood. 754
वर्तुल *n.* circle. 901
वर्त्मन् *n.* road. 318
वर्धकि *m.* carpenter. 779
वर्मन् *n.* armour. 711
वर्य *a.* chief. 857
वर्ष *n.* year. 165
वर्षा *f. pl.* the rainy season. 164
वर्षाभू *m.* frog. 246
वर्ष्मन् *n.* the body. 397
वलय *m. n.* bracelet. 461
वलयाकृति *f.* circle. 901
वलि *f.* wave. 235
वल्क *n.* bark. 672
वल्कल *n.* bark. 672
वल्गु *a.* lovely, beautiful. 854
वल्लकी *f.* lute. 578
वल्लभ *m.* lover, husband. 371
वल्लभा *f.* wife. 374
वल्लरी *f.* creeper. 269
वल्ली *f.* creeper. 269
वशा *f.* woman. 365
वशित्व *n.* one of the eight powers o siddhis. 355
वषट्कार *m.* formula वषट् 671
वसति *f.* house. 497

वसन *n*. garment. 468
वसन्त *m*. the spring-season. 164
वसन्त *m*. वैशन्त (?) lake ? 252
वसुंधरा *f*. the earth. 210
वसु *f*. light, lustre. 143
वसु *n*. jewel. 349
वसु *n*. wealth. 352
वसुधा *f*. the earth. 209
वसुमती *f*. the earth. 211
वस्त्र *n*. garment. 468
वहन *n*. boat. 239
वहित्रक *n*. boat. 239
वह्नि *m*. fire. 331
वाक्य *n*. speech. 563
वागुरिक *m*. deer-catcher, hunter. 793
वाग्देवी *f*. N. of Sarasvatī. 3
वाग्मिन् *m*. orator. 593
वाच् *f*. speech. 563
वाचस्पति *m*. N. of Bṛhaspati. 148
वाचा *f*. oath. 610
वाचिक *n*. message. 561
वाच्य *n*. message. 561
वाज *m*. wing. 200
वाजिन् *m*. horse. 310
वाञ्छा *f*. desire. 532
वाटिका *f*. grove, garden. 279
वाडव *m*. submarine fire. 341
वाडव *m*. brahmin. 668
वाणिज *m*. merchant. 749
वात *m*. the wind. 201
वातायन *n*. window. 504
वातायु *m*. deer. 301
वादित्र *n*. instrumental music. 565
वादित्र *n*. musical instrument. 575
वाद्य *n*. musical instrument. 575
वानप्रस्थ *m*. hermit. 663
वानर *m*. monkey. 327
वापी *f*. lake. 249
वाम *a*. unfavourable, adverse. 888
वामदेव *n*. N. of Śiva. 42
वामन *a*. short, dwarfish. 844
वामलोचना *f*. woman (with lovely eyes). 364
वामा *f*. woman. 366
वामी *f*. mare. 313
वायवी *f*. the north-west. 171
वायु *m*. the wind. 201
वायुपुत्र *m*. an epithet of Bhīma. 744
वायुसख *m*. fire. 335
वार *m*. time. 543
वार *m*. multitude. 832
वारण *m*. elephant. 309
वारवाण *n*. armour. 712
वारि *n*. water. 219
वारिज *n*. lotus. 257
वारिद *m*. cloud. 175
वारिराशि *m*. sea, ocean. 224
वारिवाह *m*. cloud. 172
वारुणी *f*. wine, liquor. 785
वार्त्ता *f*. news, tidings. 560
वार्द्धक्य *n* old age. 804
वालव्यजन *n*. chowrie. 683
वास *m*. fragrance, perfume 482
वासगृह *n*. bed-chamber. 503
वासयोग *m*. fragrant flower. 480
वासर *m*. day. 156
वासव *m*. epithet of Indra. 77
वासस् *n*. garment. 468
वासुकि *m*. the lord of serpents. 295
वासुदेव *m*. N. of Viṣṇu. 23
वास्तोष्पति *m*. N. of Indra. 85
वाह *m*. horse. 311
वाहन *m*. conveyance. 316
वाहिनी *f*. army. 704
वि *m*. bird. 197
विकच *a*. full-blown. 275
विकर्तन *m*. the sun. 126
विकसित *a*. full-blown. 274
विकिर *m*. bird. 197
विक्रम *n*. valour. 698
विक्रम *m*. effort. 817
विक्रान्त *m*. hero. 696
विख्यात *a*. well-known. 807
विग्रह *m*. body. 396
विग्रह *m*. battle. 730
विघ्न *m*. obstacle, hindrance. 814
विघ्नराज *m*. epithet of Gaṇeśa. 5
विचक्षण *m*. a learned man. 590
विचाल *a*. intervening. 847
विजन *n*. solitary place. 542

विजृम्भित *a.* full-blown. 275
विज्ञ *a.* wise. 591
विट् *m.* man. 361
विटपिन् *m.* tree. 282
विट्ठल *m.* N. of Viṣṇu. 36
वितथ *n.* lie. 626
वितरण *n.* gift. 621
वितर्दि *f.* altar. 673
वितान *n.* awning. 510
वित्त *n.* wealth. 351
विदग्ध *a.* learned. 591
विदित *p.p.* known, understood. 889
विद्ध *p.p.* pierced. 895
विद्याधर *m.* a demi-god. 99
विद्युत् *f.* lightning. 175
विद्रुम *m.* coral. 350
विद्वस् *a.* learned. 588
विद्वेष *m.* enmity, quarrel. 813
विधातृ *m.* N. of Brahman. 17
विधि *m.* epithet of Brahman. 15
विधि *f.* fate. 524
विधि *f.* rule. 628
विधुंतुद *m.* N. of Rāhu. 151
विधु *m.* N. of Viṣṇu. 33
विधु *m.* the moon. 133
विधुर *n.* distress. 554
विनय *m.* devotion. 605
विनायक *m.* N. of Gaṇeśa. 5
विनिद्र *a.* full-blown. 277
विनेय *m.* pupil. 598
विन्ध्य *m.* N. of a mountain. 217
विपक्ष *m.* enemy. 700
विपञ्ची *f.* lute. 578
विपणि *f.* market-place. 751
विपत् *f.* distress. 554
विपत्ति *f.* adversity. 759
विपर्यय *m.* contrariety, reverse. 890
विपर्यास *m.* contrariety, reverse. 890
विपश्चित् *a.* learned. 590
विपिन *n.* grove. 278
विपुल *a.* large. 849
विपुला *f.* the earth. 213
विप्र *m.* brahmin. 668
विप्रकृष्ट *a.* distant, remote. 867
विप्रतारण *n.* trick, deceit. 539
विप्रयोग *m.* separation. 545
विप्रलम्भ *m.* separation. 545
विप्रिय *a.* disagreeable. 544
विबुध *m.* god. 69
विभव *m.* wealth. 351
विभाकर *m.* the sun. 128
विभावरी *f.* night. 159
विभावसु *m.* fire. 334
विभु *m.* lord. 680
विभूति *f.* richess. 353
विभूति *f.* wealth, riches. 757
विभूषा *f.* beauty, lustre. 493
विभ्रम *m.* splendour, beauty. 494
विभ्रम *m.* amorous play. 521
विमर्दज *m.* fragrance. 482
विमान *n.* heavenly car. 92
वियत् *n.* sky. 119
वियदापगा *f.* the Ganges. 232
वियोग *m.* separation. 545
विरह *m.* separation. 545
विरञ्चि *m.* N. of Brahman. 17
विरूपाक्ष *m.* N. of Śiva. 47
विरोचन *m.* the sun. 123
विरोचन *m.* fire. 339
विरोध *m.* enmity, quarrel. 813
विलग्न *n.* the waist. 438
विलम्बित *a.* slow (time in music). 571
विलाप *m.* bewailment. 546
विलास *m.* sport. 515
विलास *m.* pleasure, diversion. 521
विलासिनी *f.* woman. 366
विलेपन *n.* smearing. 467
विलोम *a.* opposite. 888
विवर *n.* hole, cavity. 846
विवस्वत् *m.* the sun. 130
विवाह *m.* marriage. 368
विवाहन *n.* marriage. 369
विविक्त *n.* solitary place. 542
विवोढृ *m.* husband, bride-groom. 370
विशद *a.* white. 824
विशाख *m.* N. of Kārttikeya. 67
विशारद *m.* learned man. 589
विशाल *a.* large, great. 869
विशिख *m.* arrow. 718

विशिखा *f.* road. 736
विशेषक *n.* mark on the fore-head. 451
विश्रम्भ *m.* confidence. 904
विश्राणन *n.* gift. 621
विश्रुत *a.* well-known. 807
विश्वंभर *m.* N. of Viṣṇu. 26
विश्वंभरा *f.* the earth. 211
विश्व *n.* the world, universe. 207
विश्व *a.* all, whole. 839
विश्वकर्मन् *n.* N. of the architect of gods. 88
विश्व[ष्व]क्सेन *m.* N. of Viṣṇu. 26
विश्वरूप *m.* N. of Viṣṇu. 26
विश्वसृट् *m.* N. of Brahman. 17
विश्वास *m.* confidence. 904
विष *n.* water. 222
विष *m* poison. 297
विषधर *m.* serpent. 292
विषमायुध *m.* god of love. 59
विषय *m.* country. 732
विषसूचक *m.* the bird cakora. 186
विषाद *m.* grief, sorrow. 552
विषान्तकृत् *m.* N. of Śiva. 46
विष्किर *m.* bird. 198
विष्टप *n.* the world. 207
विष्टर *m* seat. 506
विष्टरश्रवस *m.* N. of Viṣṇu. 31
विष्णु *m.* N. of Viṣṇu. 22
विष्णुपद *n.* sky. 117
विष्णुपदी *f.* the Ganges. 233
विसर्जन *n.* gift. 620
विसारिन् *m.* fish. 244
विस्तीर्ण *a.* large, great. 849
विस्मय *m.* wonder. 529
विस्रसा *f.* old age. 804
विहंग *m.* bird. 195
विहंगम *m.* bird. 195
विहग *m.* bird. 195
विहाय *m.* bird. 197
विहायस् *n.* sky. 119
विहित *a.* accomplished. 881
वीक्षण *n.* looking at. 420
वीचि *f.* wave. 236
वीजित *a.* fanned. 869
वीणा *f.* lute. 576
वीणा *f.* lute. 578
वीणा *f.* lute. 916
वीणायुत *m.* N. of Nārada 20
वीतराग *m.* supreme being. 11
वीति *m.* horse. 311
वीतिहोत्र *m.* fire. 336
वीथी *f.* street. 319
वीर *m.* N. of a sentiment. 582
वीर *m.* hero. 696
वीरुध् *f.* creeper. 269
वीर्य *n.* strength, vigour. 699
वृकोदर *m.* epithet of Bhīma. 744
वृक्ष *m.* tree. 281
वृक्षाक्ष *m.* cock. 188
वृजन *n.* sin. 625
वृजित *n.* sin. 625
वृत्त *n.* custom. 628
वृत्त *n.* circle. 901
वृत्तान्त *n.* news, tidings. 560
वृत्ति *f.* livelihood. 754
वृत्रहन् *m.* N. of Indra. 84
वृथा *ind.* in vain. 556
वृद्ध *a.* old. 804
वृद्धश्रवस् *m.* epithet of Indra. 81
वृन्द *n.* collection. 830
वृन्दारक *m.* god. 71
वृष *m.* bull. 321
वृष *m.* pious act. 623
वृषन् *m.* epithet of Indra. 78
वृषभ *m.* bull. 320
वृषभध्वज *m.* N. of Śiva. 42
वृषभवाहन *m.* N. of Śiva. 48
वृषाकपि *m.* N. of Viṣṇu. 26
वृषाकपि *m.* fire. 336
वृहद्भानु *m.* fire. 331
वेग *m.* speed. 874
वेडा *f.* boat. 240
वेणिका *f.* braided hair. 409
वेणी *f.* braided hair. 409
वेणु *f.* flute. 578
वेत्रभृत् *m.* door-keeper. 689
वेदना *f.* pain, agony. 553
वेदिका *f.* altar. 673
वेदिका *f.* an epithet of Draupadī. 747
वेदी *f.* altar. 673

वेधस् *m.* epithet of Brahman. 15
वेधित *p.p.* pierced, bored. 895
वेपथु *m.* tremor, trembling. 552
वेर *n.* the body. 397
वेला *f.* ebb. 237
वेला *f.* time. 543
वेल्लित *a.* trembling. 869
वेश्मन् *n.* house. 497
वेश्या *f.* harlot, courtezan. 391
वेष *m.* dress. 471
वेष्टनक *n.* under garment. 473
वैकक्ष *n.* upper garment. 472
वैकुण्ठ *m.* N. of Viṣṇu. 28
वैखानस *m.* hermit. 665
वैजयन्त *m.* N. of Indra's palace. 89
वैडूर्य *n.* gem. 350
वैतंसिक *m.* butcher. 795
वैतालिक *m.* bard. 731
वैदेहिक *m.* merchant. 749
वैदेही *f.* epithet of Sītā. 741
वैद्य *m.* physician. 646
वैद्यक *m.* physician. 647
वैनतेय *m.* N. of Garuḍa. 193
वैपरीत्य *n.* contrariety, reverse. 890
वैर *n.* enmity, quarrel. 813
वैरिन् *m.* enemy. 700
वैशेषिक *m.* Vaiśeṣika. 654
वैश्य *m.* Vaiśya. 662
वैश्रवण *m.* N. of Kubera. 104
वैश्वानर *m.* fire. 332
वैसारिण *m.* fish. 244
व्यक्त *a.* clear, manifest. 872
व्यजन *n.* fan. 492
व्यञ्जक *m.* dramatic action. 568
व्यञ्जन *n.* condiment, sauce. 768
व्यत्यास *m.* contrariety, reverse. 890
व्यथा *f.* pain, agony. 553
व्यपदेश *m.* devise. 538
व्यभिचारिणी *f.* unchaste woman. 393
व्यर्थ *a.* useless. 556
व्यलीक *n.* fault, offence. 544
व्यवसाय *m.* business. 817.
व्यसन *n.* difficulty. 554
व्याकरण *n.* grammar. 649
व्याघ्र *m.* tiger. 305
व्याज *n.* pretext, pretence. 538
व्याध *m.* hunter. 794
व्याप *m.* increasing. 905
व्याप्त *a.* covered, pervaded. 878
व्यायाम *m.* exertion, effort. 555
व्याल *m.* serpent. 294
व्याहार *m.* speech. 563
व्युत्पन्न *a.* learned. 593
व्यूह *m.* collection. 830
व्योकार *m.* black-smith. 780
व्योमकेश *m.* N. of Śiva. 43
व्योमन् *n.* the sky. 117
व्रज *m.* cow-house. 761
व्रज *m.* collection, multitude. 831
व्रत *n.* bow. 630
व्रतति *f.* creeper. 269
व्रतिन् *m.* ascetic. 600
व्रध्न *m.* the sun. 126
व्रात *m.* multitude, group. 831
व्रीडा *f.* bashfulness. 517

श

शंकर *m.* N. of Śiva. 37
शंकरी *f.* N. of Pārvatī. 56
शंभु *m.* N. of Śiva. 38
शंभुसख *n.* N. of Kubera. 103
शंसा *f.* happiness. 523
शक *m. pl.* N. of a tribe. 738
शकट *m.* chariot. 314
शकल *n.* part, pice. 839
शकुन *m.* bird. 196
शकुनि *m.* bird. 196
शकुन्त *m.* bird. 193
शक्ति *f.* strength, vigour. 699
शक्तिधर *m.* N. of Kārttikeya. 68
शक्र *m.* N. of Indra. 77
शक्रकोशाध्यक्ष *m.* epithet of Kubera. 106
शङ्का *f.* doubt, fear. 546
शङ्ख *m.* one of the nine treasures (of Kubera). 356
शङ्ख *m.* military-drum or conch-shell. 581
शची *f.* Indra's wife. 87
शचीपति *m.* N. of Indra. 80

शठ *a*. fool. 595
शठ *a*. wicked. 810
शठता *f*. trick, deceit. 539
शतक्रतु *m*. epithet of Indra. 79
शतपत्र *n*. lotus. 235
शतमन्यु *m*. N. of Indra. 83
शतह्रदा *f*. lightning. 177
शताङ्ग *m*. chariot. 314
शत्रु *m*. enemy. 700
शनि *m*. the planet Saturn. 150
शनैश्चर *m*. the planet Saturn. 150
शप *m*. curse. 558
शपथ *m*. curse. 558
शपन *n*. curse 558.
शफरी *f*. fish. 245
शब्द *m*. sound. 640
शब्दग्राह *m*. the ear. 416
शमन *m*. N. of Yama. 109
शम्पा *f*. lightning. 176
शम्बर *n*. water. 220
शम्बर *m*. fish. 244
शम्बर *m*. man of Bhil tribe. 800
शय *m*. the hand. 428
शयन *n*. bed. 508
शयनीय *n*. bed. 508
शय्या *f*. bed. 508
शय्यागृह *n*. bed-chamber. 503
शर *m*. arrow 718
शरजन्मन् *m*. N. of Kārttikeya. 67
शरण *n*. house. 497
शरद् *f*. autumnal season. 164
शरद् *f*. year. 166
शरभ *m*. N. of a fabulous animal. 305
शरासन *n*. bow. 715
शरीर *n*. body. 396
शरीरिन् *m*. the soul. 401
शर्कर *m*. bull. 320
शर्करा *f*. candied sugar. 772
शर्मन् *n*. happiness. 523
शर्व *m*. N. of Śiva. 39
शर्वरी *f*. night. 158
शर्वाणी *f*. N. of Pārvatī. 55
शल्किन् *m*. fish. 245
शल्यारि *m*. epithet of Yudiṣṭhira. 743
शशधर *m*. the moon. 134
शशाङ्क *m*. the moon. 133
शशिन् *m*. the moon. 132
शशिप्रिया *f*. lotus. 264
शस्त *n*. happiness, welfare. 659
शस्त्र *n*. weapon. 714
शस्त्रमार्ज *m*. weapon-cleaner. 780
शस्त्रिका *f*. knife. 721
शस्य *n*. grain. 752
शांकर *m*. bull 321
शाक *m*. vegetable. 768
शाक *m*. one of the seven dvīpas. 910
शाकुनिक *m*. bird-catcher. 795
शाखामृग *m*. monkey. 327
शाखिन् *m*. tree. 281
शाठ्य *n*. trick, deceit. 539
शातकौम्भ *n*. gold. 344
शात्रव *m*. enemy. 701
शान्त *n*. tranquility. 523
शान्त *m*. N. of a sentiment. 583
शाप *m*. curse. 557
शारदा *f*. N. of Sarasvatī. 3
शार्कर *m*. bull. 320
शार्ङ्गिन् *m*. N. of Viṣṇu. 32
शार्दूल *m*. tiger. 305
शाल *m*. rampart. 735
शालूर *m*. frog. 246
शाल्मलि *m*. one of the seven dvīpas. 909
शाव *m*. child. 383
शाश्वत *a*. permanent, constant. 867
शासन *n*. order, command. 609
शास्तृ *m*. teacher. 597
शास्त्र *n*. treatise. 637
शिक्षक *m*. teacher. 597
शिक्षा *f*. phonetics. 6[illegible]9
शिखण्डिक *m*. cock. 187
शिखण्डिका *f*. lock of hair on the crown of the head. 411
शिखण्डिन् *m*. peacock. 181
शिखरिन् *m*. the mountain. 215
शिखा *f*. lock of hair on the crown of the head. 411
शिखा *f*. flame. 897
शिखिन् *m*. N. of Ketu. 152

शिखिन् *m.* peacock. 180
शिखिन् *m.* fire. 335
शिखिवाहन *m.* epithet of Kārttikeya. 66
शिङ्घिनी *f.* the nose. 417
शिरस् *n.* the head. 405
शिरस्त्राण *n.* helmet. 713
शिरोगृह *n.* turret. 502
शिरोधरा *f.* the neck. 432
शिरोधि *f.* the neck. 432
शिरोमणि *m.* crest-jewel. 447
शिरोरुह *m.* the hair. 407
शिला *f.* stone. 815
शिलीमुख *m.* bee. 266
शिलीमुख *m.* arrow. 719
शिलोच्चय *m.* mountain. 216
शिल्पिन् *m.* artisan. 783
शिव *m.* N. of Śaṁkara. 37
शिव *m.* final emancipation. 656
शिव *n.* welfare. 659
शिवा *f.* N. of Pārvatī. 52
शिविका *f.* palanquin. 315
शिशिर *a.* cold. 144
शिशिर *m.* the cold season. 165
शिशु *m.* child. 382
शिश्न *n.* the penis. 442
शिष्ट *a.* virtuous. 806
शिष्य *m.* pupil. 598
शीघ्र *a.* quick. 873
शीत *a.* cold 144
शीतल *a.* cold. 144
शीतांशु *m.* the moon. 133
शीर्षक *n.* the head. 404
शीर्षण्य *n.* helmet. 713
शीर्षपुष्प *n.* crest jewel ? 447
शीर्षाभरण *n.* head-ornament. 447
शील *n.* nature 528
शील *n.* custom. 628
शुक *m.* parrot. 189
शुक्र *m.* the preceptor of the demons. 149
शुक्र *m.* fire. 339
शुक्रशिष्य *m.* demon. 113
शुक्ल *a.* white. 823
शुच् *f.* grief, sorrow. 551
शुचि *m.* fire. 339
शुचि *a.* white. 823
शुचि *a.* pure. 862
शुण्डा *f.* wine, liquor. 786
शुद्धान्त *n.* harem. 686
शुभ *n.* fate. 524
शुभ *n.* welfare. 658
शुभकर्मन् *n.* pious deed. 623
शुभवेदन *n.* happiness. 523
शुभ्र *a.* white. 823
शुष्क *a.* dry. 899
शुष्मन् *m.* fire. 334, 340
शूकर *m.* hog. 325
शूद्र *m.* Śūdra. 662
शून्य *a.* empty. 876
शूर *m.* hero. 695
शूलिन् *m*. N. of Śiva. 38
शृगाल *m.* jackal. 328
शृङ्खल *m.* chain. 813
शृङ्गार *m.* N. of a sentiment. 582
शृङ्गारयोनि *f.* god of love. 62
शेखर *m.* garland on the head. 444
शेफ *m.* the penis. 452
शेमुषी *f.* intellect. 632
शेष *m.* lord of serpents. 296
शेषशायिन् *m.* N. of Viṣṇu. 29
शैक्ष *m.* pupil. 598
शैल *m.* mountain. 215
शैव *m.* a śaiva. 654
शैवलिनी *f.* river. 228
शोक *m.* grief. 551
शोचन *n.* grief, sorrow. 551
शोचिष्केश *m.* fire. 337
शोचिस् *n.* light, lustre. 143
शोण *a.* red. 822
शोणित *n.* blood. 788.
शोभन *a.* handsome, lovely. 856
शोभा *f.* beauty, lustre. 493
शोषण *m.* N. of one of the five arrows of cupid. 64
शौण्डिक *m.* distiller. 784
शौनिक *m.* butcher. 795
शौरि *m.* N. of Viṣṇu. 27
शौरि *m.* the planet Saturn. 150
शौर्य *n.* valour, strength. 698
श्मश्रु *n.* the beard. 412

याम *m.* N. of Viṣṇu. 34
याम *a.* black. 826
यामल *a.* black. 826
यामा *f.* cuckoo. 183
द्धालु *m.* believer. 599
रम *m.* fatigue. 555
रम *m.* practice, study. 818
श्रमांशु *m.* tear. 547
श्रमाम्बु *n.* sweat. 547
श्रव *m.* the ear. 416
श्रवण *n.* the ear. 416
श्र(स्र)स्त *p.p.* fallen. 892
श्राद्ध *m.* pupil(?). 599
श्राद्धदेव *m.* N. of Yama. 110
श्रावक *n.* pupil. 599
श्री *f.* N. of Lakṣmī. 49
श्री *f.* beauty, lustre. 493
श्री *f.* wealth. 757
श्रीकण्ठ *m.* N. of Śiva. 37
श्रीखण्ड *m.* sandal. 288
श्रीखण्ड *m.* sandal-wood. 485
श्रीघन *m.* epithet of Buddha. 13
श्रीद *m.* epithet of Kubera. 101
श्रीधर *m.* N. of Viṣṇu. 29
श्रीपति N. of Viṣṇu. 21
श्रीमत् *a.* wealth. 758
श्रीवत्सलाञ्छन *m.* N. of Viṣṇu. 27
श्रुत *n.* the Veda. 636
श्रुति *f.* the ear. 416
श्रेणि *m.* *f.* row, line. 837.
श्रेयस् *n.* pious act. 623
श्रेयस् *n.* welfare. 659
श्रेयस् *m.* virtuous. 806
श्रेष्ठ *a.* best. 805
श्रोणि *f.* the hips. 439
श्रोत्र *n.* the ear. 416
श्लक्ष्ण *a.* small. 841
श्लाघा *f.* praise. 612
श्लोक *m* fame. 613
श्वन् *m.* dog. 326
श्वपच *m.* cāṇḍāla. 798
श्वसन *m.* the wind. 204
श्वसित *n.*breath. 802
श्वानमण्डल *m.* dog. 326
श्वास *m.* breath. 802

श्वेत *a.* white. 823
श्वेताश्व *m.* an epithet of Arjuna. 746

ष

षट्कर्मन् *m.* Brahmin. 669
षट्पद *m.* bee. 267
षड्ज *m.* musical note. 569
षण्ड *n.* wood. 278
षण्ढ *m.* N. of Śiva. 45
षण्मुख *m.* epithet of Kārttikeya. 66
षाडव *n.* tune with six notes. 586, 587
षाण्मातुर *m.* epithet of Kārttikeya. 60

स

संकट *a.* filled with. 877
संकल्प *m.* desire. 403
संकल्पात्मन् *m.* god of love. 62
संकाश *a.* similar. 863
संकीर्ण *a.* filled with. 877
संकुचित *n.* closed flower, bud. 277
संकुल *a.* filled with. 877
संक्रन्दन *m.* epithet of Indra. 78
संख्य *n.* battle. 728
संख्यावत् *a.* learned. 590
संग *m.* union. 512
संगम *m.* union. 512
संगर *m.* promise. 610
संग्राम *m.* battle. 727
संघ *m.* collection, multitude. 831
संघन *a.* dense. 871
संघात *m.* multitude, collection. 834
संघचारिन् *m.* fish. 243
संचय *m.* collection, multitude. 833
संचर *m.* path. 319
संचारिका *f.* female messenger. 390
संज्ञा *f.* name, appellation. 619
संतति *f.* offspring. 385
संतमस *m.* darkness. 160
संतान *m.* *n.* offspring, progny. 385
संतान N. of a heavenly tree. 97
संतोष *m.* satisfaction. 522
संदेश *m.* message. 561
संदेशहारक *m.* messenger. 691
संदेह *m.* doubt. 903
संदोह *m.* multitude, collection. 832

संधा *f.* oath. 610
संनाह *m.* armour. 711
संनिधान *a.* near. 866
संनिधी *f.* nearness. 866
संनिभ *a.* similar. 863
संपरायक *n.* battle. 728
संपृक्त *a.* mixed. 879
संप्रद् *m.* joy. 519
संप्रदाय *m.* tradition. 611
संबाध *a.* filled with. 877
संभोग *m.* sexual union. 513
संयत् *f.* battle. 729
संयत *m.* ascetic. 660
संयमिन् *m.* ascetic. 601
संयुग *n.* battle. 727
संरंभ *m.* anger. 536
संलय *m.* sleep. 541
संवत्सर *m.* year. 163
संवर्तक *m.* submarine fire. 341
संवलित *p p.* mixed. 879
संवाहन *n.* rubbing. 818
संवित् *f.* intellect. 634
संवित्ति *f.* intellect. 634
संविद् *f.* promise. 610
संवेश *m.* sleep. 541
संव्यान *n.* upper garment. 475
संशय *m.* doubt. 903
संश्लेष *m.* embrace. 511
संसद् *f.* assembly. 684
संसार *m.* the world. 208
संस्फोट *m.* battle. 730
संहति *f.* collection, multitude. 832
संहनन *n.* the body. 398
संहार *m.* universal destruction. 167
सकल *a.* all, whole. 838
सक्थि *n.* the thigh. 443
सखिन् *m.* friend. 394
सखी *f.* female companion. 395
सख्य *n.* friendship. 516
सङ्ग *m.* union. 512
सज्जन *a.* virtuous. 806
सती *f.* N. of Pārvatī. 54
सती *f.* virtuous or good woman. 389
सत्कार *n.* respect. 607
सत्तम *a.* best, excellent. 858
सत्र *n.* sacrifice. 670
सत्त्व *n.* the individual soul. 401
सत्य *m.* truth. 627
सत्यंकार *m.* ratification. 756
सत्यापन *n.* ratification. 756
सत्वर *a.* quick. 873
सदन *n.* house. 495
सदस् *n.* assembly. 684
सदागति *m.* the wind. 203
सदाचार *m.* good conduct. 806
सदृश *a.* similar. 863
सद्मन् *n.* house. 495
सधर्मिणी *f.* wife. 377
सध्रीची *f* female companion. 395
सन्मान *m.* esteem. 607
सपत्न *m.* enemy. 701
सपर्या *f.* worship. 606
सप्तकी *f.* girdle. 462
सप्ततन्तु *m.* sacrifice. 670
सप्तमन्त्र *m.* fire. 340
सप्तसप्ति *m.* the sun. 128
सप्तार्चिस् *m.* fire. 337.
सप्ताश्व *m.* the sun. 123
सप्ति *m.* horse. 311
सभा *f.* assembly. 684
सभ्य *m.* member of an assembly. 685
सभ्य *a.* virtuous. 806
सम *a.* similar. 863
समकक्षा *f.* comparison. 864
समग्र *a.* all, whole. 338
समज्या *f.* assembly. 684
समन्वित *a.* accompanied. 880
समय *m.* time, moment. 543
समय *m.* instruction. 637
समया *ind.* near. 865
समर *n.* battle. 727
समवर्तिन् *m.* N. of Yama. 110
समवाय *m.* collection, multitude. 833
समवेत *a.* accompanied. 880
समस्त *a.* all, whole. 838
समाज *m.* assembly. 685
समाजिक *m.* member of an assembly. 685
समाज्ञा *f.* fame. 613
समाधि *f.* meditation. 631

समान *a*. same, similar. 863
समालंभन *n*. smearing. 467
समाहार *m*. collection. 836
समिति *f*. assembly. 684
समिति *f*. battle. 729
समीक *n*. battle. 730
समीप *a*. near. 865
समीर *m*. the wind. 201
समीरण *m*. the wind. 201
समुदय *m*. collection, multitude. 832
समुदाय *m*. multitude, collection. 833
समुद्र *m*. sea, ocean. 223
समुद्राग्नि *m*. submarine fire. 342
समुपासन *n*. devotion. 605
समूह *m*. collection, group. 830
समृद्ध *a*. rich. 758
समृद्धि *f*. wealth. 757
सम्पत्ति *f*. weath, 757
सम्पद् *f*. wealth. 757
सम्पूर्ण *a*. complete (tune). 587
सम्बर *m*. man of the bhil tribe. 800
सम्बरारि *m*. god of love. 60
सम्बुद्धि *f*. calling. 619
सम्भली *f*. procuress. 390
सम्यक् *n*. truth. 627
सम्राज् *m*. sovereign. 678
सरणि *f*. way. 319
सरल *a*. straight. 848
सरस् *n*. lake. 251
सरसिज *n*. lotus. 257
सरसिरुह *n*. lotus. 256
सरसी *f*. lake. 251
सरस्वत् *m*. sea, ocean. 224
सरस्वती *f*. goddess of speech. 3
सरित् *f*. river. 228
सरित्पति *m*. sea, ocean. 223.
सरीसृप *m*. serpent. 291
सरोज *n*. lotus. 256
सरोरुह *n*. lotus. 255
सरोवर *m*. lake. 251
सर्ग *m*. creation. 908
सर्प *m*. serpent. 290
सर्पारि *m*. N. of Garuḍa. 194
सर्पिस् *n*. clarified butter. 763
सर्वंसहा *f*. the earth. 212
सर्व *a*. whole. 838
सर्वज्ञ *m*. supreme being. 11
सर्वज्ञ *m*. N. of Śiva. 45
सर्वतोमुख *n*. water. 221
सर्वदेशाधिप *m*. emperor. 679
सर्वमङ्गला *f*. N. of Pārvatī. 54
सर्वरस *m*. salt. 821
सर्वलिङ्गिन् *n*. impostor. 667
सलिल *n*. water. 219
सवयस् *m*. companion, friend. 394
सवितृ *m*. the sun. 120
सवित्री *f*. mother. 379
सविध *a*. near. 866
सव्यसाचिन् *m* epithet of Arjuna. 746
सहकार *m*. mango-tree. 286
सहचर *m*. friend. 394
सहचरी *f*. wife. 374
सहचारिणी *f*. female-friend. 395
सहज *m*. brother. 386
सहज *m*. nature. 528
सहस्रपत्र *n*. lotus. 256
सहस्रवदन *m*. N. of Śiva. 288
सहस्रांशु *m*. the sun. 124
सहस्राक्ष *m*. epithet of Indra. 78
सहित *a*. accompanied. 880
सहोदर *m*. brother. 386
सांन्यासिक *m*. hermit. 665
सांवत्सर *m*. astrologer. 645
सागर *m*. sea, ocean. 223
सागराम्बरा *f*. the earth. 212
साटिका *f*. petty-coat. 477
साटी *f*. petty-coat. 477
सादिन् *m*. horse-man. 710
साधु *m*. ascetic. 600
साधु *a*. virtuous. 806
साधु *a*. good. 856
साधुवाद *m*. cry of approbation. 613
साध्वस *n*. fear, apprehension. 540
साध्वी *f*. virtuous or chaste woman. 389
सानुमत् *m*. mountain. 216
सान्त्वन *n*. conciliation. 562
सान्द्र *a*. thick, dense. 871
सामयोनि *m*. elephant. 308
सामवेद *m*. the Sāmaveda. 648

सायक *m.* arrow. 719
सार *m.* truth. 635
सारङ्ग *m.* the bird Cātaka. 179
सारङ्ग *m.* deer. 300
सारथि *m.* charioteer. 710
सारमेय *m.* dog. 326
सारसन *n.* girdle. 463
सारसन *n.* military girdle. 712
सारि *m.* die. 791
सार्थवाह *m.* merchant. 750
सार्वभौम *m.* emperor. 679
साल *m.* the sāla-tree. 282
साहि *m.* king of foreigners. 738
सिंह *m.* lion. 302
सिंह *m.* lion. 916
सिंहवाहना *f.* N. of Pārvatī. 56
सिंहासन *n.* royal throne. 683
सिचय *m.* garment. 469
सिञ्जिनी *f.* bow-string. 716
सिञ्जिनी *f.* anklet. 465
सित *a.* white. 823
सित *a.* bound, tied. 896
सितच्छद *m.* swan. 191
सिता *f.* candied sugar. 772
सिति *a.* black. 826
सिताम्बुज *n.* white lotus. 259
सितोपला *f.* candied sugar. 772
सिद्ध *a.* accomplished. 881
सिद्धान्त *m.* established truth. 636.
सिद्धि *f.* final beatitude. 657
सिन्धु *m.* sea, ocean. 223
सिन्धु *f.* river. 227
सिन्धुमेखला *f.* the earth. 214
सिन्धुर *m.* elephant. 308
सिन्धुसुत *m.* the moon. 137
सीता *f.* Sītā, wife of Rāma. 741
सीतापति *m.* N. of Rāma. 739
सीधु *m.* wine, liquor. 738
सीमन्त *m.* the parting line of the hair. 410
सीमन्तिनी *f.* woman. 365
सीमा *f.* boundary. 559
सीर *m.* plough. 774
सुकुमार *a.* tender. 852
सुकृत *m.* pious deed. 623
सुकेशी *f.* N. of an apsaras. 96
सुख *n.* happiness. 523
सुखस्पर्श *a.* tender. 852
सुखासन *n.* swing. 315
सुगत *m.* epithet of Buddha. 13
सुगन्धि *m.* fragrance, perfume. 483
सुत *m.* son. 381
सुता *f.* daughter. 381
सुत्रामन् *m* epithet of Indra. 78
सुधर्मा *f.* hall of Indra. 90
सुधा *f.* nectar. 87
सुधाकर *m.* the moon. 133
सुधाभुज् *m.* god. 71
सुधिति *f.* axe. 726
सुधी *m.* learned man. 588
सुनासीर *m.* epithet of Indra. 79
सुन्दर *a.* beautiful. 853
सुन्दरी *f.* beautiful woman. 365
सुपर्ण *m.* N. of Garuḍa. 193
सुपर्वन् *m.* god. 71
सुभट *m.* hero. 696
सुम *n.* flower. 270
सुमनस् *m.* god. 71
सुमनस् *f. pl.* flowers. 270
सुर *m.* god. 69
सुरज्येष्ठ *m.* N. of Brahman. 18
सुरत *n.* sexual intercourse. 513
सुरदीर्घिका *f.* the Ganges. 231
सुरद्विट् *m.* demon. 113
सुरपति *m.* epithet of Indra. 82
सुरभि *f.* cow. 322
सुरभि *f.* fragrance. 483
सुरर्षभ *m.* N. of Indra. 83
सुरलोक *m.* heaven. 75
सुरवर्त्मन् *n.* sky. 119
सुरा *f.* wine, liquor. 785
सुरा *m.* N. of an ocean. 911
सुराचार्य *m.* epithet of Bṛhaspati. 148
सुराजीविन् *m.* distiller. 784
सुरालय *m.* heaven. 76
सुवर्ण *n.* gold. 343
सुशिक्षित *m.* wise man. 592
सुश्रूषा *f.* devotion. 604
सुषमा *f.* beauty, lustre. 494
सुषिर *n.* wind-instrument. 577

सुहृत् *m.* friend. 394
सूक्ष्म *a.* little, small. 841
सूज्ञ *m.* wise man. 593
सूत *m.* charioteer. 710
सूत्र *n.* rule. 637
सूद *m.* sause, soup. 767
सून *n.* flower. 270
सूनु *m.* son. 380
सूनृत *n.* truth. 627
सूप *m.* broth, soup. 767
सूर *m.* the sun. 121
सूरि *m.* wise man. 589
सूर्पकारि *m.* god of love. 60
सूर्य *m.* the sun. 120
सूर्यपुत्री *f.* the river Yamunā. 234
सूर्यसुत *m.* N. of Yama. 110
सृपाटिका *f.* beak. 200
सृष्टि *f.* creation. 908
सेक्तृ *m.* husband. 373
सेना *f.* army. 704
सेनानिन् *m.* epithet of Kārttikeya. 65
सेवक *m.* servant. 692
सेवा *f.* devotion. 604
सैंहिकेय *m.* N. of the planet Rāhu. 151
सैकत *n.* sandy beach. 238
सैनिक *m.* soldier. 695
सैन्धव *m.* species of horse. 312
सैन्य *m.* soldier. 695
सै य *n.* army. 703
सोम *m.* the moon. 132
सौख्य *n.* pleasure. 523
सौचिक *m.* tailor. 181
सौदामिनी *f.* lightning. 176
सौ(शौ)द्धोदनि *m.* epithet of Buddha. 14
सौध *n.* house. 496
सौनिक *m.* butcher. 795
सौमित्र *m.* epithet of Lakṣmaṇa. 140
सौमित्रि *m.* epithet of Lakṣmaṇa. 740
सौम्य *m.* the planet Mercury. 147
सौरभेय *m.* bull. 321
सौरभेयी *f.* cow. 322
सौराष्ट्रिक *m.* poison. 399
सौरी *f.* the river Yamunā. 234
सौविदल्ल *m.* attendant on the women's apartment. 687
सौहृद *n.* friendship. 516
स्कन्द *m.* epithet of Kārttikeya. 65
स्कन्ध *m* shoulder. 427
स्कन्धावार *m.* army. 705
स्तनंधय *m.* infant. 382
स्तन *m.* the female breast. 434
स्त यित्नु *m.* cloud. 172
स्तनान्तर *n.* the heart, bosom. 433
स्तनित *n.* thunder. 178
स्तब्ध *a.* obstinate. 811
स्तभ *m.* goat. 330
स्तम्बेरम *m.* elephant. 307
स्तव *m.* praise. 612
स्तिमित *a.* wet 899
स्तुति *f.* praise. 612
स्तुतिपाठक *m.* bard 731
स्तेन *m.* thief. 792
स्तोक *a.* little. 840
स्तोत्र *n.* praise. 612
स्तोम *m.* collection, multitude. 832
स्थपति *m.* carpenter. 779
स्थविर m. old man. 804
स्थाणु *m.* N. of Śiva. 39
स्थानीय *n.* town, city. 734
स्थामन् *n.* strength, vigour. 699
स्थिती *f.* boundary. 559
स्थिरा *f.* the earth. 211
स्नातक *m.* house-holder. 664
स्नान *n.* bath. 466
स्नेह *m.* affection. 516
स्त्री *f.* woman. 362
स्त्रीकटी *f.* the female hip. 440
स्त्रीचिह्न *n.* the female organ. 441
स्पर्शन *m.* wind. 205
स्पर्शन *n.* gift. 621
स्पश *m.* spy. 690
स्पष्ट *a.* clear, manifest. 872
स्पृहा *f.* desire. 531
स्फुट *a.* full-blown. 276
स्फुट *a.* clear, manifest. 872
स्मय *m.* pride, arrogance. 534
स्मर *m.* god of love. 57
स्मरण *n.* recollection. 550

स्मरध्वज *m*. N. of a musical instrument. 575
स्मरमन्दिर *n*. the female organ. 441
स्मरारि *m*. N. of Śiva. 48
स्मित *n*. smile. 518
स्मृति *f*. recollection. 550
स्मेर *n*. a full-blown flower. 274
स्यन्दन *m*. chariot. 314
स्रज् *f*. garland. 466
स्रवन्ती *f*. river. 228
स्रष्टृ *m*. epithet of Brahman. 15
स्रोतस् *n*. flow. 237
स्रोतस्विनी *f*. river. 228
स्रोतोवहा *f*. river. 229
स्व *n*. wealth. 351
स्वधिति *f*. axe. 726
स्वन *m*. sound. 640
स्वभाव *m*. nature. 528
स्वभू *m*. N. of Viṣṇu. 30
स्वयंभू *m*. N. of Brahman 18
स्वर् *m*. heaven. 75
स्वरूप *n*. nature 907
स्वर्ग *n*. heaven. 75
स्वर्ण *n*. gold. 343
स्वर्णकार *m*. goldsmith. 776
स्वर्नदी *f*. the heavenly ganges. 231
स्वर्भानु *m*. N. of Rāhu. 131
स्वसृ *f*. sister. 387
स्वःश्रेयस् *n*. welfare. 659
स्वादु *a*. sweet. 819
स्वादु *m*. N. of an ocean. 911
स्वाध्याय *m*. study. 638
स्वान्त *n*. the mind 402
स्वाप *m*. sleep. 541
स्वापतेय *n*. wealth. 352
स्वामिन् *m*. N. of Kārttikeya. 67
स्वामिन् *m*. lord. 680
स्वास्थ्य *n*. satisfaction. 522
स्वाहापति *m*. fire. 339
स्वेद *m*. sweat. 547
स्वैरिणी *f*. unchaste woman. 392

ह

हंस *m*. N. of Brahma's vāhana. 20
हंस *m*. the sun. 126
हंस *m*. swan. 191
हंस *m*. the individul soul. 401
हंसक *n*. anklet. 465
हंसयाना *f*. N. of Sarasvatī. 4
हट्ट *m*. market-place. 751
हठ *m* pride. 534
हनूमत् *m*. Hanūmat, son of Wind. 206
हनूमत् *m*. Hanūmān. 748
हय *m*. horse. 311
हर *m*. N. of Śiva. 39
हरशेखरा *f*. N. of Ganges. 233
हरि *m*. N. of Viṣṇu. 22
हरि *m*. N. of Indra. 84
हरि *m*. the sun. 126
हरि *m*. lion. 302
हरिचन्दन *m*. N. of a heavenly tree. 97
हरिचन्दन *n*. a kind of yellow sandal. 289
हरिण *m*. deer. 300
हरित् *m*. quarter. 168
हरित् *a*. green. 825
हरिदश्व *m*. the sun. 126
हरिद्राभ *a*. yellow. 825
हरिपत्नी *f*. N. of Lakṣmī. 50
हरिवर्ष *n*. one of the nine divisions of the earth. 912
हरिहय *m*. Indra. 86
हर्म्य *n*. house. 498
हर्यक्ष *m*. lion. 302
हर्ष *m*. joy. 519
हल *m*. plough. 774
हव *m*. call. 619
हवन *n*. sacrifice. 671
हविष्यान्न *n*. kind of sacred food. 765
हविस् *n*. clarified butter. 763
हव्यवाह *m*. fire. 334
हसन *n*. laughter. 518
हसित *n*. full-blown flower. 275
हसित *n*. laughter. 518
हस्त *m*. hand. 428
हस्तिन् *m*. elephant. 306
हस्तिपक *m*. elephant-driver. 709
हाटक *n*. gold. 344
हायन *m*. year. 166

m. necklace of pearls. 457
ĭ a. pleasing, charming. 855
ाहल m. poison. 298
ſ m. pleasure. 520
ſ m. laughter. 514
सेका f. laughter. 518
ःय n. laughter. 518
ःय m. N. of a sentiment. 582
ा m. N. of a Gandharva. 88
ा n. welfare. 526
न्दोल m. swing. 870
म a. cold. 144
मद्युति m. the moon. 136
मवत् m. N. of a moutain. 914
मवत्सुता f. N. of Pārvatī. 51
मवालुका f. camphor. 486
मांशु m. the moon. 132
मालय m. N. of a mountain. 217
रण्मय n. one of the nine divisions of the earth. 914
रण्य n. gold. 343
रण्यगर्भ m. epithet of Brahman. 16
हिरण्यरेतस् m. fire. 337
ड m. ram. 329
तभुज् m. fire. 335
तवह m. fire. 334
हुताशन m. fire. 333
हूति f. name. 619
हूहू m. N. of a Gandharva. 88
हृच्छय m. god of love. 63
हृद् n. bosom, breast. 433
हृदय n. mind. 402
हृदय n. bosom, breast. 433
हृद्य a. pleasing, charming. 856
हृल्लेखा f. anxiety. 549
हृषीक n. organ of sense. 399
हृषीकेश m. N. of Viṣṇu 27
हेति f. flame. 897
हेति m. f. weapon. 714
हेतु m. cause. 643
हेमन् n. gold. 343
हेरम्ब m. epithet of Gaṇeśa. 7
हेरिक m. spy. 690
हेलि m. the sun. 126
होत्र n. sacrifice. 671
होम m. sacrifice. 671
ह्रादिनी f. river. 228
ह्रस्व a. short. 844
ह्रादिनी f. lightning. 177
ह्री f. bashfulness. 517
ह्लाद m. joy. 519

Homonymous Words

गो m f. quarter, 925; the eye, ray of light, region of the sky, thunderbolt, speech, arrow, water, 926 ; the earth, cattle 927.

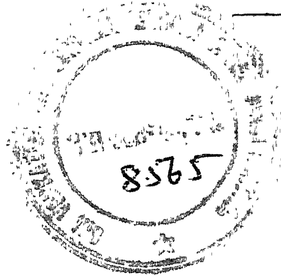
सारङ्ग m. lute, elephant, horse, lion, deer, god of love, coral, garment, 916 ; moon, cātaka bird, large black bee, cloud, bow, sword (?), thunderbolt, earth, 917, crane, cuckoo, peacock, parrot, eagle ? gold, wind, the sun, darkness, 918 ; guñjā seed, Bilva fruit, lotus, light, chalk, 919.

हरि m. lion, monkey, parrot, Harihara, gold, N. of Paraśurāma, 920 ; moon, star, Śukra, king, horse, taking away ? वंश ? yama, quick-silver, 921 ; elephant, वर्ण ? wind, fire, N. of Kārttikeya, Indra, snake, 922 ; the sun, thunderbolt, N. of Śiva, day, sword, 923 ; the sun, monkey, frog, Viṣṇu, Indra, wind, 924; horse, lion, moon, yama, 924.

Page	Line		Text		
3	46	for	विषान्तकृत्	read	०विषान्त०
13	235	,,	उत्कलिकावलिः	,,	उत्कालिका वलिः (?)
18	340	,,	सप्त मन्त्रः	,,	सप्तमन्त्रः
20	373	,,	प्राणसमोऽधिकः	,,	०ऽभिकः
22	417	,,	॥ २६ ॥	,,	॥ २९ ॥
32	619	,,	०शकरणं	,,	०शक(का)रणं
40	774	add after this line इति वैश्यवर्गः			
41	804	for	वार्धक्यं	read	वार्द्धक्यं
45	871	,,	संहनं	,,	संहतं
47	916	,,	प्रवालाचलाः	,,	प्रवालाश्चलाः
47	918	,,	०गरुडःस्वर्णा	,,	०गारुडास्वर्णा०
47	919	,,	गुञ्जा श्रीफल०	,,	गुञ्जाश्रीफल°
47	919	,,	०खटीकाः	,,	०खटिकाः

Index

51	after	अम्बा *f.* mother	,,	अम्बिका *f.* N. of Pārvatī, 52
54	,,	ईश्वरी	,,	ईहा *f.* desire 531
55	,,	उमापति	,,	उर *m.* breast 433
73	,,	नील *m.* one of the treasures of Kubera	,,	नील *a.* black 479

Page	Line		Text		
3	46	for	विषान्तकृत्	read	०र्विषान्त०
13	235	,,	उत्कलिकावलिः	,,	उत्कालिका वलिः (?)
18	340	,,	सप्त मन्त्रः	,,	सप्तमन्त्रः
20	373	,,	प्राणसमोऽधिकः	,,	०ऽभिकः
22	417	,,	॥ २६ ॥	,,	॥ २९ ॥
32	619	,,	०शाकरणं	,,	०शाक(का)रणं
40	774	add after this line इति वैश्यवर्गः			
41	804	for	वार्धक्यं	read	वार्द्धक्यं
45	871	,,	संहनं	,,	संहतं
47	916	,,	प्रवालाचलाः	,,	प्रवालाञ्चलाः
47	918	,,	०गरुडःस्वर्णा	,,	०गारुडास्वर्णा०
47	919	,,	गुञ्जा श्रीफल०	,,	गुञ्जाश्रीफल°
47	919	,,	०खटीकाः	,,	०खाटिकाः

Index

51		after	अम्बा *f.* mother	,,	अम्बिका *f.* N. of Pārvatī, 52
54		,,	ईश्वरी	,,	ईहा *f.* desire 531
55		,,	उमापति	,,	उर *m.* breast 433
73		,,	नील *m.* one of the treasures of Kubera	,,	नील *a.* black 479

